THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi". Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada. Editor-in-Chief: KRISS SIDARS. Telephones: 921—7121: 465-7902. United States Editorial Offices — New York: Editor — V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A. Chicago: Editor — I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.

WEDNESDAY, FEBRUARY 3, 1971

LATVIJA AMERIKĀ

10. N-RS. TREŠDIENA, 1971. G. 3. FEBRUARIS 21. GADS

SECOND CLASS MAILL REGISTRATION NUMBER 2249 Cena 35 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi". Atbildīgais redaktors: KRISS SIDARS. Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465—7902. Birojs: 491 College Street, Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921—7121. Nujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U. S. A. Tālrunis 994—7917. Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774—5744. Redaktors Eiropā: V. SKULTĀNS, 605 Offenbach/Main, Waldstr. 28. West-Germany.

Sadalīts valstssvētku atlikums

TORONTO RĪCĪBAS KOMITEJA PATEICAS DZIEDĀTĀJIEM UN DIRIĢENTIEM

Latvijas valstssvētku rīcības komiteja Toronto, kurā LNAK vicepriekšsēža A. Rāviņa vadībā darbojas vietējo organizāciju un draudžu deleģēti pārstāvji, 26. janvāŗa sēdē Lativešu namā, piedalo-ties 8 komitejas locekļiem, apstiprināja pērnā gada Latvijas valstssvētku akta norēķinus un sadalīja atlikumu. Komitejas priekšsēdis A. Rāviņš paskaidroja, ka šī sēde sasaukta tik vēlu tādēļ, ka decembŗa sākumā vēl nav bijuši saņemti visi rēķini, bet tad sācies visai nevaļīgais Ziemsvētku un pēcsvētku laiks.

Kasieris J. Skrastiņš ziņoja, ka svētku akta vienīgie ienākumi bijuši par programmām resp. apmeklētāju ziedojumi, kuŗi devuši 1314,45 dol. Par Ītona auditorijas īri izdoti 457,85 dol., svētku runas teicēja G. Meierovica ceļa izdevumiem 90,18 dol., iespiedumdarbiem 105,96 dol., sludinājumiem laikrakstos 89,80 dol. un zāles dekorēšanai 52 dol. Klāt nākot mazākiem izdevumiem par pastmarkām un nacionālo lentīšu izgatavošanu, kopīgie izdevumi bijuši 812,94 dol., dodot 501,51 dol. atlikumu. No šī atlikuma rīcības komiteja vienojās 10 dol. iemaksāt LNAK autoru honorāru kontā par svētku koncerta dziesmām, bet koncerta izpildītājiem piešķīra — 150 dol. jauktajam korim sadalīšanai atsevišķām vienībām, 90 dol. vīru korim Viesturs, bet 10 dol. pianistei I. Černavskai par pavadījumiem himnām. Skautiem un gaidām par pienākumu veikšanu svētku aktā piešķīra pa 25 dol. No 191,51 dol. atlikuma pēc šiem piešķīrumiem, rīcības komiteja nolēma iegādāties divus lielus Latvijas karogus par apm. 100 dol. turpmāko svētku un citām vajadzībām, tos nododot LNAK glabāšanā un pārziņā, bet atlikušo summu iemaksāt LNAK sarīkojumu fondā.

Sēdes nobeigumā rīcības komiteja izteica pateicību abu koŗu dalībniekiem un diriģentiem A. Purvam un J. Barušam par sniegumu svētku koncertā, A. Kaļiņam par raiti veiktajiem pieteicēja pienākumiem un St. Vasarājam par bezmaksas transportu. Šai sakarā iznāca pārrunas par diriģenta A. Purva lasītāja vēstuli „Latvijas Amerikā" 16. decembŗa numurā, kuŗā, atsaucoties uz LNAK valdes 24. novembŗa atreferējumu mūsu laikrakstā, A. Purvs pārmeta valstssvētku rīcības komitejas priekšsēdim A. Rāviņam, ka viņam neklājas kritizēt koŗu sniegumu, ja pats tos aicinājis svētku koncertā dziedāt. A. Rāviņš paskaidroja, ka šis pārmetums dibinās uz pārpratumu, jo minētajā LNAK valdes sēdē viņš, ziņojot par svētku akta norisi, nav izteicis paša vērtējumu, bet gan no sabiedrības dzirdētas atsauksmes, ko arī uzsvēris. Tas tomēr nav bijis laikraksta atreferējumā, kā rezultātā radies šis pārpratums. No redakcijas puses piebilstams, ka tā patiešām bija.

Ar šo sēdi Latvijas valstssvētku rīcības komisija darbību nebeidza un nelikvidējās, jo pērn izraudzīta uz diviem darbības gadiem. Nākošajā sēdē, kuŗa paredzēta aprīlī, komiteja sāks plānot šāgada Latvijas valstssvētku sarīkojumu, kas notiks 20. novembrī Ītona auditorijā, kur telpas jau aizrunātas, arī jau 1972. gadam.

Vēr.

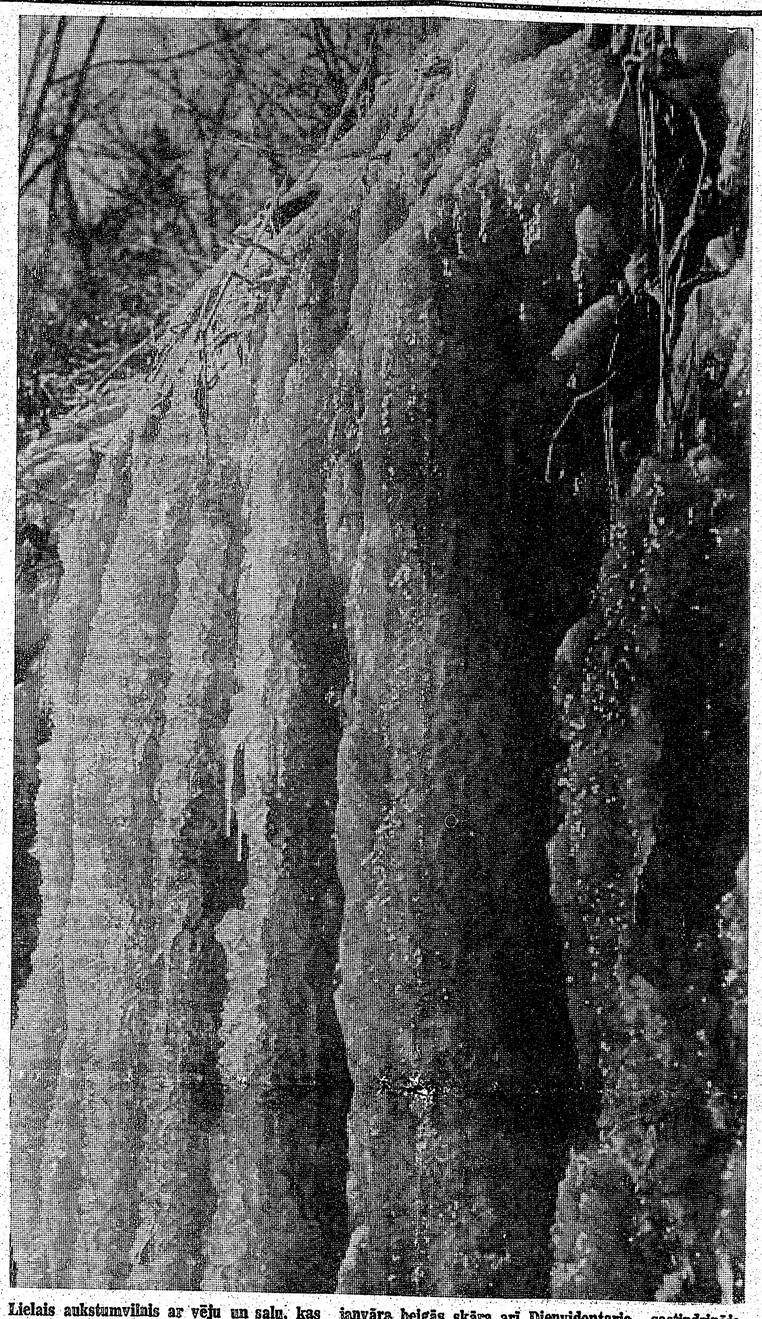

Lielais aukstumvilnis ar vēju un salu, kas janvāŗa beigās skāŗa arī Dienvidontario, sastindzināja ne vien upes un straumes, bet vietām pat zemākus ūdenskritumus, veidojot gleznainu ledus mozaīku, kā tas redzams šajā uzņēmumā pie Vebstera krituma Hamiltonas tuvumā.

Foto: V. Cinis

Atzīstami paveikts darbs

LATVIEŠU DZIESMU SVĒTKU BIEDRĪBAS KANADĀ PADOMES SĒDE TORONTO (1)

Trīs gadu pēc pēdējās ārkārtas sēdes 1967. gada decembrī Latviešu namā Toronto 23. janvārī atkal bija pulcējusies Latviešu dziesmu svētku biedrības Kanadā padome, lai noklausītos biedrības valdes, pagājušā gada dziesmu svētku rīcības komitejas un revīzijas komisijas ziņojumus, apstiprinātu dziesmu svētku un „Nākotnes 70" nedēļas norēķinus un lemtu par svētku atlikumu, kā arī ievēlētu jaunas amatpersonas. Dziesmu svētku rīcības komitejas kasieres M. Gruzītes rūpīgi izstrādātais pārskats rādīja, ka tiešie svētki devuši 18.247,84 dol. atlikumu, bet V. Gulēns ziņoja, ka „Nākotnes 70" pasākumu atlikums ir 6870,83 dol. Turpat 8 stundu ilgajā sēdē visvairāk laika aizņēma debates par „Nākotnes 70" līdzekļiem un dziesmu svētku atlikuma sadali, tādēļ šie abi jautājumi to nozīmīguma dēļ apskatāmi atsevišķos rakstos mūsu laikraksta turpmākajos numuros. Nākošos dziesmu svētkus Kanadā nolēma rīkot 1975. gada jūlija sākumā.

Biedrības padomes priekšsēdim komponistam J. Norvilim esot aizkavētam ierasties, sēdi vadīja viņa vietnieks J. Mežaks, protokolējot B. Senkēvičai un piedaloties 34 no apmēram 60 padomes locekļiem. Sēdi atklājot, J. Mežaks nodeva padomes priekšsēža sveicienus un pateicās par veikto darbu padomes locekļiem, it sevišķi dziesmu svētku rīcības komitejas dalībniekiem, norādot, ka vispārējais atzinums par Kanadas latviešu 5. dziesmu svētkiem bijis ļoti atzinīgs. Mandātu komisijā sapulce apstiprināja abus klātesošos revīzijas komisijas locekļus J. Petzall un V. Veitmani, pievēlot klāt A. Gertmani, kuŗi vēlāk ziņoja balss tiesīgo sēdes dalībnieku skaitu,bet neskaidrības bija jautājumā, cik balsu var būt kādam padomes loceklim. Statūti katram paredz tikai vienu balsi, taču iepriekšējās padomes sēdēs tas nav ievērots, jo, piemēram, viens diriģents var pārstāvēt arī vairākus koŗus, no katra būdams pilnvarots balsot. Pēc ilgām debatēm vienojās, ka šai sēdē nevienam vairāk par 2 balsīm nevar būt, bet turpmāku pārpratumu un neskaidrību novēršanai izraudzīja statūtu pārbaudes komisiju — J. Grodni, Ž. Šmitu un A. Purvu, par kuŗu atzinumiem eventuāliem ieteikumiem statūtu grozīšanai lems nākošajā padomes sēdē.

Padome noraidīja DV teātŗa Kanadā lūgumu uzņemt biedrībā resp. dot teātŗa pārstāvim vietu padomē, jo statūtos noteikts, ka visus teātŗa ansambļus padomē pārstāv viens kopīgs pārstāvis, kāds jau ir I. Purva. Nelīdzēja viņas aizrādījums, ka DV teātris Kanadā praktiski ir vienīgais, kas rēgulāri darbojas un vienmēr arī sagatavojis dziesmu svētku izrādes. Sēde uzdeva I. Purvai šai jautājumā panākt vienošanos ar citām teātŗa kopām, atstājot jautājuma tālāku skaidrošanu padomes prezidijam, lai to varētu izlemt nākošajā padomes sēdē. Toties bez debatēm biedrībā uzņēma DV vīru kori Kanadā ar 2 vietām padomē, jo statūtos paredzēts, ka biedrības padomē visus koŗus pārstāv to diriģents un priekšnieks vai viņa izraudzīts pārstāvis.

Padomes 1967. gada 3. decembŗa ārkārtas sēdes protokolu pieņēma bez debatēm. No tā izrietēja, ka padomē bijuši 56 locekļi, tagad, nākot klāt 2 DV vīru koŗa Kanadā pārstāvjim, būtu jābūt 58.

Biedrības valdes priekšsēdis Ž. Šmits ziņoja, ka laikā kopš pēdējās padomes sēdes līdz šāgada 1. janvārim visi valdes locekļi, izņemot kasieri J. Grodni, darbojušies arī dziesmu svētku rīcības komitejā, ar ko valdes darbs netieši atslābis. Pie biedrības pastāvošais komponista Jāņa Cīruļa koŗa dziesmu krājumu 100 eksemplāros, uzsākot tā pārdošanu pērnā gada dziesmu svētkos. Līdz 1973. gada dziesmu svētkiem Klīvlendā paredzēts izdot arī latviešu tautas deju krājumu. Biedrība kopā ar Amerikas latviešu koŗu apvienību izdod žurnālu „Latvju mūzika", kuŗam gatavo jau 4. numuru. Redaktora algošanai līdz šim izdoti 1050 dol., no kuŗiem biedrība devusi tikai 100 dol., tādēļ turpmāk jādod vairāk.

A. Bāliņš sniedza tuvāku informāciju par sagatavojamo tautas deju krājumu, kuŗā paredzētas notis, deju apraksti, zīmējumi un fotogrāfijas, norādot arī uz dažādajām grūtībām šīs grāmatas sagatavošanā. A. Jansona pārzinātais nošu sakārtojums, pieaicinot talkā 9 citus komponistus, jau tikpat kā pabeigts, bet deju aprakstu izstrādāšana tik ātri nesokas, jo tiem jābūt nepārprotamiem un tādiem, ko labi saprastu arī jaunie dejotāji. Grāmatai paredzēts arī pielikums ar choreografētām dejām. Še A. Bāliņš norādīja, ka Latvijā tautas dejas praktiski vairs nedejo, vienīgi choreografētas, rodoties jaunām dejām ar svešiem elementiem. Tādēļ šai grāmatai ir sevišķa nozīme seno deju pareizai dokumentēšanai, uzņemot arī latviskos choreografējumus.

A. Purvs ziņoja par Jāņa Cīruļa grāmatas „Koŗa dziesmas" sagatavošanas darbu. Krājumā, cik konstatēts, iztrūkst tikai viena J. Cīruļa koŗa dziesma (Ziedoņa vējš). Dziesmu savākšanā lielu darbu veikuši komponisti I. Sakss un A. Kalnājs, tehnisko darbu nošu rakstīšanā paveikuši M. Dzeguze un J. Barušs, bet grāmatai vāku zīmējis Ed. Dzenis. A. Purvs atzina, ka šī grāmata ir labākais piemineklis, kādu biedrība varējusi uzcelt komponistam.

Kasieris J. Grodnis ziņoja, tuvāk pakavējoties pie atsevišķajiem posteņiem un abiem fondiem (J. Cīruļa un tautas deju grāmatas), ka biedrības operatīvie un atsevišķo fondu līdzekļi uz sēdes dienu kopā ir 8413,59 dol.

Pievēršoties aizvadītajiem dziesmu svētkiem, to rīcības komitejas priekšsēdis Ž. Šmits vērtējumā atzina, ka kopkoŗa koncerts kvalitātes ziņā pārsniedzis visus ārpus Latvijas rīkotos, par ko sevišķa pateicība pienākas atsevišķo koŗu diriģentiem par teicamu dziesmu sagatavošanu, kas ievērojami atvieglinājis virsdiriģentu darbu. Arī tautas deju lieluzvedums bijis līdz šim labākais, tāpat režisora O. Uršteiņa iestudētā „Pūt, vējiņi" patiešām vienreizēja izrāde. Liels ieguvums bijis programmas jaunums — simfoniskais koncerts, ar ko dziesmu svētku rīkošanā uzsākts jauns ceļš, arī jauno mākslinieku konkurss, kuŗa izdošanos sākumā daži apšaubīja. Papildinot rīcības komitejas locekļu skaitu no 7 uz 10 un pulcējoties pavisam 63 rīcības komitejas sēdēs 3 gadu intensīvā darba laikā, visi atsevišķie sarīkojumi rūpīgi apsvērti, ieķām pieņemti lēmumi. Ja kādas kļūdiņas tomēr bijušas, tad jāievēro, ka tik lielā darbā un plašā pasākumā tās pilnībā nekad nav novēršamas.

Dziesmu svētku rīcības komitejas kasiere rūpīgi izstrādāto norēķinu pārskatu, kas uzrādīja 18.247,84 dol. svētku atlikumu, bija pavairojusi un izdalījusi sēdes dalībniekiem, tādēļ viņas ziņojums izpalika. Nebija arī nekādu jautājumu, jo vispusīgais pārskats „runāja nepārprotamu valodu".

Par revizijas komisijas dažādos laikos izdarītajām kases un dokumentu pārbaudēm ziņoja V. Veitmanis, konstatējot kā dziesmu svētku rīcības komitejas un arī biedrības kases grāmatā, ierakstiem saskanot ar attaisnojošiem

(Nobeigums 5. lpp.)

Sarkanā Ķīna joprojām gatavojas karam

No malas raugoties attieksmes starp Pad. savienību un sarkano Ķīnu pēdējos mēnešos liekas it kā uzlabojušās. Abas lielās komūnistu valstis pirmo reizi pēc trim gadiem apmainījās sūtņiem, abas parakstīja vienošanos par tirdzniecību, kaut nav zināms par cik plašu. Parakstīja arī jaunu protokolu par kuģošanu pa robežupēm, ieskaitot arī Usuri upi, kur 1969. gadā notika asiņainas sadursmes.

Tas, liktos, arī norādījums uz zināmu saspīlējuma samazināšanos starp abām kādreiz brālīgajām valstīm. Bet Pad. savienība jau kādus sešus mēnešus noraida paradio ķīniešu valodā uz Tālajiem austrumiem savu propagandu. Maskava nežēlīgi uzbrūk maoistu režīmam un par visu, kas attiecas uz Vietnamas politiku. Vēl divas nedēļas pirms upju protokola parakstīšanas Maskavas radio uzbrūka Pekingai, ka tā pasliktinot attieksmes ar sociālistiskajām valstīm un nodibinot plašāku kontaktu ar „imperiālistiskajām valstīm". Žurnāls „Time" raksta, ka Maskavu sevišķi uztrauc tas, ka Ķīnas tirdzniecība ar agrākiem ideoloģiskiem sabiedrotiem samazinājusies no gandrīz 3 biljoniem dolaru 1959. gadā līdz nepilniem 800 milj. dolaru tagad. Ķīnas ārējā tirdzniecība ar Pad. savienību vien samazinājusi no 2 biljoniem līdz 57 milj. dolaru, kamēr tirdzniecība ar nekomūnistiskajām valstīm pieaugusi no 1,3 biljoniem dolaru līdz 3,1 bilj. dol.

Maskavas radio gandrīz pastāvīgi apzīmē Maocetungu ar sevišķi izmeklētiem epitetiem. Nesen kādā raidījumā Mao visādi nozakāts, nosaukts pat par nacionālās buržuāzijas un citu pretkomūnisma ideju veicinātāju, kas ir pret Marksa principiem.

Kad Pekinga grib uzbrukt Maskavai, tad bieži to dara netieši. Tā Pekingas radio nesen pārraidīja kādu Austrālijas komūnistu partijas ziņojumu, kas Kremļa valdniekus apzīmēja par jaunajiem cariem, kas gribot atjaunot Pad. savienībā kapitālismu. Viņu armijas okupējot citas valstis un viņu karakuģi klejojot kā pēc imperiālisma tradicijām pa visām pasaules jūŗām.

Tas vis nevar veicināt patiesi labas attieksmes starp šīm abām valstīm. Bez tam Ķīna nemaz nedomā atteikties no savām prasībām territorijas jautājumos.

„Pravda" vienā no jaunākajiem numuriem citē ungāru komūnistu partijas laikraksta „Nepsabaršag" rakstu par Pad. savienības un Ķīnas attieksmēm, protams, pēc Kremļa norādījumiem. Rakstā norāda, ka pretpadomju aģitācija Ķīnā turpinās. Tālāk laikrakstā uzsvērts fakts, ka Ķīnas galvenā politiskā līnija palikusi nemainīta, joprojām turoties pie savām prasībām revidēt nevienlīdzīgos līgumus. Rakstā uzsvērts, ka Pekinga palikusi pie sava uzskata, ka tās attieksmēm ar Pad. savienību un citām komūnistiskajām valstīm jāattīstas tāpat kā ar kapitālistisko pasauli, t.i. ar valstīm, kuŗām „diāmetrāli pretēja iekārta". Rakstā arī izteikta nožēla, ka Pekinga vēl arvien uzskata Pad. savienību un citas sociālistiskās valstis par „revizionistiskām un sociālimperiālistiskām".

Ķīnas pieaugošie sakari ar Rietumiem autoram izliekas aizdomīgi. No 15 valstīm, kuŗas ir NATO dalībnieces, septiņas uzturot diplomātiskus sakarus ar Pekingu, galvenokārt, lai atbalstītu tās pretpadomju poziciju, apgalvots raksta beigās.

Pirmoreiz pēc 10 gadiem sarkanā Ķīnā ielaists Itālijas komūnistu laikraksta „Unita" žurnālists Alberto Džakovjelo. Viņš ir minētā laikraksta ārlietu nodaļas redaktors un aizbraucis uz Ķīnu ar savu sievu, kas ir komūnistu deputāte Itālijā.

Ārējais iespaids, kādu žurnālists guvis Ķīnā — pelēcīga ikdiena. Bet visur Ķīnā redzama gatavošanās uz karu. Visur Ķīnā rok tranšejas. Tās rok pat pie mājām, aizsardzībai vai patvērumam. Visur redzamas arī Mao ģimetnes. Lielākā daļa vīriešu nēsā Mao nozīmes. Cilvēki ģērbušies nabadzīgi, bet tīri. Ielās redzami ļoti daudz karavīru. Veikalos un tirgos visa kā pietiekami. Automobiļus ielās redz maz, bet toties ielas pilnas ar velosipēdistiem. Ķīna visumā atstāj „mierīga, apzinīga un sevī pārliecināta spēka iespaidu," uzsver komūnistu žurnālists. ST.

Gandrīz bezpolitisks pasaules ceļojums

SPECIALRAKSTS „LATVIJAI AMERIKĀ" NO VAŠINGTONAS

Laikā, kad pasaules uzmanība ir pievērsta amerikāņu astronautu trešajam lidojumam uz mēnesi, uzdrošinos šoreiz lasītājus aicināt raibā ceļojumā pa pasaules preses slejām. Šajā ceļojumā neapstāsimies stacijās, kur tvaiku uzņem lielo pasaules notikumu lokomotīves. Mazajam cilvēkam šajā pasaulē daudz tuvāk par grūti sagremojamām lielās politikas lietām stāv tīri reāli ikdienišķās dzīves jautājumi — darbs, pārtikšana un veselība.

Prezidenta Niksona pagājušā nedēļā jaunajā kongresā nolasītais vēstījums bija zīmīgs pagrieziens cejā uz mazā cilvēka rūpju atvieglināšanu. Nepakavēsimies pie prezidenta pieteiktiem plāniem dzīves dārdzības apkaŗošanā, bezdarba novēršanā un citu sociālu problēmu atrisināšanā. Savā vēstījumā prezidents pieteica jaunu kaŗu, kaŗu, kas varbūt izglābs tūkstošreiz vairāk dzīvību nekā visi līdzšinējie pasaules militārie konflikti ir prasījuši upurus. Niksona paziņojums, ka Savienotās valstis nolēmušas uzsākt kaŗagājienu pret jaunāko slimību — vēzi, ir solis, ar kuŗu varbūt prezidents Niksons ieies pasaules vēsturē. Šim kaŗagājienam pieprasītie 100 milj. dolaru nav pasakaina summa, bet tas ir tikai pirmais solis iespējamam zinātnes triumfam pār līdz šim nedziedināmi uzskatīto slimību. Varbūt, ka Niksona šī kaŗa augļu svētību piedzīvosim vēl mūsu mūža dienās.

Ķīnieši ir veca kultūras tauta. Modernā medicīna varbūt apsaukta vienu otru kādreizējo mandarīnu miesas ārstu terāpiju, asiņu nolaišanas metodi ieskaitot. Atšķirot Pekingas komūnistu partijas oficiozu „Hung Chi", ir jākonstatē, ka tagadējie sarkanie ķīnieši ir atklājuši to, par ko mandarīnu miesas ārstiem būtu jāapgriežas kapā uz otriem sāniem. Pieminētais komūnistu laikraksts cita vidū raksta:

„Nedziedināms ir buržujisko valstu ārstu izdomāts melīgs apgalvojums. Tās slimības, ko līdz šim uzskatīja par nedziedināmām, tagad it visas var izārstēt, lasot vadoņa Mao domas."

Bezmiegs nav varbūt nedziedināma, bet katrā ziņā nepatīkama kaite. Pēdējos gadudesmitos miljoniem cilvēku pasaulē ikdienas, tāpat kā dienišķo maizi, patēre milzu daudzumu miega. zāļu. Rietumvācijas prese tagad ziņo, ka vācu dakteŗi beidzot esot atraduši labākās zāles ar bezmiegu sirgstošu cilvēku iemidzināšanai. Šīs zāles nav jauna veida dārgs „trankvilaizers". Vācu dakteŗi nākuši pie atziņas, ka bezmiegu vislabāk var apkaŗot ar šūpuļdziesmu. Visefektīvākā iemidzinā-

(Beigas 8. lpp.)

Miris bij. sūtnis Edgars Krieviņš

Konstancē pie Bodenes ezera 9. janvārī 86 gadu vecumā no šīs dzīves šķīrās Latvijas neatkarības laika diplomāts, bijušais sūtnis Vācijā un Igaunijā — Edgars Krieviņš.

Viņš bija dzimis Vecbrenguļu pagastā un kā viens no nedaudzajiem izvēlējās humanitārās zinātnes. Studēja sākumā Tērbatas universitātē, bet beidza Maskavas universitātes ģermāņu filoloģijas nodaļu. Papildinājās ārzemēs, kur arī ieguva Dr. phil. grādu un no 1916. līdz 1919. gadam bija lektors Maskavas universitātē. Pēc neatkarīgās Latvijas nodibināšanas stājās jaunās valsts diplomātiskajā dienestā un kalpoja tai visu pastāvēšanas laiku. No 1920. g. E. Krieviņš bija Latvijas sūtniecības sekretārs Berlinē, 1923. gadā Parīzē, no 1924. līdz 1932. gadam veica ģenerālkonsula pienākumus Berlinē. Pēc tam viņu izraudzīja par sūtni Igaunijā, bet 1938. gadā pārcēla uz Berlīni, kur Latviju pārstāvēja līdz pat komūnistu ienākšanai. Pēc Latvijas sūtniecības nodošanas viņš palika Berlinē, bet vēlāk par dzīves vietu izvēlējās Konstanci pie Bodenes ezera.

Edgars Krieviņš savā laikā daudz rakstīja krievu, vācu un latviešu presē par Latvijas saimniecisko un kultūrālajām problēmām. Par savu diplomātisko darbību sarakstīja grāmatu — Viņās dienās, kuŗā iestrādāti materiāli no slepenajiem diplomāta dokumentiem.

Nelaika izvadīšana notika Konstancē. Funerālijas vadīja prāv. E. Rozītis. Uz aizgājēja vēlēšanos viņa urna tiks uzglabāta Eslingenas kapličā, kur jau atdusas daudz latviešu.

LASĪTĀJU VĒSTULES

PROTESTI NAV AIZSTĀJAMI, BET JĀPROTESTĒ LAIKĀ!

Ar uzmanību un patiku lasīju „Latvija Amerikā" 23. janvāŗa numurā Uļža Raipala korrekto un ļoti loģisko rakstu „Dīvains sods". Tā kā šajā rakstā esmu pieminēts un, varbūt, daļēji pāris jautājumos arī pārprasts, gribu to drusku papildināt. Vispirms šeit gribētu atzīmēt, ka Amerikas latviešu republikāņu apvienības un mana darbība republikāņu partijas rāmjos, nav tikai ierobežota ar šīs partijas oficiālo Amerikas politikas programmu, bet latviešu republikāņi un arī es personīgi, esam dziļi ieinteresēti Latvijas un latviešu tautas nākotnes labā. Mēs esam atklāti deklarējuši, un republikāņu partijas vadība, un kā redzu no tikko saņemtās prezidenta Niksona vēstules, mūsu deklarāciju, ka tie, kuŗi pārāk ātri aizmirst savus parādus pret dzimteni un savas izcelsmes tautu, tikpat ātri aizmirsīs arī savu pavalstniecības zvērestu Savienotajām Valstīm. Līdzīgi tiek respektēts arī mūsu uzskats, ka tikai tad ASV nākotne būs gaiša un nodrošināta, ja visām tautām un valstīm būs iespēja un tiesības pašām izšķirt savu likteni. Pēdējā mūsu deklarācijas daļa nav pat oriģināls, bet līdzīgas domas ir izteicis kādreizējais viceprezidents Niksons un uz šādas pieejas nepieciešamību ir atklāti norādījis arī Savienoto Valstu pašreizējais prezidents Ričards M. Niksons, un pie tam atkārtoti.

Tālāk, un atkārtoti, man gribētos pasvītrot, ka mums ir laiks nopietni apzināties, ka komūnisma draudi brīvajai pasaulei nebūt nav mazinājies un ka vienīgais reālais pretspēks komūnisma agresīvajiem plāniem ir vienotas un spēcīgas Amerikas Savienotās Valstis. Neapšaubāmi, mums ir jāsaglabā mūsu kultūra un latviskums. Darbs šajā virzienā ir nepieciešams, un to ir jāatbalsta, bet ir arī jāsaprot, ka šis darbs, pie tam nepieciešams un neatliekams, jo audzina mūsu nākotnes cīnītājus mūsu tiesajā cīņā par Latvijas nākotni un brīvību, maz redzams, un tas nav ietekmīgs jautājumu izšķiršanā, no kuŗu novirziena atkarājas Jūsu, mana un mūsu visu sapņa par Latvijas brīvību būt vai nebūt. Šeit izšķirošs ir tieši politiskais darbs ASV vadošajās instancēs, jo runāšana, atceres svētki, „ugunīgi vārdi", projekti, kā mēs izbūvēsim nākotnes Latviju, jeb arī visa un visu kritizēšana, ko mēs piekopjam, runājot pašu starpā, neko nedod, un neviens to arī nedzird. — Pie tam politiskajā darbā ir jāapzinās, ka ASV valdība pirmā kārtā, un pamatoti, kā to pašu mēs darījām Latvijā, ir ieinteresēta Amerikas nākotnē un drošībā un ka jebkuŗa mūsu prasība, lūgums un protests ir izsakāms tādi, ka tas nav tikai mūsu latviešu interešu labā, bet ka šajā un citos jautājumos mūsu uzskati reizē ir arī tādi, kuŗi ir nozīmīgi kā Savienoto Valstu, tā visas brīvās pasaules labā. Pie tam var būt gadījumi, kur mums ASV intereses ir jāstāda pirmajā vietā, apzinoties, ka bez spēcīgām Savienotajām Valstīm brīvās pasaules pretestības spēks ātri vien sabruktu un līdz ar to arī iznīcinātu jebkuŗu cerību glābt mūsu tautu no iznīcības, kā arī jebkad redzēt atkal brīvu Latviju. To neizprast ir tāda politiska naivitāte, par kuŗu debatēt būtu lieki.

Atgriežoties tieši pie raksta „Dīvains sods" man ir jāpiebilst, ka ne es, ne arī Amerikas latviešu republikāņu apvienība nekad un nekur neesam sludinājuši, ka nepieciešamības gadījumā, kā tas bija lietuviešu jūrnieka izdošanas neattaisnojamā lietā, nebūtu jāprotestē. Šajā jautājumā ir protestējusi arī Amerikas latviešu republikāņu apvienība. Atkārtoti, kā ārlietu ministrijas padomnieks, es esmu mūsu uzskatus darījis zināmus arī ministrijā, ieskaitot to, ka satiksmes ministra Volpi lēmums un „soda" veids vainīgajiem krasta aizsardzības virsniekiem ir nesaprotams un ir atstājis dziļi nospiedošu ietekmi cilvēkos, kuŗi atbalsta valdību un prezidentu Niksonu. Man ir pārliecība, ka šie mūsu kopējie protesti ir ņemti vērā. Ir zināms, ka kopēja Amerikas latviešu apvienības, lietuviešu un igauņu centrālo komiteju rīkotā un BATUN atbalstītā demonstrācija Ņujorkā, ar tūkstošiem pilsoņu līdzdalību ir atstājusi paliekamu iespaidu. Par šo aktivitāti mēs varam būt lepni, jo esam parādījuši mūsu vienoto gribu.

INTERVIJA AR DREBINĀŠANOS

Tas notika nedēļas nogalē, vēl pirms lielā sala uz Simko ezera, Kesvikas līcī. — „Kā šodien ķeŗas?" — „Paldies, nevar sūdzēties, desmit dzeltenie strīpaiņi jau maisā," atbild Konrāds Saule savā „ziemas teltī" pie āliņģa. — „Vai nesalst tā zem brezenta sēžot?" — „Mums te gāzes sildītājs aizmugurē, un ja Dacei nesalst, tad viss kārtībā." — Dacei nesalst, viņa tēvam labprāt dodas līdzi uz ezera, priecādamās par savu lomu. Foto: J. Liģers

Tas, ko protestu lietā esmu mēģinājis teikt, ir nevis norādījums, ka protesti būtu lieki, bet gan tas, ka ja tie ir atzīti un ar rezultātiem, tad ir laiks arī pateikt atzinību par mūsu pamatoto prasību ievērošanu un par apstākļu radīšanu, kuŗi novērš līdzīgu gadījumu atkārtošanos. Ja prezidents un valdība ir atkārtoti deklarējuši, ka nožēlo šo apkaunojošo notikumu un ar visiem komūnikācijas līdzekļiem dara visai pasaulei, ieskaitot komūnisma zemes, zināmu, ka ASV dod patvērumu jebkuŗam politiskam bēglim, tad ir laiks šādu deklarāciju arī novērtēt un izteikt par to mūsu atzinību. Ka ne visur un viss ir tā, kā tam vajadzētu būt, nav noliedzams, bet ir jāapzinās, ka, piemēram, nevar tikai tādēļ vien, ka nav pieņemami kāda valdības ierēdņa ģenerālie uzskati, to atlaist bez vainas konstatējuma. Katra ierēdņa stāvokli aizsargā „civil service" likums, un paiet ilgs laiks, parasti prezidentūras pirmie četri gadi, līdz ir iespējams kaut cik mainīt stāvokli. Dažu apsvērumu un pienākumu dēļ, es neteikšu vairāk, kā to, ka man ir pārliecība, ka tas ārlietu ministrijas ierēdnis, kas deva krasta aizsardzības virsniekiem divkosīgu norādījumu lietuviešu jūrnieka lietā, vairs nekad nebūs spējīgs dot ne šādu, ne citu norādījumu.

Turpināt debatēt, protestēt un meklēt „vainas" pēc tam, kad mūsu protesti ir ņemti vērā, var vienīgi nākt par labu tiem, kuŗiem mūsu protesti, ne arī mūsu uzskati neinteresē, bet kuŗi tos izlieto, lai radītu neticību un sarūgtinājumu pret mums draudzīgi noskaņotu valdību, savu tīri personīgu ambīciju labā. Lieki ir arī reklamēt dažādu iestādījumu atbildes, kuŗas nav izšķirīgas lietas labā, tikai tādēļ vien, lai parādītu, ka mēs esam aktīvi. Kā krasu piemēru gribētu beigās atzīmēt Apvienoto nāciju „High Commissioner for Refugees", prinča Aga Khana atbildi, ne ar vārdu nepieminot krievu komūnistu varmācību un barbarismu, bet apgalvo, ka darīs visu, lai Savienotās Valstis ievēro politisko bēgļu tiesības. Šāda atbilde man atgādina populāro anekdotu, kur kāds amerikānis un krievs strīdās, kuŗam ir lielāka brīvība. Kad amerikānis saka, ka viņš Vašingtonā var aiziet pie Baltā nama un saukt: Nost ar prezidentu, tad uz to krievs atbild, ka viņš var arī Maskavā katrā vietā saukt: Nost ar Savienoto Valstu prezidentu! Tiešām, to krievs arī var! Bet ko vēl?

Es gribētu arī lūgt saprast, ka nav nozīmīgi reklāmēt tikai vienu vai otru lietu vai organizāciju, bet izšķirīgais ir tas, par cik mūsu relātīvi mazā grupa Ziemeļamerikā var demonstrēt mūsu vienību un organizētību. Tas, ka mums, latviešiem, ir tikai viena centrālā organizācija — Amerikas latviešu apvienība, kuŗa ir politiski aktīva, ir tāds politisks kapitāls, ko nedrīkst novērtēt par zemu. Ir laiks atmest jebkuŗu egoismu un būt vienotiem mūsu centrālo organizāciju atbalstā, un vienotiem arī politiskajā nostājā. Pie tam neaizmirsīsim, ka tieši politiskais darbs ir gūts, dod maz atzinības, bet prasa lielu materiālu, fizisku un garīgu uzupurēšanos. Ja mēs to nesapratīsim un nebūs pietiekami atbalsta, var pienākt laiks, kad pretēji šodienai, neviens mūsu protestus nedzirdēs.

Voldemārs Korsts

★

PIEKRĪTU DR. E. LAIVENIEKAM

Indra Gubiņa „Latvija Amerikā" 3. n-rā, atsaucoties uz Dr. E. Laivenieka 30. dec. lasītāja vēstuli „Īstie nejēdzību autori arī šaipusē", pārmet E. Laiveniekam, ka viņš smagi apvainojis Kultūras fonda godalgoto rakstnieku Gunaru Janovski, citēdams no viņa romāna „Pēc pastardienas" teikumu par mīlestību, kvalificējot to kā tādu, ka pat Maskavas laikraksti nevarētu to boļševistiskāk uzrakstīt.

Atzīstot Gunaru Janovski par apdāvinātu rakstnieku, šoreiz ar lielu izbrīnu lasīju viņa mīlestības kvalificējumu, kas izteikts šādiem vārdiem:

„Nē, nē. Nebija ne vedējtēva, ne panāksnieku. Mirtes zariņš nerotāja plīvuru, nerunāja mācītājs viegli gaudīgā balsī, kā Rucavas dainu teicējs. Mēs nemijām gredzenus un nesolījām viens otram mīlestību... Mēs viens otram esam pati dzīve.. "

Tik neiedomājami vulgāriem vārdiem Gunars Janovskis apraksta jaunā pāra mūža derību. Pat okupētā Latvijā, jaunam pārim mūža derību slēdzot pēc laicīgā ceremoniāla, tiek ievērotas pieklājīgas formas, ne „pastardienas" vīziju tēlošana.

Nevaru piekrist arī Dr. E. Laivenieka oponentam „L. A." 6. n-ra Lasītāju vēstulēs, Kārlim Ciemgalim. Pēc Ciemgaļa ieskatiem, katrs lasītājs atrod to, ko viņš meklē un, ja aizmugure ir nedrošāka kā fronte, tad neviens neliedz viņam drošību meklēt kaut kur citur, bet nākotnē jāatturas no nepelnītas Gunara Janovska kritizēšanas, atļaujot to darīt literātūras kritiķiem.

Netiek jau kritizēta Gunara Janovska literārā izteiksme, kur kompetence piekristu literātūras kritiķiem, bet nosodīta viņa literārā pornografija un cilvēcīgas mīlestības degradēšana līdz dzīvnieciskam sensuālismam.

Andrejs Leiše, Mineapolē

★

JOKOŠANĀS NEVIETĀ

„L. A." 27. janvāŗa numurā mani pārsteidza kāda „Ventiņa" „feļetons" (Nervi) par mūsu Vinipegas bēglēm. Lai gan lasītāju vēstulēs ikviens „izkrata" savu sirdi un tādēļ, dabīgi, rodas daudz vaļsirdības un izdomātas „asprātības", taču šādu pazobošanos par mūsu trimdas piederīgajiem līdz šim biju gan lasījis tikai okupētās Latvijas propagandas izdevumos.

Iespējams, ka „Ventiņš" pats ir tā „apvēlies" Kanadas labajā dzīvē, ka aizmirsis, varbūt, pat to, kas ir noticis un vēl joprojām notiek ne vien aiz dzelzs aizkara, bet arī tepat Kanadā, aizmirsis Guzenko atklājumus, Spenseru, kas izspiegojis trimdiniekus, padomju sūtniecības sekretāru Murņikovu, kas apdraudēja igauņus un ar to radīja milzīgu skandālu. Vai sarkanās Internacionāles kalpi tagad būtu kļuvuši jau par „eņģeļiem" un „Ventiņam" būtu iemesls lietot savas „asprātības" pret nelaimīgajām vinipegietēm?

Varbūt „Ventiņam" nedod miera Brežņeva lauri, kas arī kļuvis par „nervu ārstu" un visus citādi domājošos, kā Solžeņicinu, Jakimoviču, ģen. Grigorenko, Amalriku, Viktoru Kalniņu u. c. nosūta uz „nervu slimnīcām"?

„Čangalis", Toronto

LATVIJA

10. N-RS. TREŠDIENA, 1971. G. 3. FEBRUĀRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors (dzīvoklī un vakaros): Krišs Šīdars, 34 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ontario; tālr. 766—2261.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par mēnesi $2.50, 3 mēn. $6.00, 6 mēn. $11.50, 1 gadu $21.00. Atsevišķa numura cena 35 centi. Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20—$6.40 par 1 collas slejas telpu.

(75. turpinājums)

„Režisors man aizrādīja, kur stāvēt, iet, sēdēt. Tas arī bija viss." Vienīgais, par ko režisors rūpējās, bija Spīdolas tēlotāju iekļaut drāmas kustībā, nedodot nekādus norādījumus par to, kas viņai īsti tēlojams: haitēra vai burve, pārcilvēcisks dabas spēks, augstākais viedums sieviešu Fausts vai sieviešu Mefisto vienā personā,

Par to nav jābrīnās, jo Spīdola, kā viņa atklājas vārsmās un darbībā, palikusi neizprasta līdz mūsu dienām. Un savu interpretāciju Spīdolai Mierlauks nebija spējīgs dot. Arī pēc Kastaņolas apciemojuma ne.

Pretēji Jāņa Kugas pamatīgajam un vispusīgajam profesionālajam skolojumam Rīgā, Pēterpilī un Parīzē un papildus tautisko motīvu studijām Saukā, Aleksim Mierlaukam nebija nekādas skolas, ja neskaita 2 mēnešus elementārskolā. Viņam bija jāpaļaujas uz veselo saprātu vien. Par klasisko teātri, par Antuāna mākslas teātri, Linē-Pō simbolisko teātri, Meierholda meklējumiem, par Reinhardu, Adolfu Apiju, Edvardu Gordonu Krēgu, mūsu otrā lielākā teātŗa direktoram 1910. gadā nebija ne jausmas.

Savam jaunajam draugam Katlapam Mierlauks atzinies: „Kas jums tagad nekait? Jums kursos viens māca to, otrs to, viens — dejot, otrs — kustēties, viens paukoties, otrs runāt. Kad es atnācu uz teātri, es nezināju nekā, bet manī tikai bija milzīga vēlēšanās būt uz skatuves, būt dzīvam, ticamam cilvēkam uz skatuves."

Taču „ticamu cilvēku" Ugunī un naktī nevarēja atrast. Tādu tur nebija. Jāšaubās pat, vai ar visu impresionistisko un simbolisko jaunradi teātrī, kas nicināja „vulgāro natūrālismu", režisoram būtu bijis iespējams Spīdolas tēlu tuvināt skatītājam.

Vienīgais, kas šai sakarā sakāms, ir tas, ka režisors Aleksis Mierlauks nevarēja dot neviena noderīga norādījuma dekorātoram, kā Uguns un nakts inscenējama. Nedrošības dēļ, kas to urdīja lugas sagatavošanas laikā, 45 gadus vecais režisors bija spiests bez ierunām pieņemt Jāņa Kugas pārdomāto, dziļi latvisko, pumpurisko lugas iztulkojumu. Mierlauks ar gudru ziņu pateicīgi sekoja Ugns un nakts dekorātoram.

Nespēdams dot vadlīnijas aktieŗiem ārpus kustību izkārtojuma, režisors spēja vēl mazāk dot vadlīnijas dekorātoram. Viņš bija laimīgs, ka atrada priekšā Kugas radīto senlatvisko vidi, kurā aktieŗi spēja iejusties un tēlot tikpat vienkāršu, cik varenu latvju varoņu drāmu bez Spīdolas uzkundzēšanās visam uzvedumam, kā autors sākotnēji bija iecerējis.

Ne bez intereses ir arī mūsu pirmās Spīdolas — Tijas Bangas (1882—1957) reminiscences par savu lomu Ugunī un naktī. Viņa pārmet Mierlaukam aktīvo līdzdalību lugā Kangara lomā, kas esot viņa uzmanību novirzījusi no režijas pienākumiem. Rakstot par skatītājiem, viņa izteicās tā: „Atskanot dažām Spīdolas frazēm, kas varētu likties gluži vai nenozīmīgas, toreiz publika cēlās kājās. Piemēram, fraze, kas liekas gluži parasta: 'Kam jānāk, nāks!' Mūsu skatītāji zināja, kam jānāk, un tie arī zināja, ko gaidīja. Protams, šo frazi sniedzu, nepārprotami, ar lielu aizrautību." *)

Nelaime tikai tā, ka šo vārsmu Rainis piešķīris ne Spīdolai, bet Laimdotai. Attiecīgā vieta III cēlienā skan šā:

Spīdola:
Gaidi vien
Vēl dažu labu dien'!
Saplēsts tiks tavs lāčplēsējs pats,
Drīz pār viņu ies dzelžainais rats.
Laimdota:
Un kaut tu spētu ar' viņu mākt,
Tu nespēji kavēt, kam jānāk, nākt:
Aiz mums stāv citi...
Spīdola:
Tu domā tos vergus tur?

Ne Tija Banga-Spīdola teica vārdus „kam jānāk, nāks", bet gan Biruta Skujeniece-Laimdota. Tijai Bangai bija misējies. Un tas nozīmē, ka tauta atsaucās vairāk uz Laimdotas nekā uz Spīdolas vārsmām. Tas arī nozīmē, ka izrunātam un sadzirdētam vārdam ir gaistošāka nozīme nekā redzētai gleznai. Mākslinieka Jāņa Kugas sniegums bija paliekamāks par dzejnieka vārdiem...

Ko par Uguns un nakts iestudējumu teica pats Lāčplēša tēlotājs? Mūsu vēlākais lielais dziedonis un nepārspētais aktieris Ādolfs Kaktiņš rakstīja: „Kādā rītā mani pārsteidza direktors un Uguns un nakts režisors Aleksis Mierlauks ar Lāčplēša lomas piedāvājumu. Neticībā stāvēju kā apstulbis, jo nekad nebiju pat sapņojis par šādu lomu. Biju gaidījis atkal kādu vecātēva lomu. Beidzot izmurmināju: 'Vai tad es to spēšu veikt?' 'Jā, tu to spēsi!' stingri noteica Mierlauks. 'Še loma un mācies!' Pāvils Gruzna vēlāk piedēvēja lomas izvēles nopelnus sev, bet noteikti nopelni ir arī Hermanim Asaram.

Paķēru grāmatu no Mierlauka rokām un nezinu, vai pats savām kājām vai pa gaisu aizsteidzos mājās. Ar visu sirdi metos lomas sagatavošanā. Sākās mēģinājumi, kostīmu, rekvizīšu u.t.t. sagatavošana. Režiju vadīja Mierlauks, bet visu pārējo izcilais mākslinieks Jānis Kuga. Katru brīvu minūti skrēju dekorāciju darbnīcā, interesēdamies par kostīmiem un visu pārējo. Esmu pārliecināts, ka Kuga dažu labu reizi pukojās, ka nedodu viņam mieru, gluži kā bērns, kam apsolīta skaista rotaļlieta." *)

Volfgangs Dārziņš rakstīja, ka „Lāčplēsis bija pirmais, ko Kaktiņš padarīja lielu un kas padarīja lielu Kaktiņu."

Mariss Vētra par Lāčplēša tēlotāju liecināja: „(Ādolfa Kaktiņa) Lāčplēsi pēc tam vēl nav pārspējis neviens cits aktieris, izņemot dziedoni — Ādolfu Kaktiņu, kas Lāčplēsi personificēja vēl spilgtāk un asāk gadus divdesmit vēlāk Jāņa Mediņa operā — Rīgas Baltā namā."

Atcerēsimies šai vietā lielo latvju aktieri un dziedoni, neaizmirstamā Jāgo un Lāčplēša tēlotāju, kuŗš savu iedvesmi, savu sajūsmu tēlojumam smēlās no skatuves gleznotāja Jāņa Kugas: „Režiju vadīja Mierlauks, bet visu pārējo izcilais mākslinieks Jānis Kuga..."

Autors, režisors, aktieŗi, dekorātors... Visur tur, kur autora teksts bija neskaidrs, pretrunīgs vai mīklains, skatuves ļaudis meklēja jēgu un garīgo atbalstu dekorātora nepārprotami latviskās dekorācijās Augstprātīgās, ezoteriskās Spīdolas ekstavagances šai latviskā gaisotnē saruka līdz lēti aizmirstamai nenozīmībai. Gleznotājs bija radījis tik dziļu un autentiski latvisku „vidi", ka tēlotāji tajā iejutās kā sava gara valstībā. Jānis Kuga bija devis izrādei toni; devis izrādei vizuālu vibrējumu, kas latviešu teātrim piešķīra līdz tam vēl nepieredzētu pacēlumu.

Kaktiņš par pirmizrādi rakstīja:

---

*) Tija Banga, Mana dzīve, Rīgā 1957, 218. un 219. lpp.

*) Ādolfs Kaktiņš, Dzīves opera, Daugava 1965, 62. un 63 lpp.

(Turpinājums sekos)

Ceļa zīmes par aktuālām problēmām

CEĻA ZĪMES, 46. NUMURS, 1970. REDAKTORS JĀNIS ANDRUPS. REDAKCIJAS KOLĒĢIJA: ANDREJS EGLĪTIS, ALBERTS JERUMS, KNUTS LESIŅŠ, JURIS SOIKANS. LATVJU BIEDRĪBAS LIELBRITANIJĀ IZDEVUMS. 80 LPP.

Ceļa Zīmju 46. numurā, kas iznācis uz Ziemsvētkiem, ir divi galvenie temati: tagadējās Rīgas ārējā un iekšējā ainava un latviešu karavīru likteņi svešumā pēc Otra pasaules kara.

Rīgas ārējo seju no architekta viedokļa raksturo A. Tukumietis plašā rakstā — Tagadnes celtniecība Rīgā. Rakstu papildina un izgaismo 11 attēli, kuros rādītas Rīgas jaunceltnes, atsevišķu rajonu kopainas un pilsētas veidošanas plāni. Tagadējā Rīgas celtniecība var interesēt ne tikai architektus vien, jo tā lielā mērā ietekmē latviešu likteņus galvaspilsētā. Novārtā pamestās dzīvokļu celtniecības rezultātā ģimenēm jādzīvo ļoti saspiestos apstākļos. Vēl 1957. gadā 60 proc. no rīdziniekiem bija novietoti pa vairākām ģimenēm vienā dzīvoklī. Arī jaunie dzīvokļi ir ļoti šauri, 75 proc. no tiem divistabu, liels skaits vienistabu. Šādos apstākļos saprotams mazais bērnu skaits latviešu ģimenēs. Milzīgās ieplūdušo svešautiešu drūzmas dēļ latvietim Rīgā vairs nav vietas un elpas.

Rūpīgais un plašais raksts atklāj vēl kādu citu līdz šim retāk pieminētu parādību — Rīgā trūkst jaunu celtņu sabiedriskām un kultūras vajadzībām, „trūkst bibliotēku, izstāžu telpu, kino, sabiedrisku telpu u. c." Rīgas jaunceltajos lielajos dzīvojamos rajonos, kā Ķengaragā ar 70.000 iedzīvotājiem, ir gan rinda degvīna tirgotavu, bet nav pat ne kino zāles. Dailes teātra jaunceltne nav sākta vēl pēc 10 gadu tukšas runāšanas.

Rīgas iekšējo gaisotni raksturo M. Baumane pēc šās vasaras apmeklējuma iespaidiem: „Rīga ir pelēka, nobružāta, bez krāsām, bez spraiguma, bez prieka, pat bez spožām ugunīm." (190). „Aptumšota, noklusināta pilsēta, it kā apstādināta un pārtraukta pilsēta kādā pagaidu stadijā... Rīga — pelēka pilsēta, bāra bērns, nabadziņš, kam rīdzinieki nenogurdināmā mīlestībā mazgā un lāpa nodilušo uzvalciņu, kā vien mācēdami. Kā šī pilsēta uzziedētu, ja viņiem būtu rīcības vaļa un līdzekļi!" (191). Un tomēr, latviešiem tā ir vienīgā Rīga, pilsēta, kādas citur nav, un mūsu tautas nākotnes likteņos tai būs svariga loma.

Par latviešu karavīru likteņiem Rietumos vispirms kopainu dod pamatīgs triju autoru — I. Karlsona, A. Landsmaņa un G. Pāvula pārskats par to, kas pēdējā laikā risinājies Zviedrijā sakarā ar baltiešu karavīru izdošanu pirms 25 gadiem Tur iztirzāts P. U. Enkvista romāns Leģionāri un pēc tā darinātā Bergenstroles filma. Plašās analizes rezultāti izteikti ar zviedru žurnālista Rūnes Mūberga vārdiem: „Baltiešu izdošana ir kauna traips, un ar tādiem tīrīšanas līdzekļiem, kā Enkvista romāns, Bergenstroles filma vai Mirdāla un Vigforša izteikumi, šis traips ir padarīts vēl lielāks un treknāks un nejaukāks." (211). Arī šim rakstam pievienoti vairāki attēli gan no baltiešu izdošanas Trelleborgā, 1946. gada janvārī, gan no Bergenstroles filmas.

Šim pašam tematam pievienojas divi raksti par nesen mirušo rakstnieku Dzintaru Kiršteinu, kas savās grāmatās attēlojis latviešu karavīru gaitas Dānijā un Cēdelgemas gūstā. Par Dzintara Kiršteina darbiem raksta J. Andrups, par viņa dzīvi un literārajiem nodomiem — K. Zvejnieks. Žurnālā dots arī sākums no plašas līdz šim nelespiestas Dzintara Kiršteina noveles — Brauciens uz Vīni, kas tēlo latviešu karavīru un viņu tuvinieku likteņus kara beigu dienās.

Astrīde Ivaska interesantā rakstā apcerējusi jauno dzejnieci Baibu Bičoli, ar kuras dzejoļiem šis numurs sākas. Indra Gubiņa devusi noveli Vēstule gleznotājam. Bez Baibas Bičoles šai numurā vēl atrodami Valdas Dreimanes, Ritas Gāles, Indras Gubiņas, Edvarta Tūtera, Modra Lorberga, Elvīras Lejas, Māras Eichmanes, Vidvuda Kļavas un Vizmas Belševicas dzejoļi.

Žurnālu rotā lielāks skaits Fridricha Milta gleznu attēlu, un par šo Ņujorkā dzīvojošo ievērojamo mākslinieku dots raksts. Apskatā vērtētas Ainas Kraujietes un L. Slaucītāja grāmatas, rakstu krājums Archīvs un skaņu plates.

Šī numura saturs ir ļoti aktuāls, risinādams problēmas, kas latviešu tautai patlaban svarīgas tēvzemē un trimdā.

P. R.

Latvisko zināšanu seminārā, Toronto latviešu namā, latviešu literātūras stundā par latviešu rakstniekiem un viņu darbiem stāsta Aina Zemdega. Uzņēmumā no kreisās: Mārite Roze, Ruta Lapiņa, Gunta Ozola, Aina Zemdega, Sandra Indzere, Baiba Vijuma, Juris Zommers un Astrīde Čoņa.

Foto: J. Ligers

Kad var aizbraukt dzejai garām

KULTŪRAS DIENAS ŅUJORKĀ

Kultūras dienas un kultūras darbinieku konferences, otrā dienā, 24. janvārī, Ņujorkā bija veltīta literātūrai, tēlotājai mākslai un mūzikai. Dr. H. Tichovskis referātā par latviešu valodas īpatnību sargāšanu (nolasīja N. Kalniņš) norādīja uz latviešu valodas vecumu. Tā gadu tecējumā ir mazāk mainījusies kā citas valodas un dažas latviešu gara mantas, kā teikas, pasakas un tautas dziesmas ir ap 1000 gadu vecas. Dzejnieki un rakstnieki ir atdzīvinājuši latviešu valodu. „Kas gadu tūkstošos veidojies, nevar aizlet bojā gadu desmitos," bija referenta secinājums. „Jaunajai paaudzei jāpārņem valodas tālākā veidošana un kopšana. Bagāta literātūra būs labs pienesums latviešu valodai dzimtenē."

Dr. V. Melngaile analizēja divu okupētās Latvijas dzejnieku stilus. Viņa salīdināja Vizmas Belševicas un Imanta Ziedoņa stilu referātā, kas jau nolasīts zinātnieku kongresā pērnā gada novembrī beigās San Hozē, Kalifornijā. G. Saliņš apskatīja Vizmas Belševicas dzeju Rīgas kritiķu krustugunīs. Pēc viņa domām V. Melngailes viedoklis stilu salīdzinājumam bijis aistētisks, bet Rīgas kritiķi kritizēja no politiskā viedokļa. Rīgas aprakstam ir noteikta partijas vadlīnija, tur jābūt sarkanam proletāriātam un oktobra revolūcijai. „Jūdzot politiku priekšā aistētikai, var aizbraukt dzejai garām," bija referenta spriedums.

„Godalgas un lasītāji" bija L. Rumaka temats. Trimdā darbojas daudzi fondi, bet regulāri godalgo tikai 8. Vecākais ir Kultūras fonds, sākumā pie ALAs, vēlāk kā Ziemeļamerikas kultūras fonds. Balvas piešķir, nevērojot apbalvoto dzīves vietas. Fonds ar piešķirumiem atbalsta arī citus kultūras pasākumus. Goppera fonds sācis darboties Vācijā, bet pēc īsa pārtraukuma darbību atjaunoja Ņujorkā. Godalgo darbus, kas piemēroti jaunatnei. Z. Lazdas fonds godalgo dzejas, J. Jaunsudrabiņa fonds prozas darbus, ko rakstījuši jaunie literāti. Citi fondi godalgas piešķīruši mazāk regulāri. Godalgas pievērš lasītāja uzmanību grāmatai, tomēr seviški neietekmē grāmatu pirkšanu, toties dod autoram stimulu un dažreiz arī materiālu atbalstu.

Pārrunās L. Linauts ieteica valodas kopšanā ievērot dialektu kopšanu. J. Šāberts ieteica godalgot arī aktierus, ne tikai skolotājus, literātus vai gleznotājus. ALAs priekšsēdis U. Grava paskaidroja, ka Kultūras fonda līdzekļu piešķiršana atkarīga no tā, cik saziedots. Nākošajās divās nedēļās notiks KF ziedojumu vākšanas akcijas aicinājumu izsūtīšana, bet šoreiz tiem būs pievienota arī aptaujas lapa, kā ziedotāji vēlētos ziedotos līdzekļus sadalīt. ALAs ieskats ir, ka ar 400 dolaru godalgām kultūras darbinieka darbu maz iznāk un ka šo godalgu varētu aizstāt ar goda rakstu. KF vajadzētu atbalstīt tos pasākumus, kas sekmētu kultūras darbu nākotnē. Piemēram, kādai mazai latviešu tautas deju grupai varētu būt lielāka nozīme nākotnē nekā izcilam mākslinieka darbam.

Ievadot referātu ciklu par tēlotājām mākslām, prof. A. Annus norādīja, ka latviešu tēlotājas mākslas atmoda bijusi trīsdesmitajos gados, pēc tam atslābums un atkal augšupeja. Pēc viņa domām, nākamais gadu desmits latviešu tēlotājā mākslā atkal būs augšupejas laiks.

E. Šturma referēja par latviešu tēlotāju mākslu laikmetīgo parādību skattījumā. Pēc viņas vērtējuma pēdējos gados nekā nozīmīga nav bijis, kas varbūt izskaidrojams ar to, ka pašreizējais laiks ir zinātnes laiks. Mākslas darbi tiecas pēc arvien lielākiem izmēriem. Latviešu darbi ir konservātīvā garā, arī tie, ko pasi latvieši uzskata par moderniem. Liekas, ka ir mākslas darbu un mākslinieku pārprodukcija, jo par mākslinieku veidojas katrs, kas vien vēlas. Latviešu izstādēs blakus nopietni ņemamu autoru darbiem izstāda arī amatieru, kas atbalda pirmos un mulsina skatītājus. Publika pērk „saldas" dzimtenes ainavas un skaistas tautu meitas, kaut arī tām maza mākslas vērtība. Trūkst publikas, kas spēj saprast mākslas darbu. Nevar žēloties, ka gleznām trūktu pircēju, bet pircēji sāk žēloties, ja darbs maksā vairāk par 100 dolariem. Grūti arī iespiesties starptautiskajā tirgū.

A. Šturms referēja par pasaules un latviešu mūziku tagadnē nu nākotnē, secinot, ka latviešu mūzika iekļuvusi strupceļā un tukšumā. Latvieši ir romantiskās mūzikas pārstāvji, kaut arī tagad trimdā rodas citu novirzienu mēģinājumi. Latviešu mūzika pauž

(Beigas 6. lpp.)

Biruta Senkēviča

VIENTUĻAM STRĒLNIEKAM

AIZEJOT

Vēl vakar tu ticēji dzīvei,
Tev spīdēja cerību stars,
Bet šodien mūžības brīvei
Pieder tavs nemiera gars.

Tik kaisli tu gribēji redzēt,
Kā dzimtenē saulstari mirdz . . .
Ar savējiem vēlējies runāt
Bet — apklusa gurusī sirds.

Un te nu, šais svešajās smilšīs,
Te paliks tavs vientuļais kaps,
Tik svešzemes vēji to glāstīs, —
Un saule kāpu šo kops.

Tēvzemes daudzinājums dzejā

UZ TEVI, LATVIJA, IET VISAS MŪSU DOMAS. DAGMĀRA KURMIŅA RECITE. I LATVIJAI; II LATVIEŠU KARAVIRAM: IZDEVĒJA: DAUGAVAS VANAGU RIETUMVĀCIJAS VALDE

DV Rietumvācijas valde izdevusi skaņu plati ar latviešu dzejnieku tekstiem, kas veltīti Latvijai. Dagmāras Kurmiņas dinamiskā balss šos vārdus aiznesīs trimdas mājvietās. Pēdējos gados, kamēr vēl bijām tēvzemē, arvien populārāka un vairāk pieprasita kļuva dzejas lasīšana labā aktieru skandējumā sarīkojumos. Lilija Štengele, Alma Ābele, Alma Mača u. c. spēja plašu auditoriju ar dzejas rindām gandrīz vai hipnotizēt. Aiz visa tā stāvēja ilgu gadu darbs neatkarīgās Latvijas teātra skolās un drāmatiskajos kursos, kuŗos sagatavoja skatuves spēkus un izkopa gaumes standartus.

Notika arī principiālu jautājumu noskaidrošana: vai, dzeju skandējot, izcelama ritmiskā vai loģiskā fraze? atrodot principiāli pareizo viduscelju, ka, veidojot loģisko frazi, nedrīkst pazaudēt dzejas ritmisko un metrisko struktūru. Ar laiku par mūsu dzejas lasītāju ideālu kļuva angļu Šekspīra lugu aktieru technika — nekad nepazaudēt dzejas ritmu pat vissarežģītākās un drāmatiskākās vietās, pat tad, ja dzejas rinda sadalīta starp diviem aktieriem.

PIANISTE BRIGITA RITMANE, kuŗas klavierkoncerts notika 28. janvārī First Unitarian Church auditorijā Toronto. Tas bija trešais koncerts, kuru šajā sezonā rīkoja Toronto latviešu koncertapvienība. Sezonu nobeigs ar Klīvlendas latviešu biedrības koŗa koncertu 8. maijā. Mūsu jaunās paaudzes māksliniece janvāŗa beigās vēl koncertēja Indianapolē, Filadelfijā un Ņujorkā. Viņa ir Dr. Andŗa Ritmaņa meita.

Ja kādreizējo interesi par skandēto dzeju būtu atkal iespējams atjaunot, būtu paveikts krietns pakalpojums, pirmkārt, latviešu dzejai, otrkārt, latviešu valodai, jo šādās skaņu platēs var klausīties labu, pareizu izrunu. Treškārt, šādas skaņu plates ar patriotisku, reliģisku vai citādu tematiku, ir nozīmīgs garīgā stiprinājuma un nacionālās audzināšanas līdzeklis.

Dagmāra Kurmiņa ir viena no ievērojamākām mūsu aktrisēm, izaugusi trimdā, iegūdama savu vietu uz vācu skatuves un televīzijā. Lieki piebilst, ka ārzemniekam pastāvēt konkurencē, kas starp aktieriem vienmēr un visās zemēs bijusi liela un sīva, prasa sevišķas dotības un enerģiju. Dzejas lasīšanā Dagmāra Kurmiņa ieguvusi labu pieredzi vācu televīzijā un skaņu plašu produkcijā, kur viņa ierunā dzejoļus un pasakas, pati pa daļai tās drāmatizējot.

Dagmāras Kurmiņas balsij ir ļoti zīmīgas drāmatiskās kvalitātes. Šai skaņu platē viņa tēlo ar strauju valodas kustību ar uzsvariem, ar stakato, ne tik daudz ar tembru un balss plūdumu. Taču ļoti skaisti viņas balss skan arī klusinātās, mierīgās vietās, kur lasītāja pakavējas pie katras skaņas un vārda. Viņas frāzējums dibinās uz teikuma akcentu, uz loģiski izveidotu frazi, ne uz dzejas rindu un ritmu.

Sava temperamenta un balss kvalitāšu dēļ Dagmārai Kurmiņai tuvāka ir dzeja ar darbību, pretstatiem, drāmatisku kustību — tātad, liroepika. Tādos dzejas paraugos, kā Leonīda Breikša Virsaiša ļaudis Dagmāras Kurmiņas lasījumā atdzīvojas visa tur ietvertā drāmatiskā viela — mūsu tautas vēstures dominējošā balss, un šīs ainas iespiežas dziļi atmiņā.

Plates pirmajā pusē ir 12, otrā pusē — 15 dažādu autoru dzejoļi ar dažādu laikmetu noskaņu un tematiku. Šo lielo dažādību apvieno, pirmkārt, tematika, un, otrkārt, lasītājas temperaments un iztulkojums. Plates pirmās puses teksti tēlo tēvzemes ainavas visos tās novados, nobeidzot ar drāmatisku akcentu, kas mūs ievedtagadnē divu dažādu laikmetu dzejnieku ļoti līdzīgā katastrofas tēlojumā: Andrejs Eglītis Izpostītajā sētā un Fr. Bārdas dzejoļi Sauciens tālē. Plates otrā pusē starp ieloga dzejoļiem — K. Skalbes Mūžam zili un Ed. Virzas Kerogs raksturīgi izvēlēti teksti tēlo latviešu karavīra gaitas no Tālavas taurētāja līdz 19. divizijai.

Plate iskaņota labā technikā, un katrā latviešu mājā tā aizņems tēvzemes likteņu drāmatisko elpu.

Jānis Andrups

REDAKCIJAI PIESŪTĪTI IZDEVUMI

Daugavas Vanagu mēnešraksts, 6. (134.) n-rs, novembŗa - decembŗa burtnīca, DV Centrālās valdes izdevums. Atb. redaktors Vilis Hazners, 80 lp.

Treji Vārti 24. n-rs, mēnešraksts literātūrai, mākslai, zinātnei, Baltijas tautu kultūrai, jaunatnei un nākotnei; redaktors Alberts Birnbaums, 64 lp.

STĀSTS

PETERIS LĪVĀNS

ARTURS VOITKUS

(60. turpinājums)

Robermans paskatījās pulkstenī.

— Pēc trim minūtēm, Džon. Tieši pēc trim minūtēm.

Viņš atkal pievērsās Līvānam.

— Reverend, jums vēl atlikušas astoņas minūtes. Jums jāuzģērbj talārs. Redzu, ka tas jums līdz. Citā reizē jums tas nav jāņem līdz; man te glabājas viens, ko mantojām no nelaikā reverenda Korsta. Viņam bija divi, atraitne mums iedeva abus, lai mēs izvēloties, kuŗu viņam ģērbt mugurā, kad likām šķirstā. Otru drīkstējām paturēt. Kārtība mums te tāda, ka tieši piecas minūtes pirms mācītājs dodas kapellā, mēs sākam raidīt sēru mūziku. Mācītāja ieiešana, klusās lūgsnas noskaitīšana pie šķirsta un novietošanās pie pults, saskaņā ar pieredzi, aizņem apmēram divas minūtes un trīsdesmit vai četrdesmit sekundes. Pa to laiku plate tuvojas beigām, Džons samazina skaļumu, un kamēr mācītājs, pie pults stāvēdams, atšķir izvadīšanas lūgšanas grāmatu, mūzika izgaist kā nebūtībā, un dievkalpojums var sākties. Parasti pie mums viss rīt gludi, bez traucējumiem. Jūs redzēsit, cik tas viss jauki iznāk. Šī jums ir pirmā reize un tāpēc, protams, sinchronizācijā iespējamas mazas nesaskaņas, bet ja mums būs laime ar jums sastrādāt arī turpmāk, nav šaubu, ka arī jūs iegūsit tādu pašu meistarību kā reverends Bauers. Džon, vēl tikai astoņpadsmit sekundes Piecpadsmit — četrpadsmit — trīspadsmit — — — sākt!

..

Džons Robermans ieslēdza raidītāju, un ieskanējās Šopēna sēru marša nemirstīgie akordi. Džons palika stāvot blakus patafonam un vēroja, kā vienmērīgā tempā griežas uz diska uzliktā skaņu plate.

Līvāns Robermana runas laikā bija uzģērbis talāru, uzsējis balto divzaru saitīti un uzkāris kaklā krustu. Viņš bija sagatavojies dievkalpojumam un pagriezās uz durvīm. Kāpēc gaidīt mūzikas beigas šeit, kāpēc neiet jau tūlīt kapellā? Nebija taču teātŗa izrāde, kur katrai kustībai jānoris iepriekš izkalkulētā laikā un secībā. Bija — dievkalpojums.

Robermans Līvāna sakustēšanos pamanīja un aizstājās ceļā.

— Vēl ne, reverend! Pagaidiet, es jums pateikšu īsto brīdi.

Gribot negribot Līvānam bija jāpadodas. Viņa skats aizslīdēja pie Džona, kas pieliecies uzmanīgi vēroja plates griešanos. Džons bija pastiepis roku un turēja divus pirkstus zem skaņas pārnesēja rokas. Piepeši mūzikas svinīgajā plūdumā ieskanējās kā lūztošā zara brakšķēšana. Džons veikli pacēla un atkal uz plates novietoja uztvērēja galviņu. Dažas taktis bija pazudušas, bet maz ticams, ka kapellā sēdošie to daudz manīja.

— Ielūzusi, — Robermans Līvānam paskaidroja. — Bet citādi laba plate. Šopēns, jūs saprotat. Tagad jums, reverend, vairs tikai divdesmit sekundes — desmit — piecas — tagad! Džon!

Robermans pakāpās sāņus, dodams Līvānam ceļu, un Džons veikli atvēra durvis uz gaiteni. Kad Līvāns atstāja telpu, Džons tūlīt atgriezās pie patafona, lai regulētu mūzikas skaļumu.

Tālāk viss norisa, kā Robermans bija stāstījis. Kad Šopēna sēru maršs saskaņā ar Robermana režijas norādījumiem kļuva klusāks līdz beidzot apklusa pavisam, Līvāns uzaicināja sanākušos bēriniekus:

— Sāksim ar dziesmu. Dziedāsim: Ak Jeruzaleme, mosties...

Nākošās dienas vakarā pie Līvāniem, ne aicināts, ne iepriekš pieteicies, ieradās mācītājs Bauers.

— Robermans tevi ļoti slavēja, — Bauers Līvānam stāstīja, ar Mairu un bērniem apsveicinājies. — Ļoti. Ar ko tu viņa draudzību ieguvi? Tas visiem neizdodas.

.. ....

— Laikam ar to, ka visu darīju, kā viņš man pavēlēja.

....

— Varētu būt — Bauers piekrita. — Viņam sava stingri noteikta kārtība — un labi, ka tā. Pašam nekas nav jādomā, viss saskan uz mata. Kā klājas? Neesi pārdomājis?

— Par darbu? Nē. Man pie Lalondes labi.

— Jā? Tad jau labi. Tad jau turpini vien. Tikai neaizmirsti, ko man soliji.

Līvāns neatcerējās, ko Baueram būtu solījis.

— Ko tādu?

— Ka vajadzības gadījumā neatteiksies palīdzēt.

— Vakar jau arī neatteicos.

— Es tikai gribēju atgādināt.

Viņi runāja vēl brīdi par nenozīmīgām lietām, tad Bauers pateica nāciena īsto iemeslu:

— Jums novembrī esot nacionālie svētki. Neatkarības diena.

— Taisnība. Astoņpadsmitais novembris.

— Vai tajā dienā nebūtu vietā dievkalpojums?

— Tāds parasti notiek.

— Vai Ormsfildā notiks?

— Nezinu. Līdz novembrim vēl tālu.

— Tu zini, mana baznīca ir tavā rīcībā.

— Paldies.

— Vai tev latviešu saraksts jau ir? Ja nav, man dažas adreses zināmas. Aizsūtīsim paziņojumus, aicināsim nākt. Tas būs jauki, vai ne? Pirmais dievkalpojums svešā pusē pašiem savā valodā ar savu mācītāju!

Kad Bauers aizgāja, pārrunājot ar Mairu mācītāja apciemojumu, Līvāns pēdējo Bauera teikumu papildināja:

— Un manā baznīcā!

— Kāds tur ļaunums?

— Nekāds. Bet paskaties, ko viņš jau izdomājis, lai mūs dabūtu zem savas segas.

Svētdienas rītā pie Līvānu mājas piestājās spodri nomazgāts auto. Liels, dziļiem sēdekļiem, četrām durvīm. No auto izkāpa Kaspars Sesavs. Bērni bija auto ierašanos pamanījuši, un Guntis ar Ritu iesaukdamies metās braucējam pretī.

— Vai tas tavs? — Guntis sauca jau pa gabalu.

— Tu mūs izvizināsi?

— Ko tu pirmo gribi zināt? — Kaspars smējās.

— Vai mamma mājās?

— Jā, Tu mūs izvizināsi? — Guntis glāstīja spēkrata spoguļgludo virsmu.

— Skaidrs. Un tētis?

— Arī. Visi mājās. Tu viņu nopirki? — Rita gribēja zināt.

— Vai domā, ka tas būtu labs pirkums?

— Jā! Kad mēs brauksim? Tūlīt?

— Vispirms jāaprunājas ar taviem vecākiem. Varbūt tie arī gribēs braukt līdz.

(Turpinājums sekos)

Skola ir visas sabiedrības lieta

KOMENTĀRI PIE ZIŅOJUMA PAR TORONTO LATVIEŠU BIEDRĪBAS SESTDIENAS SKOLAS PADOMES SĒDI (2)

TLB sestdienas skolas līdzšinējos statūtus pieņēmusi biedrības valde 1963. gada 21. novembrī, bet 1966. gada 6. oktobrī LNAK izglītības nozare izstrādāja un apstiprināja visu Kanadas latviešu skolu pamatstatūtus, ar tiem praktiski atceļot visus atsevišķo skolu darbības noteikumus, dodot skolām iespēju un laiku izstrādāt jaunus, gan ievērojot vietējos apstākļus, tomēr saskaņā ar skolu pamatstatūtiem, kuriem vienmēr prioritāte pret atsevišķo skolu statūtiem, tādēļ tajos nekā nevar atcelt atsevišķo skolu dažādās padomes. Toronto latviešu biedrība tikai pērnā gada vasarā iesniedza LNAK izglītības nozarei savas skolas 1963 gada statūtus apstiprināšanai, bet saņēma atpakaļ, jo tie nesaskaņēja ar skolu pamatstatūtiem. Tādēļ TLB izstrādāja jaunus, pieņēma tos pērnā gada 1. oktobra valdes sēdē un iesniedza LNAK izglītības nozarei, kuras skolu valde šos jaunos darbības noteikumus apstiprināja 14. oktobrī. Šos jaunos darbības noteikumus, kuros, atbilstot skolu pamatstatūtiem, vairs nav paredzēta vecāku padome. TLB pārstāvis skolā A. Gribusts izdalīja 25. novembra skolas padomes sēdē.

Tas radīja vecāku un skolotāju 2. novembra kopsapulcē izraudzītā vecāku padomes priekšsēža Dr. V. Gulēna un vairāku vecāku pārstāvju neapmierinātību, kuŗa visai krasi paudās 16. decembrī notikušajā skolas vecāku padomes sēdē. Šī padome uzskatīja, ka ir patvarīgi „likvidēta", kam pretojās, vēloties turpināt skolas darbu pēc līdzšinējiem statūtiem, jo vecāki ir galvenie skolas uzturētāji. tādēļ tiem un vecāku padomei ir nepārprotamas tiesības un atbildība piedalīties skolas darbā. Sēde nolēma ieteikt skolas padomei radīt īpašu 9 personu komiteju skolas turpmākās darbības apspriešanai, tajā no vecāku pārstāvjiem izraugot L. Jēkabsoni, M. Radziņu un V. Gulēnu. Par šīs komitejas izveidošanu tad arī nobalsoja skolas padomes 13. janvāra sēdē, kuŗā citos pienākumos aizņemtie skolotāji bija mazākumā. 16. decembra vecāku padomes sēdē arī nolēma lūgt sasaukt skolas padomes sēdi jauno skolas statūtu noraidīšanai un citu darbības jautājumu izlemšanai. Ja nolemtās lūgšanas vietā šo sēdi panāca ar piedraudējuma palīdzību, par to nav vainojami visi vecāku padomes locekļi.

„Latvijas Amerikā" redakcijai iepazīstoties ar LNAK izglītības nozares izdotajiem Kanadas latviešu skolu pamatstatūtiem, kā arī ar TLB skolas vecajiem, LNAK skolu valdes neapstiprinātajiem, un jaunajiem, skolu valdes jau apstiprinātajiem, bet tagad skolas padomes noraidītajiem, darbības noteikumiem, ka īpaša vecāku padome patiešām ir lieks parallēlisms, jo visu klašu audzēkņu vecāku pārstāvji, kuŗi veido līdzšinējo vecāku padomi, visi paredzēti skolas padomē, kuŗai ir lemšanas tiesības, turpretim vecāku padomei tādu nav. Tādēļ ar vecāku padomes „likvidēšanu" jaunajos skolas statūtos vecāku tiesības nekādā veidā nav mazinātas, drīzāk kļuvušas lielākas, jo pēc vecajiem noteikumiem skolas padomē pilnā sastāvā darbojas arī paidagogu padome, bet jaunie noteikumi skolas padomē paredz bez visu klašu vecāku pārstāvjiem (tātad, līdzšinējā skaita) tikai skolas pārzini un klašu audzinātājus (tātad mazāku skolotāju skaitu), kā arī TLB pārstāvi skolā, kuŗam gan nav balss tiesību. Bez tam, kaut noteikumos nav paredzēta, vecāku padome var darboties arī netieši, jo ..kas gan vecākiem var liegt sanākt kopā un dažādus jautājumus pārrunāt, lai savus atzinumus ierosinātu skolas padomē? Līdzšinējai vecāku padomei taču lemšanas tiesību tik un tā nebija. Ar vecāku padomes „likvidēšanu" vecāku tiesībās, pienākumos un atbildībā nekas nav mainījies, vienīgi TLB skolas darbības noteikumi saskaņoti ar skolu pamatstatūtiem.

Tādēļ liekas, ka nebūtu bijis vajadzības jaunos skolas statūtus noraidīt tādēļ, ka tajos vairs nav paredzēta vecāku padome. Taču to noraidīšana pamatojama formālu iemeslu dēļ. LNAK skolu pamatstatūtos teikts, ka skolas padomes ieteiktos statūtus apstiprina vecāku un skolotāju kopsapulce, lemjot par eventuāliem grozījumiem un papildinājumiem. Ja skola pastāv pie kādas biedrības, tad skolas padomes izstrādātos statūtus, grozījumus un papildinājumus apstiprina šī biedrība. Statūtu grozījumu un papildinājumu projekts izsūtāms mēnesi pirms kopsapulces visiem skolēnu vecākiem un skolotājiem. Kopsapulce var izdarīt statūtu grozījumus vai papildinājumus, ja tās dalībnieku skaits ir 50% no ģimeņu skaita, kuŗām bērni skolā mācās. — Šī kārtība, acīm redzot, nav ievērota, bet TLB valde pašas izstrādātos jaunos skolas statūtus nodevusi apstiprināšanai LNAK skolu valdei bez to apspriešanas skolas padomē un kopsapulcē. Tas ir neapšaubāms iemesls TLB skolas jauno statūtu noraidīšanai, bet vainojama nav ne skolas pārzine, ne LNAK skolu valde, ja 2. novembra kopsapulcē izdalīja LNAK skolu valdes apstiprinātus jaunos skolu statūtus, kaut to pieņemšana nebija gājusi paredzēto ceļu. LNAK izglītības daļas vadītājs J. Mežaks šai sakarā paskaidroja, ka skolu valde nepētī, kā statūti pieņemti, bet tikai — kādi tie ir un vai nav pretrunas ar skolu pamatstatūtiem. Pretrunām neesot, jaunie skolas statūti LNAK skolu valdē apstiprināti. Tādēļ, ja vispār iespējams par vainu runāt, pārmetumus varētu izteikt TLB valdei par statūtu pieņemšanas kārtības neievērošanu, bet nekādā ziņā skolas pārzinei, kas vairāk vai mazāk tieši tomēr noticis

Kā lasāms V. Brumeles ziņojumā par 13. janvāra sēdi, skolas padomes priekšsēdes vietnieks V. Gulēns izteicies, ka „tie laiki sen pagājuši, kad latvieši Kanadā vadījās tikai no tā, ko saka autoritātes", tādēļ vecākiem un skolotājiem kopīgiem spēkiem jāmeklē labākais veids, kā bērnus labāk izglītot. Tas pareizi teikts, taču netiešā autoritāšu neatzīšana un V. Gulēna atzinums, ka „katra skola rīkojas pēc saviem ieskatiem", neviļus liek jautāt, vai nav radušās tendences neatzīt Kanadas latviešu centrālo organizāciju un tās apstiprināto mācību programmu, nodaloties no citām skolām. Liekas, ka šāda tendence, vismaz no dažu vecāku puses, pastāv, ja ievēro to, kas runāts skolas vecāku padomes 16. decembra sēdē. Diemžēl jākonstatē, ka skolas padomes 13. janvāra sēdes protokolā rakstītais neatbilst sēdes gaitai, uzrādot pat kardinālas kļūdas, tādēļ pielaižama iespēja, protokolētājai esot tai pašai personai, ka faktiem neatbilst arī vecāku padomes 16. decembra sēdes protokols. Kā jau norādīts „Latvijas Amerikā" iepriekšējā numurā, vecāku padome nevēlas preses pārstāvju klātieni savās un citās skolas sēdēs, tādēļ, mūsu laikraksta pārstāvim arī neesot šai sēdē, par pārrunām un lēmumiem iespējams spriest vienīgi pēc protokola, kas katrā ziņā ir dokuments, kaut — iespējams — ne gluži pareizi rakstīts. Šai dokumentā atrodami daži dīvaini sēdes atzinumi un izteikti ieskati, kuŗi izraisa nopietnas pārdomas par tendencēm, kuŗas pašreiz sāk parādīties TLB sestdienas skolai.

To dīvainības saprašanai atkal jāatgriežas pie LNAK skolu pamatstatūtiem, kuros teikts, ka no klašu vecāku pārstāvjiem skolas padomē ievēl priekšsēža vietnieku, sekretāru, kasieri un citus darbiniekus pēc vajadzības, bet ja skolai ir algots darbvedis, tas veic sekretāra un kasieŗa pienākumus. Skolas padome lemj par skolas saimniecības jautājumiem, ievērojot kopsapulces ierosinājumus; tai tiesības izteikties par

(Beigas 5 lpp.)

HAMILTONA

● Hamiltonas latviešu biedrības dāmu komitejas rīkoto referātu vakaru 24. janvārī atklāja pr-ce L. Vilka, iepazīstinot apmeklētājus ar referentu psichiatru Dr. P. Cakulu, kas runāja par cilvēka gara traucējumiem. Sekoja pārrunas. Dāmu komiteja bija klājusi cienasta galdu.

● DV Hamiltonas nodaļa tagad dod iespēju katram latvietim nokļūt slavenā Monte Carlo uz vienu vakaru. Tur būs baudāmi slavenie bagātnieku dzērieni un uzkodas par mērenām cenām. Varēs izmēģināt laimi dažādās spēlēs un padejot pie zikās. Kas vēlētos pieņemt šo DV deju kapellas „Runči trimdā" mūaicinājumu, laipni gaidīti „Monte Carlo Pigbridžā". 20. februārī (Rainbow zālē Hamiltonā), plkst. 7.30 vakarā.

BSK

VINIPEGA

● Silvija Burka iedalīta Kanadas ātrslidotāju komandā, kas reprezentēsies Vācijā, Somijā un Zviedrijā. Tāpat viņa pārstāvēs Manitobas provinci Kanadas ziemas sporta spēlēs Saskatūnā.

● 24. janvārī notika DV Manitobas nodaļas valdes sēde, kuŗā piedalījās arī revīzijas komisija. Tika pārrunāti organizējamie sarīkojumi, nākošās DV dienas, Bēru fonds un turpmākā darbība. Nodaļas gada sapulce notiks 6. februārī.

J. Z.

Rīgas (72.) skautu vienības vadītāju kopgrupa, pirmajā rindā no kreisās: v.v. V. Ezers, vad. J. Livītis, vad. M. Stripnieks, vad. R. Goba, v.v. R. Argalis un v.v. N. Batraks; otrā rindā: vad. U. Amoliņš, vad. A. Aldermanis, vad. S. Leimanis, vad. L. Goba, v.v. Pētersons un vad. V. Vāgners.

Foto: J. Liģers

Toronto ziņas

● Toronto latviešu koncertapvienības šīs sezonas koncertā 28. janvārī First Unitarian Church auditorijā Bacha, Bēthovena, Šopēna un V. Dārziņa 6 darbus spēlēja jaunā pianiste Brigita Ritmane no Portlandes, ASV. Sakarā ar sliktajiem laika apstākļiem klausītāju skaits šoreiz bija mazāks nekā iepriekšējos koncertos, taču tomēr sasniedza 220. Atsevišķas biļetes tikai šim koncertam bija iegādājušies 13 mūzikas draugu. — Koncertapvienības sezonas pēdējais koncerts, kuŗā 8. maijā diriģenta J. Ūdŗa vadībā dziedās Klīvlendas latviešu biedrības koris, nenotiks iepriekš izziņotajā telpās, bet gan plkst. 7.30 vakarā Townhall zālē Sv. Lorensa centrā (Front un Scott St.).

● TLB sestdienas skolas vecāku padomes rīkotais bazārs līdzekļu gūšanai skolas darbībai L. Jēkabsones atbildīgajā vadībā 7. februārī Latviešu namā sāksies plkst. 1 dienā. Bazāra speciālajai loterijai latviešu mākslinieki dāvinājuši vairākas gleznas. Sarīkojumā būs laimes aka bērniem, stendi ar tautiskiem audumiem, keramiku, rotas lietām, grāmatām, iecienīto St. Vasarāja medu un ziedputekšņiem, bufete ar siltiem ēdieniem un kafijas galds. Ar priekšnesumiem uzstāsies skolas audzēkņi, izrādīs arī divas filmas par skolas dzīvi un darbu 1956. gadā (P. Zaretoka) un pēdējos gados (V. Brieža).

● Sv. Andreja draudzes jaunatnes dievkalpojumā 7. februārī plkst. 7 vakarā Sv. Andreja baznīcā, aktīvi piedaloties pašiem jauniešiem, dziedās Skaidrīte Leja un čellu spēlēs Juris Ķeniņš ar Gundegu Melli pie ērģelēm. Piedalīsies arī jaunatnes koklētāji K. Staško vadībā.

● Sv. Andreja draudzes dāmu komitejas rīkotais gadskārtējais bazārs notiks 28. februārī tūlīt pēc dievkalpojuma plkst. 4 pēcpusdienā baznīcas sarīkojumu zālē. Rīkotājas līdz bazāra loterijai piemērotus priekšmetus vai ziedojumus naudā nodot pirms vai pēc dievkalpojumiem dāmu komitejas loceklēm baznīcas apakšstāva zālē, bet citā laikā draudzes mācītājam baznīcas birojā. Tuvāku informāciju sniedz A. Ķikule (tālr. 463-5586) un I. Plise (tālr. 485-7976), pie kuŗām aicinātas pieteikties talcinieces bazāram.

● DV Toronto nodaļas biedru vakars DV namā 23. janvārī bija pulcinājis ap 60 apmeklētāju. To vadīja kultūras un sarīkojumu daļas vadītājs O. Zvirgzdgrauds. Makšķerienku sekcijas vadītājs J. Treijs pasniedza balvu J. Greizim, kas aizvadītā sezonā bija ieguvis lielāko līdaku, bet O. Zvirgzdgraudam, A. Birzniekam un V. Cinim — diplomus par labākajiem rezultātiem šaušanas sacensībās. Bez tam vēl balvas saņēma K. Sverns un G. Vilmanis mālu baložu šaušanā. Vakara programmā ar humoristiska satura dziesmām piedalījās „Dziesminieki" (M. Pavasars, J. Krūmiņš un V. Turķis), Maija Ķūze ar deklamācijām un V. Ķuze ar solo dziesmām. Deju mūziku atskaņoja jaunais skaņu sistēmas aparāts, ko nodaļas valdei dāvinājusi vanadžu kopa. Tas izmaksājis ap 700 dol. Vanadžu kopa bija rūpējusies par azaida galdiem. — Nodaļas karnevāls „Baigais juceklis" notiks 20. februārī, DV namā. Tā dekoratīvo ietērpu gatavo Alfreds Brūveris.

Tuvojas mākslinieku karnevāls

Mākslinieku vienības Latvis gadskārtējais karnevāls, kas šogad sauksies „Melns uz balta", notiks 12. februārī, plkst. 8 vakarā Kolumba zālē Toronto. Nosaukums ietveŗ glezniecisku, grafisku simboliku, kas palīdzēs masku un kostīmu darinātājiem.

Šogad dekorāciju „virsmeistars" ir gleznotājs (ar bārdu) Dainis Miezājs, kas sola izveidot trijdimensionālu brīnumpasauli, nodrošinot telpisku kulmināciju visiem dejotājiem, skatītājiem un priekotājiem. Karnevāla vadītājs ir Ģirts Tiltiņš, gleznotājs, jogists, drāmatiskās mākslas tulks un vēl neprecējies tautietis, kas turēs visus diedziņus savās rokās. Tie, kas vēlas ielūgumus un biļetes, aicināti griezties pie keramiķa Zigfrīda Jurševska, 1425A Bloor Street West, jeb zvanīt pa telefonu 536- 8183. Ielūgumus var saņemt ar pie Latvis priekšnieka Jāņa Zuntaka.

Kā parasti, būs vismaz trīs godalgas interesantākajām un piemērotākajām maskām, būs mākslinieku darbi godalgām, būs mākslinieku nakts izdevums ar mākslinieciski - humoristisku iekārtojumu. Latvis. vienības darbinieki paskaidro, ka karnevāla nosaukumam nav nekāda sakara ar nēģeŗu dumpjiem Savienotajās Valstīs, jo nosaukums izvēlēts tikai tīrās glezniecības vērtību sfairās.

Apmeklētāji lūgti jau laikus darināt attiecīgus apgleznojumus saviem augumiem, drānām: melna krāsa jau kopš kultūras vēstures sākumiem ir ļoti izdevīga visiem tiem, kuŗus daba apveltījusi ar brangiem izmēriem, tajā pašā laikā „skaliņi" var ierasties cik vien balti var, teiksim, tikai ar melnām pogām. Pīķa dāmām, čigānietēm, domino stāviem, skurstenslaucītājiem, funerāliju direktoriem, melnā vakara darbiniekiem, tumšmatēm, melnačiem šis būs īstais karnevāls, jo te jau pateikts viss „melns uz balta".

—ks

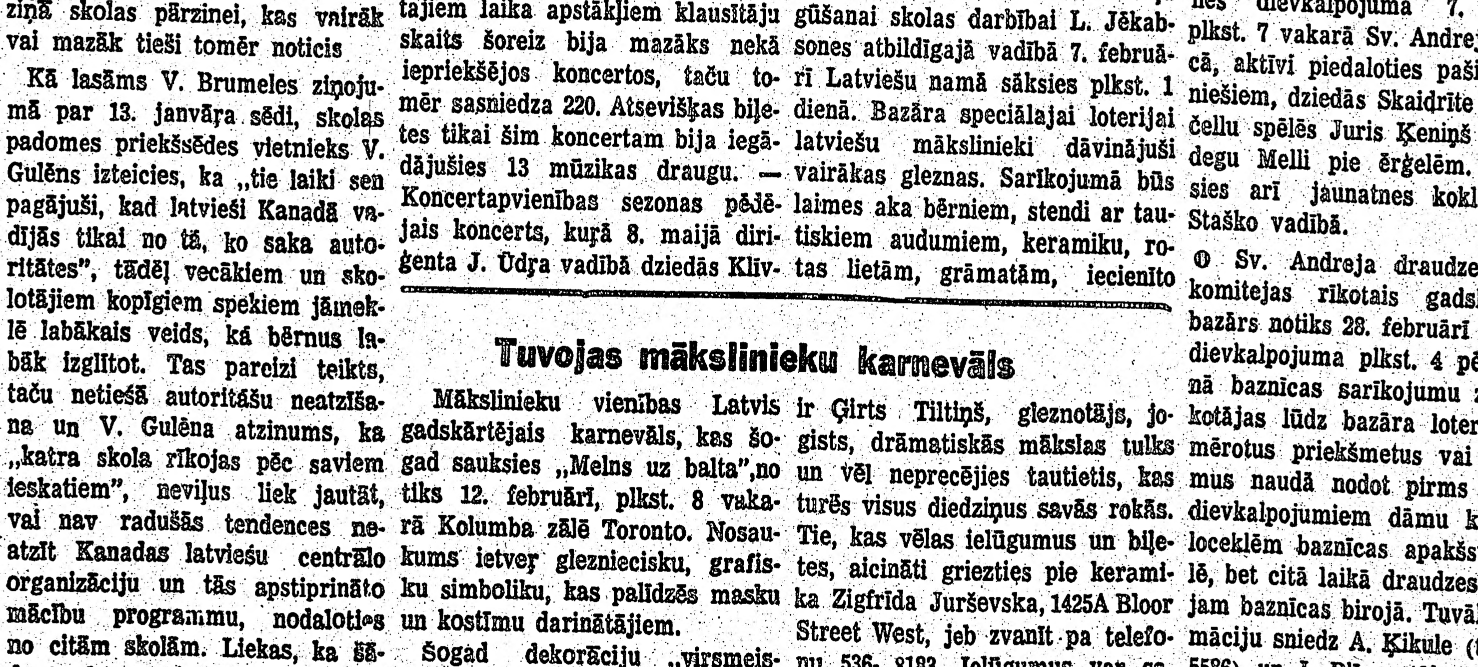

Aiviekstes (39.) skautu vienības Hamiltonā mazskautu hokejisti uz ledus Valens parkā, no kreisās: Timotejs Skrins, Pauls Jasmanis, Pēteris Lapiņš, Arturs Suškovs un Andrejs Lapiņš.

Jauninājums pasta piegādē

Lai pamudinātu iedzīvotājus savas vēstules uzticēt pastam pēc iespējas agrāk dienā, pasta iestāde Toronto sola jaunu vēstuļu piegādes ātrumu. Sākot ar 1. februāri, pirmās šķiras pasta sūtījumus adresātiem visās lielākajās Kanadas pilsētās piegādās jau nākamajā dienā, ja nosūtītāji Toronto tos būs iemetuši pasta tvertnēs tiešajā pilsētas rajonā pirms plkst. 11 dienā. Šis noteikums neattiecas uz Toronto priekšpilsētām.

Nākošais pakalpojums ir īpašas, ar baltu-zili-melnu svītru apvilktas sarkanās pasta kastes lielākajos ielu krustojumos, kuŗu saturu izņem plkst. 3 pēcpusdienā, lai nākošajā dienā tas jau būtu saņēmēja rokās — bet ne visā Kanadā. Šī priekšrocība pagaidām piešķirta vienīgi Ontario provinces pilsētām: Hamiltonai, Kingstonai, Kičenerai, Londonai, Northbejai, Otavai, Pēterborovai, Sadberijai, Toronto ar priekšpilsētām, Vindzorai un citiem lielākiem provinces centriem, kā arī Montrealai.

Informācijai var zvanīt pasta iestādei, tālr. 369-4628 vai 369-4722.

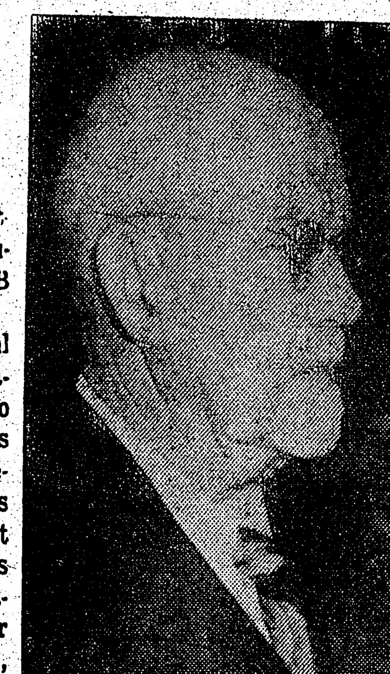

Pēteris Dreimanis †

Ardievas Kanadas latviešu skolotāju senioram

MIRIS „LATVIJAS AMERIKĀ" ILGGADĒJS LĪDZSTRĀDNIEKS PĒTERIS DREIMANIS

Pēc divu mēnešu aizvadīšanas slimnīcā Londonā, Ontario, 23. janvāŗa vakarā miris sirmais paidagogs un vēsturnieks Pēteris Dreimanis, LNAK padomes priekšsēža prof. Alekša Dreimaņa tēvs. Būdams veiklas spalvas īpašnieks, 91 mūža vasaru pieredzējušais jaunatnes audzinātājs bija pazīstams arī publicistikā un preses laukā kā Latvijas neatkarības laikā, tā svešuma dzīves gados. Viņa vārds labi pazīstams visiem „Latvijas Amerikā" lasītājiem, kas jau kopš laikraksta iznākšanas sākuma jo bieži lasījuši P. Dreimaņa ideoloģiskos, paidagoģiskos un cita rakstura apcerējumus, tāpat lokālās ziņas par notikumiem Londonas latviešu dzīvē. Tieši līdzdarbībai presē viņš palika visilgāk uzticīgs, praktiski līdz dzīves pēdējam brīdim. Pēdējos gados gan arvien retāki kļuva P. Dreimaņa dažādie apcerējumi, taču, par spīti lielajai gadu nastai, viņš cītīgi turpināja rakstīt par Londonas latviešu dzīvi, arvien būdams klāt visos nozīmīgākajos sarīkojumos. Ir traģiski un reizē drāmatiski, bet varbūt tomēr simbolisks dzīves piepildījums, ka tieši uzticības apliecinājumā tēvzemei viņš iegāja aizsaules priekšdārzā: triekas pārsteigts, P. Dreimanis saļima Latvijas valstssvētku aktā Londonā. Slimnīcā sirmais tautas darbinieks, sevišķi pēdējās nedēļās, bija lielumties nesamaņā, kamēr 24. janvārī no priekšdārza klusi iegāja pašā aizsaulē.

Pētera Dreimaņa tautai un izglītībai veltītais mūžs, kas deva tik bagātīgus augļus, sākās 1879. gada 11. oktobrī Kusas pagasta Bikās, kur viņš piedzima kā lauksaimnieka dēls. Absolvējis vietējās skolas un Rīgas pareizticīgo garīgo semināru, viņš iestājās Tērbatas universitātē, kur 1906. gadā beidza vēstures studijas, sākot strādāt Valmieras skolotāju seminārā, pēc tam Liepājas un Rīgas ģimnazijās, kamēr pirmā pasaules kaŗa bēgļu plūdi viņu aizrāva uz Krieviju.

Atgriezies Latvijā P. Dreimanis turpināja skolotāja darbu, strādādams Rīgas valsts technikumā, Rīgas pilsētas 1. ģimnazijā, Rīgas skolotāju institūtā un Rīgas pilsētas Viļa Olava komercskolā. Kaut studējis vēsturnieks, P. Dreimanis tomēr tieši skolu darbā izjuta savas dzīves īsto aicinājumu, tiešā saskarē ar jaunatni juzdamies vislabāk, tādēļ vairākkārt noraidīja administrātīva rakstura paaugstinājumus, kas šo tiešo saskari būtu kavējuši. Taču novārtā viņš neatstāja arī vēsturi, kļūdams ievērojams metodiķis. Vienu gadu viņš bija vēstures metodikas lektors Latvijas universitātes paidagoģijas nodaļā, bieži par šo tematu referējot arī konferencēs. Arī savu pirmo grāmatu P. Dreimanis sarakstīja par vēstures metodiku, kuŗu krievu valodā izdeva jau 1914. gadā, bet vēlāk arī latviski.

Blakus paidagoga darbam P. Dreimanis nodevās arī vēstures pētījumiem, publicēdams populārzinātniskus apcerējumus par tautas atmodas laiku, zemnieku cīņām Vidzemē, zemgaļu valdnieku Viestartu. Daudz viņa rakstu par paidagoģiskiem, sabiedriskiem un citiem jautājumiem parādījušies arī neatkarīgās Latvijas periodikā. Viņš arī sarakstījis mācības grāmatas Latvijas un vispārējā vēsturē. Kādu laiku P. Dreimanis bija arī Rīgas radiofona informācijas nodaļas vadītājs.

Pienākot otrreiz bēgļu gaitām, P. Dreimanis ar ģimeni devās uz Vāciju, kur darbojās bēgļu nometņu skolās līdz 1948. gadam, kad izceļoja uz Kanadu, apmetoties Londonā. Turpinot iemīļoto paidagoga darbu, viņš nodibināja Londonas latviešu skolu, kuŗu vadīja līdz 1962. gadam, lasot arī referātus skolotāju konferencēs. 1957. gadā iznāca viņa sarakstītā „Latvju tautas vēsture" trimdas skolām, kuŗa piedzīvojusi jau 3 izdevumus. Pēdējā laikā viņš tomēr vairāk pievērsās vispārējiem audzināšanas jautājumiem, LNAK izdeva divus viņa rakstu krājumus – 1966. gadā „Ģimene un tās bērnu audzināšana", bet 1968. gadā „Latvju tautas attīstība un nacionālisms". Jau 1958. gadā bija iznākusi P. Dreimaņa atmiņu grāmata „Dzīves virpulī".

Atzīstot P. Dreimaņa veikto darbu un lielo devumu jaunatnes izglītībai un audzināšanai, Ziemeļamerikas latviešu kultūras fonds viņu 1964. gadā godināja ar atzinības diplomu. Taču Pēteris Dreimanis bija rosīgs arī sabiedriskajā un nacionālpolitiskajā darbā. Jau Latvijā viņš darbojās Nacionālo skolotāju savienībā, bet Kanadā bija LNAK dibinātāju vidū un tās padomes loceklis līdz 1967. gada vēlēšanām, kad vairs nekandidēja. Izņemot pēdējos gadus, viņš darbojās arī Londonas latviešu kopā, visu laiku būdams arī Latviešu preses biedrības Kanadas kopas goda biedrs.

Kanadas latviešu skolotāju senioru pārpelnoja 28. janvārī Londonā. Viņam veltītā aizlūgumā A. Milarda Džordža bēŗu nama kapellā piedalījās ap 100 izvadītāju, to vidū arī kāds ducis torontiešu, kas nebija bijušies sniegputeņa radīto ceļa grūtību un ieradušies aizputinātajā Londonā, lai sirmajam tautas darbiniekam parādītu pēdējo godu. Pie šķirsta goda sardzē stāvēja studentu vienotnes Lidums piederīgie, atvadoties no sava goda biedra. No Toronto iebraukušais māc. A. Cops sēru runai bija izvēlējies bībeles vārdus: „No nama turētāja prasīts, lai viņš būtu atrodams, uzticams." Mācītājs apzīmēja Pēteri Dreimani par ceļa rādītāju uz skaistu un pilnvērtīgu dzīvi vairākām latviešu paaudzēm, atzīstot, ka viņš godam pelnījis saukšanu par skolas tēvu, kas kādreiz bija dižu skolotāju godināšanas apzīmējums.

No nelaiķa LNAK vārdā ar vaiņagu atvadījās J. Mežaks, izceļot aizgājēja nacionālo stāju, darbīgumu, taisnīgumu un lielo pienākuma apziņu, ko viņš garajā mūžā parādījis latviešu tautas dzīves trīs posmos — laikā pirms pirmā pasaules kaŗa, Latvijas neatkarības gados un trimdā. — Latviešu preses biedrības un abu Ziemeļamerikas latviešu laikrakstu vārdā atvadījās B. Senkēviča, konkordijas Zelmenis Toronto kopas uzdevumā E. Upītis, no Korporāciju kopas Londonā J. Grāvītis (Talavija), Londonas latviešu skolas pārzine L. Liepa, vietējās DV nodaļas priekšnieks G. Brikmanis, no Londonas latviešu gaidām un skautiem E. Milice, kādreizējo Rīgas skolotāju institūta audzēkņu vārdā I. Zvagulis, bet no Londonas latviešu kopas R. Epneris.

Vairums izvadītāju pēc sēru svētbrīža pārrunās un atmiņās par Kanadas latviešu skolotāju senioru pakavējās aizgājēja dēla prof. A. Dreimaņa mājā.

Alfrēds Vinčels

Tautieši!

APMEKLĒJIET SAIMNIECISKO DARBINIEKU DIENU

Latviešu namā Toronto

š. g. 14. februārī

ar plašu programmu:

plkst.	11.00 no rīta referāti	ieeja $ 1.00
plkst.	1.00 dienā pusdienas	ieeja $ 3.00
plkst.	2.30 dienā modes skate	ieeja $ 1.00
plkst.	4.30 dienā jautrā stunda, vakariņas, deja	ieeja $ 6.00
Ieejas kartes visai dienai par		$10.00

dabūjamas Toronto Latviešu Kreditsabiedrībā, 491 College ielā, Toronto, Ont., tel. 924-2775

SKOLA IR
(Pārnesums no
grozījumiem mācību
un skolas kārtības
Skolas padome sēd
pēc vajadzības, bet
reizi mācību gadā. Pa
dagoģiskajiem jautā
paidagogu padome,
bā skola vadās pēc
bas nozares apstipr
bu programmas un n
Skolas darbu vada:
skolotāju kopsapulce,
gu padome, 3) skolas
Tāpat ievērojami
līdzšinējie statūti, k
no noraidīšanas jop
un pēc kuŗiem dar
vēlas vecāku pad
teikts, ka skolas pār
un atlaiž skolotāju
TLB valdi, iepriekš
ar vecāku padomes
Skolā mācīšanas u
nas darbu vada sk
kopā ar skolotājiem,
vadoties no LNAK izs
cību programmas. V
mes uzdevumi ir: 1)
šus sakarus starp sk
kiem, 2) veicināt sk
cisko dzīvi, 3) rūpēt
las līdzekļu sagādi,
skolas padomē. (Piez
visi šie paši pienāku
matstatūtos vecākie
skolas padomē.)
Vecāku padomes 1
sēdes protokolā lasā
aizdomas, ka stīvēša
las statūtiem, kuŗi p
vainā kārtā saukti
miem", ir tikai for
citu nolūku īstenoša
liecina pat tāds sīk
šanās pret apzīmēju
un skolotāju kopsap
jos noteikumos, aizst
minēto „pilnsapulci".
„kopsapulce" ir ne
kāks, jo notiek taču
skolotāju kopīga sap
vārdā kopsapulce, be
reizāks arī valodas zi
sapulce" liek secināt, k
arī kāda „tukšapulce
strīds pašā strīdā dē
miem! Šo protokolu
dās tendence panākt
ku ieskatu ievērošanu
nu resp. vecāku padom
mākā vadības organa
tiesībām, valdīšanu, pā
jiem. Nav šaubu, ka
ni nav visiem skolē
nedz arī visiem vecā
locekļiem, bet pārpra
šies, taču to pamatā
tikai pietiekamas un
formācijas trūkums.
padomes visiem vecā
tais 5. janvāra apkārt
nājis ieskatu, ka vec
skolā ar jaunajiem st
zinātas, kas nav par
rūpīgāk papētī. Taču
nav darīts, trūkstot a
tājumos pietiekami i
Minētajā 16. decem
protokolā ir ieraksts
arī Martinsona kund
ziņojumu, ka TLB
krita ar LNAK likumi
dēļ biedrībai tie bij
— Kas šai ziņojumā
Tas tiešām bija ie
TLB valde izstrādāja
kumus"!
Vecāku padome n
jauno statūtu noraidī
sības darīt vienīgi sko
Šai sakarā nesaprot
protokolā: „Visi atzī
statūtu, — red.) iz
kļūdīšanos un ir pā
to izdevēji, likumu
nav labprāt vēlējušie
tūtus izdot." Vecāk
priekšsēdis V. Gulēn
ka „mums (t. i. vecā
ir tiesības mainīt sk
bas likumus". Šādu
ku padomei nav arī v
gada skolas statūtos!
Seko pavisam dīva
Dr. Gulēna kungs z
šim nav noturēts pieti
vecāku padomes sē
paredzēts LNAK noteil
dēļ pēkšņi šāda atsa
LNAK skolu pamatst
skolas darbības noteik
ņošanu tiem neatzīst?
nākais tomēr tas, ka
lu pamatstatūtos vecā
nemaz nav, tātad nav
skaits paredzēts!...
Sēdē runāts par to,
to, lai skolotāji neap
vecāku padome mē
skolas kārtību, kas at
lotāju sadarbošanos a
Kā panākt to, lai bē
skolu labprātīgi? Kā
visu, uzturot draudzī
tājiem?" Vecāku pad
ka to varētu panākt i
sonu komiteja. Liekas
da komiteja bērnos r
prātību skolas apme
to ģimenēs necenšas

...las lat-
...nioram

...LĪDZSTRĀDNIEKS

...rreiz bēgļu gaitām, ...ar ģimeni devās uz ...arbojās bēgļu nometnē 1948. gadam, kad iz...adu, apmetoties Lon...t iemīļoto paidagoga ...nodibināja Londonas ...i, kuru vadīja līdz ...lasot arī referātus ...ferencēs. 1957. gadā ...sarakstītā „Latvju ...e" trimdas skolām, ...usi jau 3 izdevumus, ...viņš tomēr vairāk ...pārējiem audzināša...iem, LNAK izdeva ...stu krājumus — 1966. ...un tās bērnu audzi...1968. gadā „Latvju ...a un nacionālisms". ...lā bija iznākusi P. ...iņu grāmata „Dzīves

...Dreimaņa veikto dar...evumu jaunatnes iz...udzināšanai, Ziemeļ...iešu kultūras fonds ...ā godināja ar atzinī... Tačū Pēteris Drei...šigs arī sabiedriska...ālpolitiskajā darbā. ...iņš darbojās Nacio... savienībā, bet Ka...AK dibinātāju vidū ...es loceklis līdz 1967. ...m, kad vairs nekau...ot pēdējos gadus, ...arī Londonas latvie... laiku būdams arī ...es biedrības Kana...ā biedrs.

...viešu skolotāju se...ja 28. janvārī Lon...eltītā aizlūgumā A. ...ža bēru nama ka... ap 100 izvadītāju, ...ds ducis torontiešu, ...šies sniegputeņa ra...tību un ieradušies ...Londonā, lai sirma...rbiniekam parādītu ...ie šķirsta goda sar...dentu vienotnes Lī...e, atvadoties no sa... No Toronto iebrau...a. Cops sēru runai ...bībeles vārdus: „No ...prasīts, lai viņš bū...uzticams." Mācītājs ...i Dreimani par ce...skaistu un pilnvēr...kām latviešu paau...ka viņš godam pel...par skolas tēvu, kas ...ižu skolotāju godi...ējums.

...LNAK vārdā ar vai...J. Mežaks, izceļot ...mālo stāju, darbīgu...u un lielo pienāku...viņš garajā mūžā ...šu tautas dzīves trīs ...ā pirms pirmā pa...atvijas neatkarības ...ā. — Latviešu pre...un abu Ziemeļame...aikrakstu vārdā at...kēviča, konkordijas ...to kopas uzdevumā ...Korporāciju kopas ...Grāvītis (Talavija), ...ešu skolas pārzine ...ētājas DV nodaļas ...Brikmanis, no Lon... gaidām un skau...e, kādreizējo Rīgas ...ūta audzēkņu vārdā ...t no Londonas lat... Epneris.

...vadītāju pēc sēru ...runās un atmiņās ...atviešu skolotāju se...ās aizgājēja dēla ...aņa mājā.

Alfrēds Vinčels

...o

...ieja $ 1.00
...ieja $ 3.00
...ieja $ 1.00

...ieja $ 6.00
$10.00

...rībā,
...4-2775

SKOLA IR VISAS SABIEDRIBAS . . .

(Pārnesums no 4. lpp.)

grozījumiem mācību programmā un skolas kārtības noteikumos. Skolas padome sēdē sasaucama pēc vajadzības, bet ne retāk par reizi mācību gadā. Par visiem paidagoģiskajiem jautājumiem lemj paidagogu padome, bet savā darbā skola vadās pēc LNAK izglītības nozares apstiprinātās mācību programmas un norādījumiem. Skolas darbu vada: 1) vecāku un skolotāju kopsapulce, 2) paidagogu padome, 3) skolas padome.

Tāpat ievērojami TLB skolas līdzšinējie statūti, kuŗi pēc jauno noraidīšanas joprojām spēkā un pēc kuŗiem darbību turpināt vēlas vecāku padome. Tajos teikts, ka skolas pārzinis pieņem un atlaiž skolotājus saziņā ar TLB valdi, iepriekš konsultējcties ar vecāku padomes priekšsēdi. Skolā mācīšanas un audzināšanas darbu vada skolas pārzinis kopā ar skolotājiem, pēc iespējas vadoties no LNAK izstrādātās mācību programmas. Vecāku padomes uzdevumi ir: 1) uzturēt ciešus sakarus starp skolu un vecākiem, 2) veicināt skolas saimniecisko dzīvi, 3) rūpēties par skolas līdzekļu sagādi, 4) piedalīties skolas padomē. (Piezīmējams, ka visi šie paši pienākumi skolu pamatstatūtos vecākiem paredzēti skolas padomē.)

Vecāku padomes 16. decembŗa sēdes protokolā lasāmais modina aizdomas, ka stūvēšanās ap skolas statūtiem, kuŗi protokolā divaināā kārtā saukti par „likumiem", ir tikai formāls iemesls citu nolūku īstenošanai. Par to liecina pat tāds sīkums, kā vēršanās pret apzīmējumu „vecāku un skolotāju kopsapulce" jaunajos noteikumos, aizstāvot vecajos minēto „pilnsapulci"... Jēdziens „kopsapulce" ir ne tikai loģiskāks, jo notiek taču vecāku un skolotāju kopīga sapulce, vienā vārdā kopsapulce, bet loģiski pareizāks arī valodas ziņā, jo „pilnsapulce" liek secināt, ka varētu būt arī kāda „tukšapulce". Tātad — strīds paša strīda dēļ par sīkumiem! Šo protokolu lasot, parādās tendence panākt (dažu) vecāku ieskatu ievērošanu par katru cenu resp. vecāku padomes, skolas zemākā vadības organa bez lemšanas tiesībām, valdīšanu pār augstākajiem. Nav šaubu, ka šādi centieni nav visiem skolēnu vecākiem, nedz arī visiem vecāku padomes locekļiem, bet pārpratumi radušies, taču to pamatā ir, liekas, tikai pietiekamas un pareizas informācijas trūkums. Arī vecāku padomes visiem vecākiem izsūtītais 5. janvāŗa apkārtraksts veicinājis ieskatu, ka vecāku tiesības skolā ar jaunajiem statūtiem mazinātas, kas nav pareizi, ja visu rūpīgāk papētī. Taču tas, liekas, nav darīts, trūkstot arī citos jautājumos pietiekami informācijas.

Minētajā 16. decembŗa sēdes protokolā ir ieraksts: „Pārrunā arī Martinsona kundzes netaisno ziņojumu, ka TLB likumi nesakrita ar LNAK likumiem un tamdēļ biedrībai tie bija jāmaina." — Kas šai ziņojumā „netaisns"? Tas tiešām bija iemesls, kādēļ TLB valde izstrādāja jaunus „likumus"!

Vecāku padome nobalsoja par jauno statūtu noraidīšanu, ko tiesības darīt vienīgi skolas padomei. Šai sakarā nesaprotama atzīme protokolā: „Visi atzīst to (jauno statūtu, — red.) izdošanu par kļūdīšanos un ir pārliecībā, ka to izdevēji, likumu parakstītāji, nav labprāt vēlējušies šādus statūtus izdot." Vecāku padomes priekšsēdis V. Gulēns uzsvēris, ka „mums (t. i. vecāku padomei) ir tiesības mainīt skolas darbības likumus". Šādu tiesību vecāku padomei nav arī vecajos 1963. gada skolas statūtos!

Seko pavisam dīvains kūlenis: Dr. Gulēna kungs ziņo, ka līdz šim nav noturēts pietiekošs skaits vecāku padomes sēdes, kā tas paredzēts LNAK noteikumos." Kādēļ pēkšņi šāda atsaukšanās uz LNAK skolu pamatstatūtiem, ja skolas darbības noteikumu pieskaņošanu tiem neatzīst? Pats dīvainākais tomēr tas, ka LNAK skolu pamatstatūtos vecāku padomes nemaz nav, tātad nav arī to sēžu skaits paredzēts!...

Sēdē runāts par to, „kā panākt to, lai skolotāji neapvainojas, ja vecāku padome mēģina mainīt skolas kārtību, kas atvieglotu skolotāju sadarbošanos ar bērniem? Kā panākt to, lai bērni apmeklē skolu labprātīgi? Kā panākt to visu, uzturot draudzību ar skolotājiem?" Vecāku padome atzina, ka to varētu panākt īpašā 9 personu komiteja. Liekas, ka arī šāda komiteja bērnos neviesīs labprātību skolas apmeklēšanā, ja to ģimenēs necenšas vai nespēj vecāki, visu atstājot tikai skolas ziņā. Jeb vai atrisinājums būtu tas, ka skolā nenotiktu vairs nekādas mācības, tikai rotaļas? Nav ticams, ka vecāki to vēlētos. Tādā gadījumā maza nozīme arī komitejai.

Sēdē runāts arī par mācību programmas pārstrādāšanu, lai bērni to labāk saprastu un ar prieku mācītos. Vecāku pārrunas par šo jautājumu var būt tikai svētīgas, tāpat kā V. Gulēna vēlēšanās noskaidrot, kādēļ daļa skolai piesaistīto jauno skolotāju darbu atstājuši un kā skolas darbā iesaistīt vairāk jaunu skolotāju, taču jāievēro, ka mācību programmas pārstrādāšanu var ierosināt tikai skolas padome, apspriest paidagogu padome, bet lemt LNAK izglītības nozare un skolu valde. Pretēja rīcība nozīmētu LNAK neatzīšanu, kuŗas padomē darbojas arī V. Gulēns. Tādēļ nepareiza ir protokolā lasāmā V. Gulēna atbilde uz jautājumu, vai vecāku padomei ir tiesības runāt par mācību programmu, ka „šī ir brīvprātīga un privāta vecāku lieta. Tur mums ir teikšana."

Kā vērtējams arī šāds ieraksts protokolā?: „Izskan arī doma, ka gadījumā, ja daži no veciem skolotājiem nespēj un nevēlas sastrādāties ar nepieciešamām pārmaiņām, vai tiem būtu darbs TLB latviešu skolā jāatstāj." Par spiti savdabīgajam formulējumam, šis ieraksts jau ļauj vairāk secināt par dažu vecāku padomes locekļu centieniem.

Protokolā atrodams pat jauks joks: „Bazāram zīdoto naudu Dr. Gulēna kungs vēlas atļaut Daugavas Vanagu organizācijai Income Tax atvilkšanai." — Kādēļ? DV organizācijai nav tiesības šādu nodokli no ziedojumiem atvilkt... DV organizācijai gan ir tiesības ziedotājiem izdot kvītis ziedojumu atskaitīšanai no ziedotāja ienākumu nodokļa, un tā ieprotokolējums, liekas, arī domāts, taču arī Dr. V. Gulēnam vajadzētu zināt, ka DV organizācija šādas kvītis var izsniegt tikai par pašas saņemtajiem ziedojumtem, ne par TLB skolas bazāram dotajiem. Šādā DV rīcībā būtu viegli konstatējama valdības iestāžu krāpšana!

Ierosinājumu vecāku padomes sēdēs aicināt piedalīties arī skolas pārzini noraidīja. Vai tas liecina par tik ļoti uzsvērto saprašanās un sadarbības gribu?

V. Brumeles ziņojumā mūsu laikrakstā par skolas vecāku padomes 13. janvāŗa sēdi lasāms, ka „vecāki neskaidrībā, vai skola pakļauta TLB direktīvitātei". Liekas, ka atbildi dod jau skolas nosaukums — Toronto latviešu biedrības sestdienas skola, tāpat vecāku padomes aizstāvēto 1963. gada skolas statūtu 50. punkts, kas nosaka, ka skolas administrātīvo instanču lēmumi ir spēkā, ja tiem pievienojas TLB pārstāvis. Tādēļ pārsteidz vecāku padomes 16. decembŗa sēdes protokolā rakstītais:: „Visi konstatē, ka šī ir privātskola, ko uztur tikai vecāki, maksājot skolas naudu un rīkojot skolas sarīkojumus, lai rastu līdzekļus skolas vajadzībām. Šī skola pastāv tikai uz vecāku vēlēšanos, un ja tikai pāris vecāku sūtītu savus bērnus latviešu skolā, tad šāda TLB skola nemaz nebūtu."

Protams, ja tikai pāris vecāku savus bērnus sūtītu latviešu skolā, tad darbību nāktos izbeigt, taču pagaidām nav nekādu pazīmju, ka vecāki nevēlētos bērnus latviešu skolā sūtīt, jo viņi apzinās šīs skolas nozīmību latvietības saglabāšanā. Taču aplams ir atzinums, ka „šī ir privātskola". Nē, tā ir TLB skola, ne privāta, būtībā visas latviešu sabiedrības kopīga lieta. Tipat nepareizs ir atzinums, ka skolu uztur tikai vecāki Nav šaubu, ka vecāki ar maksākto skolas naudu sagādā krietnu daļu vajadzīgo līdzekļu, arī ar tiešo darbu sarīkojumu organizēšanā, taču fakts ir un paliek, ka ar šiem līdzekļiem vien nepietiek, ka ļoti ievērojamu daļu dod arī sabiedrība — kā organizācijas ar atbalstu piešķirumiem, tā atsevišķas personas ar ziedojumiem un skolas sarīkojumu apmeklēšanu.

Vecākiem ir neapšaubāmas tiesības piedalīties skolas darbā, un šīs tiesības viņiem neviens arī neliedz, bet visai latviešu sabiedrībai kā ievērojamas skolas uzturēšanas līdzekļu daļas devējai ir tādas pašas tiesības saņemt par skolas darbu un centieniem pilnīgu informāciju, kuŗa nav iespējama ar pašu amatpersonu rakstītiem ziņojumiem, jo tie vienmēr būs vienpusēji un, kā mūle izrādījies, pat aplami.

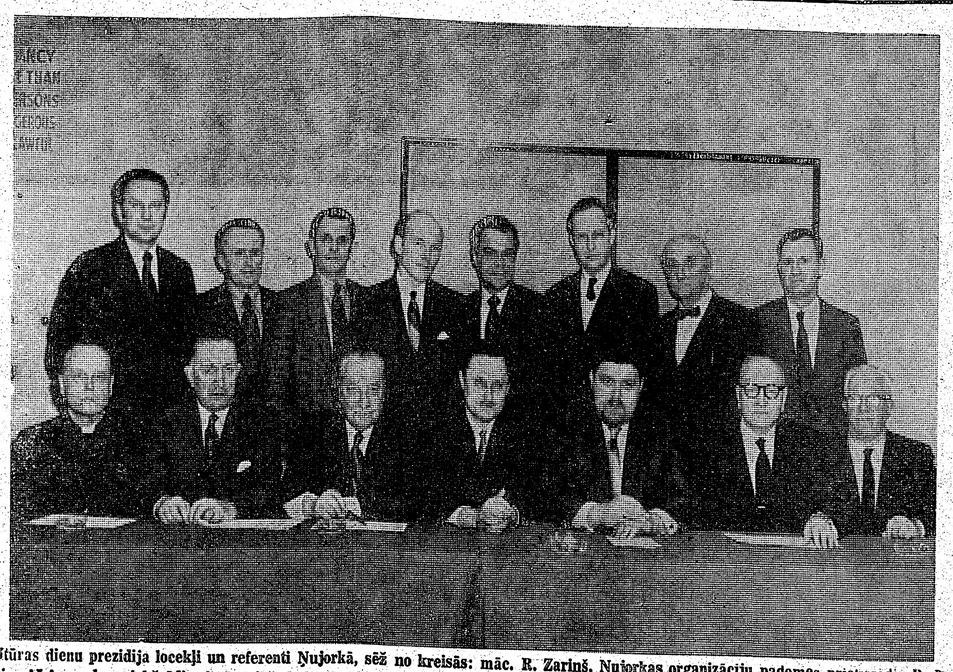

Kultūras dienu prezidija locekļi un referenti Ņujorkā, sēž no kreisās: māc. R. Zariņš, Ņujorkas organizāciju padomes priekšsēdis R. Beķeris, ALAs goda priekšsēdis A. Bērziņš, kultūras biroja vadītājs V. Klīve, ALAs valdes priekšsēdis U. Grava, rīcības komitejas priekšsēdis P. Norvilis un J. Bičolis; stāv: T. Bērziņš, A. Liepkalns, L. Linauts, E. Kāpostiņš, J. Dragūns, E. Grīslis, A. Annuss un L. Rumaks.

Foto: Bruno Rozītis

Labāk mirt ar sirdstrieku nekā vēzi

PANEĻDISKUSIJAS KULTŪRAS DARBINIEKU KONFERENCĒ ŅUJORKĀ

Kultūras darbinieku konferences paneļdiskusijas galvenais temats bija latviešu asimilēšanās un sakari ar dzimteni. ALAs goda priekšsēdis A. Bērziņš uzsvēra, ka latviešu tautas traģēdija vēl nav beigusies. Radušies jauni apstākļi, kas pavairo rūpes par latviešu nacionālās eksistences saglabāšanu. Viņš norādīja, ka ap 120.000 latviešu atstājuši savu dzimteni, meklējot patvērumu citās zemēs. No Latvijas deportēti ap 160.000. Latviešu skaits Latvijā dilst, jo ir zema dzimstība. Bez tam ir dažādi apstākļi, kas sekmē krievu ieplūšanu Latvijā. Runātājs secināja, ka nekad agrāk nav notikusi tāda etniska iznīcināšana, kā tagad. Latvijā ir patriotisms, bet tas ir padomju patriotisms. Notiek latviešu pretestības gariga salaušana.

ALAs priekšsēdis U. Grava aizrādīja, ka vecie sabiedriskie un kultūras darbinieki svešumā aiziet mūžībā, bet jaunie darbinieki, kas stājas viņa vietā, ir ar citiem uzskatiem. Daļa no viņiem dzimuši svešumā un maz zina par nometnēm Vācijā, bēgļu gaitām, vai latviešu leģionu. Šie jaunie atraduši laimi šajā zemē. Taču viņiem ir tā pati nacionālā stāja, tikai cita pieeja.

„Mēs ātri protam nodibināt jaunas organizācijas," teica U. Grava, „bet tās dažreiz savu laiku jau pārdzīvojušas, ko dibinātāji negrib atzīt. Ir labāk tomēr nomirt ar sirdstrieku, nekā ar vēzi". Viņš ieteica organizācijas apvienot, jo kopīgā darbā būs vairāk spēka.

„Pirms pāris gadiem par kultūras sakariem ar okupēto dzimteni nedrikstēja domāt, kur nu vēl runāt," turpināja ALAs priekšsēdis. „Šādi sakari tagad pastāv. Arī Latvijā norit kultūras darbs, bet tā darītāji atrodas krievu ideju uzbrukumā. Ir jāatrod veids dzimtenes apmeklējumiem," domāja U. Grava. „Vecajai paaudzei ir atmiņas par Latviju, jaunajiem nav pat tās."

Jaunā paaudze piemirst un kropļo latviešu valodu. ALAs izglītības birojs gādā par mācību grāmatām, lielu darbu veic skolotāji, bet latviešu skolas apmeklē tikai apmēram trešdaļa no latviešu bērniem.

Dr. A. Plakans, jaunās paaudzes mācībspēks, runāja par latviešu asimilāciju, kaut gan pēc viņa domām, pilnīga asimilācija notiks tikai dažu paaudžu laikā. Liela daļa latviešu ir divu kultūru cilvēki.

Piezīmes par latvisko audzināšanu izteica paneļa vadītājs A. Liepkalns. Viņš atzina, ka jāinteresējas par to, kas notiek okupētajā dzimtenē. Latviskās audzināšanas veids trimdā ar katru gadu kļūst nepopulārāks. Daudzos gadījumos skolotāji vēl māca kā kādreiz Latvijā. Jauniešiem tagad jādod iespēja pašiem kritizēt un vairāk strādāt sabiedrisko darbu. Sagatavojami jauni vadītāji un skolotāji.

Prāvests K. Birznieks no klausītāju sola norādīja, ka ir iestādījumi, kas pasarga no ātras asimilācijas. Tās ir latviešu biedrības, DV organizācija un mūsu latviešu baznīcas. Viņš nenoliedza, ka baznīcai būtu vajadzīgas zināmas reformas, bet tās labi jāpārdomā. Tie, kas tagad runā par apvienošanos, iebraucot ASV bija zēni un nepieredzēja organizāciju un draudžu dibināšanu. Prāvests atzina, ka dažās vietās ir lielāka sadalīšanās nekā tā būtu vēlama, bet tie nav bijuši reliģiski apstākļi, bet gan, varbūt, vairāk latviešu daba. Viņš atzina, ka mazās draudzes darbojas aktīvāk kā dažas lielās draudzes.

L. Rumaks ieteica sagatavot Latvijas apmeklētāju rokas grāmatu, vai pat rīkot īpašus seminārus, ko apstrīdēja J. Šāberts, jo šādos semināros sagatavotos braucējus jau tūlīņ zinās „otrā pusē" un tādi nevarēs iebraukt. Viņš arī uzsvēra, ka esam politiski bēgļi. Tikai tie, kas sevi par tādiem neuzskata, varētu izšķirties par savas okupētās dzimtenes apmeklējumiem un varbūt arī tur palikt. Attieksmē uz asimilāciju J. Šāberts domāja, ka to veicina jauniešu savstarpējā mazā pazīšanās, kad laulībām jāmeklē citas tautības partneris.

Runātāju saradās tik daudz, ka paneļa vadītājs bija spiests debates pārtraukt, lai varētu apmeklēt koncertu, līdz kuŗa sākumam bija vairs alikušas tikai 10 minūtes.

—be

KANADA

MONTREALA

● Montrealas latviešu sporta kluba vadību sākot ar šāgada 11. janvāri pārņēma jaunā maiņa, valdes priekšsēža pienākumus uzņemoties jaunās paaudzes sportistam Jānim Spūrmanim, bet priekšsēža paliga pienākumus uzņēmās Pēteris Miķelsons. Kasiera darbu uzņēmās G. Ribakovs, kamēr revizijas locekļu amatos palika A. Caunītis un J. Kaniņš. No vecākās paaudzes valdē palika divi līdzšinējie valdes locekļi — sekretāre A. Rozenberga un biedrzinis I. Klaiše. Sporta klubā 35 biedri. Klubs aizvadītajos Ziemsvētkos atskatījās uz 20 darba gadiem, kas ziedoti latviešu sporta popularizēšanai, jauno sportistu audzināšanai, apvienošanai un organizēšanai. Aizvadītajos gados montrealieši bijuši Kanadas meistari un ierindojušies pirmajās vietās Montrealā. Tas tieši sakāms par volejbolu sievietēm un vīriešiem. Jaunais valdes pr-dis kādu laiku vadījis jauniešu grupu Ačkups, ir aktīvs volejbolists, tas pats sakāms arī par P. Miķelsonu, A. Caunīti, G. Ribakovu, J. Kaniņu, kuŗi kā jaunās paaudzes pārstāvji pārņēma kluba vadību. Var tikai priecāties, ka vecākā paaudze spēja izaudzināt mūsu jauniešus, kam ir drosme un pienākuma apziņa stāties veco riņdās un pārņemt latviešu sporta karogu. J. Lukstiņš, kas pats visus aizvadītos gadus, kamēr vadījis sporta klubu, bijis aktīvs sportists vairākās sporta disciplinas. Nebija vasara, kad viņu neredzēja latviešu jaunatnes sporta svētkos Tērvetē, vai arī sporta laukumos. J. Lukstiņš, kas tagad no valdes priekšsēža pienākumiem atteicās, šajā amatā sabija 15 gadus, to pārņemot no sava priekšgājēja, bijušā labi pazīstamā latviešu sportista Arveda Jurgena, kas mira 1955. gadā.

● Montrealiešiem labi pazīstamais karikatūrists-dekorātors Jānis Streņģe jau vairākus mēnešus strādā par betona laboratorijas vadītāju Otavā, Durie Mosaic gatavo betona daļu uzņēmumā. Šīgada pavasarī viņš nodomājis tur pārcelt arī savu ģimeni. Sk.

● Montrealas latviešu biedrība Latviešu namā 6 februārī, plkst. 7 vakarā rīko K. Irbīša uzņēmumu demonstrēšanu no nesenā pasaules apceļojuma. Skati no Japānas, Indijas, Taizemes, Singapuras, Hongkongas, Itālijas un citām eksotiskām zemēm. Biedrības sarīkojums 20. februārī, plkst. 7.30 vakarā Victoria Hall banketu zālē, šis būs plašākais biedrības sarīkojums 2 gadu laikā; mērķis — līdzekļu sagāde dažādu kultūrālu sarīkojumu, kā koncertu iztrūkumu segšanai. Programmā: dažādas pārsteiguma izlozes, deju mūzika un priekšnesumi. Uzstāsies „Mēs no Toronto", deju grupa Ačkups, Montrealas kokļu ansamblis un nesen nodibinātais orķestris Mērnieku Laiki. Biedrības referātu un diskusiju vakars 26. febr., pl. 8 vak. Latviešu namā. Dr. V. Freiberga referēs par 2. baltiešu studiju kongresu Kalifornijā.

G. S.

Kamēr Ziemeļpuslodē valda ziema un stindzinošs sals, Austrālijas latvieši aizvada savas vasaras karstākos mēnešus, janvāri un februāri, iesākot ar rīkotajām Austrālijas latviešu 20. kultūras dienām Brisbenā. Augšējā attēlā redzami tautas deju demonstrējumi Brisbenas pilsētas nama priekšā, publikai ļajos morangoties vasaras tērpos.

Technisko zinātņu kongress notiks Toronto

TLB inženieŗu un tehniķu kopas gada sapulcē 21. janvārī Latviešu namā Toronto bija ieradušies 19 dalībnieki. To vadīja inž. O. Dzērvītis, protokolēja E. Broders.

Kopas pr-ks inž. K. Tikmanis ziņoja, ka aizvadītā darbības gadā noorganizētas 5 kopas sanāksmes ar referātiem. Sarīkota arī tradicionālā inženieŗu balle, kas bija pulcinājusi mazāk apmeklētāju kā citus gadus. Iestājušies 4 jauni biedri, pavairojot kopas dalībnieku skaitu uz 98. Kasieris R. Vecmanis ziņoja, ka kasē uz 1. janvāri bija 207 dol., kas nogulditi Latviešu kreditsabiedrībā. Ienākumi galvenokārt sastādās no kopas biedru naudas maksājumiem, kas aizvadītā gadā kavējušies un tos nokārtojuši tikai 60% biedru. Izdevumos lielākā summa izdota par apkārtrakstiem. Minsteres ģimnazijai atvēlēti 69 dol.

Revizijas komisijas ziņojumu sniedza sekretārs E. Tiltiņš. Kases pārskats atrasts labā kārtībā, bet iztrūkuši vēl norēķini par pagājušā gada oktobrī rikoto inženieŗu balli. Tās atbildīgais vadītājs A. Liepkalns paskaidroja, ka pārskats nokavējies, jo nebija laikā saņemti daži rēķini. Viņš piezīmēja, ka balle devusi 146 dol. zaudējumu, kamēr iepriekšējos gados vienmēr bijis ievērojams atlikums. Iztrūkums radies galvenokārt mazā apmeklētāju skaita dēļ, kas izskaidrojams ar to, ka ar vienas dienas starplaiku Toronto notikuši divi lieli sarīkojumi un beztam vēl citi mazāka rakstura, kādēļ arī tie nav izdevušies. Sapulces dalībnieki izteica vēlēšanos arī turpmāk neatsacīties no inženieŗu balles sarīkošanas, kas šogad notiks 22. oktobrī.

Par iecerētā 3. latviešu tehniskā zinātņu kongresa rīkošanu 1972. gadā informēja LIAA valdes prdis inž. H. Vilks no Hamiltonas norādot, ka līdzīga rakstura kongresi jau agrāk notikuši Montrealā un Ņujorkā, bet tagad LIAA prezidijs aicina to organizēt Toronto. Tā organizēšanas darbi galvenokārt piekrituši vietējai inženieŗu un tehniķu kopai, kuŗai no sava vidus izraugāmi 3 pārstāvji rīcības komitejā un viens pārstāvis no valdes kā galvenais sakarnieks ar LIAA.

Pēc gaŗākām pārrunām, kuŗās ar ierosinājumiem nāca inž. J. Švanks, K. Šlesers, U. Kiesners, R. Strazds u.c., vienojās par kongresa rīkošanu Toronto. Kopas valdība jau visdrīzākā laikā izraudzīs attiecīgos pārstāvjus rīcības komitejā, kā arī rūpēsies par pārējo priekšdarbu veikšanu. Pārrunās par biedru naudas maksājumu kavējumiem, pēc inž. K. Šlesera ierosinājuma atzina, ka šādi apstākļi novēršami. Sapulce uzdeva valdei rūpēties, lai nokavētie biedru naudas maksājumi tiktu nokārtoti līdz 30. aprīlim.

Kopas valdē šogad bija pārvēlami 3 locekļi: E. Broders, A. Ancāns un R. Vecmanis. Valdē ievēlēja līdzšinējo E. Broderi, bet no jauna V. Sabanski un K. Buliņu. Bez viņiem valdē vēl darbosies inž. K. Tikmanis un A. Liepkalns. Revizijas komisijā ar aklamāciju ievēlēja līdzšinējos L. Vēveri (prdis), E. Tiltiņu (sekr.) un O. Kjavenieku (loc.).

O. K.

Apollo 14 startējis

Apollo 14 startēja 31. janvārī plkst. 4.03 pēcpusdienā lidojumam uz mēnesi ar trīs astronautiem: Alenu Šepardu, Stjuartu Rūzu un Edgaru Mičelu. Iīss ir sestais ASV astronautu lidojums uz mēnesi, kas ilgs 10 dienas. Atgriešanās paredzēta 9. februārī. Astronautiem Šepardam un Mičelam būs jāizdara divas pastaigas pa mēness virsmu, no kuŗām katra ilgs 5½ stundas. Viņi uzturēsies uz mēness pavisam 35 stundas. Pirmoreiz astronautiem ir līdzi ratiņi ar gumijas apriepojumu zinātnisko instrumentu un savākto mēness iežu paraugu pārvadāšanai.

ATZĪSTAMI PAVEIKTS DARBS

(Pārnesums no 1. lpp.)

dokumentiem, ir ļoti labā kārtībā. par ko atzinība izteicama abiem kasieriem M. Gruzītei un J. Grodnim, kā arī ricības komitejas sekretārei M. Rubenei. Sēdes dalībnieki ierosinājumu pieņēma ar aplausiem, izteicot pateicību arī revizijas komisijai par rūpīgo darbu.

Stājoties pie biedrības amatpersonu vēlēšanām, valdes priekšsēdis Ž. Šmits paziņoja, ka padomes priekšsēdis J. Norvilis izteicis vēlēšanos vairs nekandidēt. Citiem sēdē nominētajiem kandidatūru nepieņemot un atsevišķajiem amatiem paliekot tikai pa vienam kandidātam, par jauno padomes priekšsēdi ar 32 balsīm ievēlēja J. Mežaku, par viņa vietnieci ar tādu pašu balsu skaitu A. Skudru - Kārkliņu, bet par sekretāri ar 27 balsīm B. Senkēviču. Vēlēšanu gaita rādīja, ka daļa padomes locekļu gan vēlas debatēt un jo dedzīgi lemt par svētku atlikuma sadali, taču vairās no jebkādiem pienākumiem, savu kandidatūru tūlīt atsaucot, ja tos nominē kādam amatam. Rezultātā radās pat grūtības revizijas komisijas un tās kandidātu ievēlēšanā, tā kā sapulces vadītājam nācās apellēt pie sēdes dalībnieku labās gribas uz kopīgu darbu, lūdzot no amatiem nevairīties un kandidatūru neatsaukt... Par biedrības valdes priekšsēdi ar 27 balsīm ievēlēja līdzšinējo Ž. Šmitu, otram kandidātam A. Purvam saņemot 9 balsis. Biedrības valdē ievēlēja A. Bāliņu (28 balsis), A. Purvu (26), M. Gruzīti (20) un M. Rubeni (11), kandidātos paliekot Z. Miezītim(G. Gubiņam, I. Bulmanei, Atjai Kārkliņai un A. Saulītim. Revizijas komisijā ievēlēja V. Veitmani (31 balss), A. Gertmani un J. Petzali (ik 20), bet kandidātos S. Leimani, J. Grodni un G. Upīti. Sēdes beigu daļā padome apsveica A. Bāliņa ierosinājumu jau tgad apsvērt nākošo dziesmu svētku laiku Kanadā, lai tas būtu savlaicīgi izziņots un novērstu līdzīgu sarīkojumu notikšanu vai citu plašāku pasākumu organizēšanu tai pašā laikā, pēc īsām debatēm Ž. Šmita ieteikumā vienojoties, ka Kanadas latviešu 6. dziesmu svētku rīkojami 1975. gada jūlijā, gaŗajā nedēļas nogalē.

Vēs

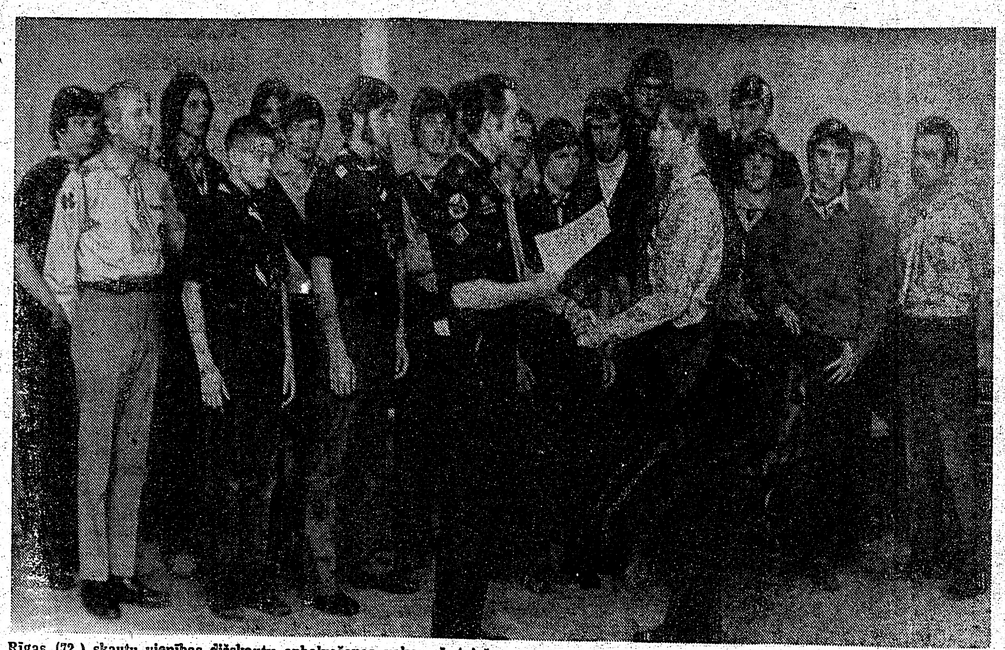

Rīgas (72.) skaužu vienības dižskautu apbalvošanas vakars Latviešu namā Toronto. Latviešu dižskautu rosīgākās vienības sacenšībā šie dižskauti ieguva otro vietu. Uzņēmumā saimziņu vecākais dižskauts Alvis Butkēvičs (pa labi) saņem no vienības priekšnieka Māra Stripnieka latviešu skautu priekšnieka atzinības rakstu. Uzņēmuma kreisajā pusē vad. Laimonis Goba, bet labajā — vad. Arvids Aldermanis.

Foto: J. Līgers

Viesmīlības komiteja

700 NEPARSPĒJAMAS „PARTIJAS" UN CITAS DIPLOMATU LIKSTAS

III

Ne visi Apvienoto nāciju diplomāti ir tik aizņemti ar sabiedriskiem pienākumiem kā galvenie sūtņi. Parunājoties ar jaunākajiem un zemākās pakāpes diplomātiem, var bieži dzirdēt, ka viņi sūdzas par vientulību. Kāds nesen ieradies sūtniecības padomnieks no franciski runājošas Āfrikas zemes jauno diplomātu informācijas sanāksmē sūdzējās Indijas sūtnim Samarsenam: „Kad vēl biju savā zemē un mani sagatavoja šim amatam, tiku brīdināts, ka man būs jāapmeklē ļoti daudz viesību. Esmu bijis šeit jau trīs mēnešus, bet līdz šim neesmu vēl nekur ielūgts!" Indijas sūtnis, ļoti populārs virs AN aprindās, ne vien tāpēc, ka viņa zemei zināmā mērā piekrīt sava kontinenta vadītājas loma, bet arī sava personīgā šarma dēļ, mīļi pasmaidīja un atvaicāja: „Varbūt Jūs cenšaties pārlieku?"

Fakts ir, ka ik gadus Ņujorkā ierodas liels skaits jaunu diplomātu, kam te jākalpo dažus gadus viņa profesionālās izglītības noapaļošanai. Dažkārt šis ir viņu pirmais „ārzemju ceļojums". Daudziem līdz dzīvesbiedres, kas pārvalda tikai savas zemes vai cilts valodu. Dažkārt valodas grūtības (kas attiecas uz angļu valodu) ir arī pašiem jaunajiem diplomātiem. Noteicējas viesību rīkotājas aprindas viņus ignorē.

Šie ļaudis nonāk HCUND (Hospitality Committee for UN Delegation, Inc.) t. s. Viesmīlības komitejas gādībā. To nodibināja 1954. g. pēc Apv. nāciju ģenerālsekretāra lūguma. Tā ir amerikāņu organizācija, kas pati vāc vajadzīgos līdzekļus — $25 000 gadā naudā plūs 200.000 dol. „graudā" — pakalpojumos, dāvinātās biletēs u. t. t. Apvienotās nācijas dod tikai telpas un telefonu. Komiteja pamato savu rīcību ar izskaidrojumu, ka Apv. nāciju galvenā mītne ģeogrāfiski atrodas uz ASV zemes un tāpēc tas ir viņas kā „namatēva" pienākums gādāt, lai viesi justos jaunajā pasaulē iespējami labi un tajā ātri iedzīvotos. Šis ir viens no to darbu veidiem, kas nes ātrus augļus: iepazīstoties ar „dzīviem amerikāņiem", kuru atklātība un vēlēšanās palīdzēt drīz vien nonāvē jaunajos ārzemju diplomātos aizdomas pret „pasaules apspiedējiem — rietumu imperiālistiem", pazūd daļa ieaudzētā naida un bailes, rodas draudzības, kas pastāv pat ilgāk par diplomātu uzturēšanās laiku Ņujorkā. Tā nu viesmīlības komiteja, kas šogad atskatās uz 17 darbības gadiem, jau savos privātajos arhīvos glabā stāstus par kādreizējiem „neveiklajiem pīlēniem", kas, pēc vairāku gadu starplaika atgriezušies Ņujorkā kā savas zemes sūtņi, bet siltumā pret bijušajiem draugiem nav mainījušies.

Viesmīlības komiteju apkalpo brīvprātīgas dāmas ar vienas sekretāres un vienas administrātīvās direktrises palīdzību. Pagājušā gadā, kopā ar 378 pretimnākošu amerikāņu ģimenēm un 104 vientuļiem kiem viņas 4498 reizes pakalpojušas diplomātiskā korpusa locekļiem no 130 zemēm, bet 4220 reižu diplomātu dzīvesbiedrēm un 970 bērniem 1463 dažādos gadījumos.

Pirmā saskare ar jaunatbraucējiem nodibinās, viesmīlības komitejai aizsūtot apsveikuma vēstuli, kam pēc pāris dienām seko telefoniska apvaicāšanās, vai nebūtu vajadzīga kāda palīdzība. Parasti vajadzīgi praktiski padomi par iepirkšanos, bērnu uzraudzīšanu u. t. t. Seko iepazīšanās „pārtija" neformālu viesību veidā kādā no viesmīlības komitejas dāmu mājām. No sākuma rīkotas t. s. „pēcpusdienas tējas", kas gan neesot bijušas pārāk sekmīgas tāpēc, ka dalībnieces bijušas pārāk atšķirīgas: kamēr dienvidamerikāņietes- priecīgi vidžinājušas par visvisādiem tematiem, austrumnieces sēdējušas bez vārda piebilšanas. Vēlāk atklājies, ka arī viņas jūtas gluži labi, tikai viņu audzināšana par izturēšanos sabiedrībā neprasa, lai visu laiku ar kādu sarunātos. Taču īsta omulība šāda veida „stīvās" pēcpusdienas tējās nekad nav attīstījusies, un tagad viesībām parasti ir savs virstemats — vai nu grupa vispirms apmeklē kādu vēstures pieminekli, muzeju, skolu, fabrikū vai slimnīcu, vai arī tiek ielūgtas lektrises, kas demonstrē kažokādas, iepazīstina ar jaunākām modēm, kosmētiku, rotām, šūšanu, vārīšanu, telpu dekorēšanu u. t. t. Viesmīlības komiteja jaunatbraukušos arī izvadā pa Apv. nāciju galvenās mītnes labirintiem, lai viņi prastu atrast pakalpojumus, kādi tur iekārtoti, piem., dzīvokļu sagādes daļa, medicīniskā palīdzība, „valodu laboratorijas". Parasti visi grib papildināties angļu valodā, tāpēc šī nozare paplašinājusies arī viesmīlības komitejā tiktāl, ka tiek nodarbināti profesionāli lektori un mātēm ar maziem bērniem izkārtota privāta mācīšana mājās. (Tā kā angļu valoda, kas lietota Apv. nāciju sēdēs, stipri atšķiras no tās, kas vajadzīga diplomātu dzīvesbiedrēm ikdienas dzīvē, pastāv šie divi dažādie kursu paveidi).

Vispopulārākā viesmīlības komiteja tomēr esot daudzo brīvbrīdiņu dēļ, ko tai piesūta draudzīgi Brodveja spēļu, teātru un koncertu rīkotāji. Jaunie diplomāti ļoti labprāt bauda Ņujorkas mākslas dzīvi, bet viņu algas, it sevišķi tiem, kas nāk no jaunajām zemēm., šķietnes apstākļos ir daudz par zemām. Vienīgā iespēja apmeklēt izrādes vidēji ir ar dāvātām biļetēm. Tāpēc viņi arī labprāt ejot ciemos pie saviem amerikāņu draugiem, bet reti ielūdzot tos pie sevis — laikam domādami, ka nav savam amatam atbilstoši iekārtojušies...

Dažādi klubi, baznīcas u. c. iestādījumi palaikam ielūdz veselu grupu diplomātiskā korpusa piederīgo, kuŗus viesmīlības komitejas pavadoņi nogādā vajadzīgā vietā un pēc tam atkal mājās. Diplomātu „otrās puses" arī labprāt paklausa dažādu skolu un organizāciju aicinājumam pastāstīt par savu zemi, tās vēsturi un tikumiem. Tā aizvadītā gadā dažādās Ņujorkas skolās ar viesmīlības komitejas vidutāju runājušas 32 diplomātu dzīvesbiedres. Protams, komiteja izkārto arī vienkāršu ciemošanos amerikāņu ģimenēs. Tās birojā glabājas saraksti, kur 500 amerikāņu ģimenes atbildējušas 74 jautājumus par viņu vecumu, ģimenes stāvokli, speciālitāti, interesēm mākslās, sportā un citos izklaidēšanās veidos, par pārvaldītām valodām. agrāk apmeklētām zemēm u. t. t. Līdzīgas anketas ar 67 jautājumiem izpilda arī diplomāti. Vadoties no dotajām ziņām, tiek izmeklētas atbilstošākās ģimenes. Viesmīlības komitejas interesēe ir, lai šādā ceļā iepazistinātie jaudis tiešām arī iedraudzētos.

Dažkārt šai komitejai gadās arī pildīt ārpuskārtas uzdevumus. Kādreiz pilnīgi sarīkotas pat kāzu svinības. Citreiz kāda jauna diplomāta 12-gadīgajai radiniecei izkārtota brīva sirds operācija un ceļš uz ASV. Nākotnē darbu paredz paplašināt, it sevišķi valodu mācīšanas ziņā, bērnu uzraudzīšanas pakalpojumos, ceļojumu izkārtošanai un stipendiju sagādāšanai izglītības turpināšanai Ņujorkas skolās un pieaugušo kursos.

Runājot ar viesmīlības komitejas pr-dī Spensera kundzi (Mrs. Rowland Spencer), administrātīvo direktrisi Čoka kundzi (Mrs Virginia C. Chalk) un citām komitejas darbiniecēm, redzams, ka viņas šim darbam nodevušās ar visu sirdi. „Un kāpēc gan ne?" pēc vispusīgas paskaidrošanas par sava darba veidiem un gūtajiem panākumiem viņas šķelmīgi atjautā. „Galu galā, mēs taču strādājam ar interesantiem cilvēkiem."

D. V.

TORONTO PILSĒTAS
1971. g. īpašumu nodokļi
(DAĻU MAKSĀJUMI)

Saskaņā ar pašvaldību noteikuma nosacījumiem un 9.—71. likumu, kas pieņemts padomē 1971. g. 20. janvārī, 1971. gada pirmie trīs īpašumu nodokļa maksājumi kārtojami sekojoši:

Visos iecirkņos	Pirmais termiņš	Otrais termiņš	Trešais termiņš
	10. febr.	31. martā	19. maijā

Minētajos termiņos kārtojami 1971. g. nodokļu daļu maksājumi, pamatojoties uz pērnā gada aplēses. Atlikumu izziņos gada vidū, un tas būs kārtojams trīs termiņos.

Pēc šīs metodes īpašumu nodokļus var nokārtot 6 termiņos agrāko 3 termiņu vietā, un maksājumu laiks arī ir ilgāks.

Visas termiņu lēses jau izsūtītas. Ja kāds vēl nebūtu saņēmis nodokļu aplēsi, nekavējoties tā pieprasāma Tax Information Counter, City Hall, vai pa tel. 367-7115.

NODOKĻU MAKSĀŠANA

Nodokļi kārtojami vietās un veidā, kā minēts lēsei pievienotajā pamfletā. Lūdzu ievērot, ka bankās tagad pieņem maksājumus līdz noteiktajam datumam. Bet maksājumi sakarā ar Tax Prepaymant Certificates kārtojami vienīgi pilsētas valdē personīgi vai pa pastu.

W. M. CAMPBELL,
City Treasurer

Mūsu laikraksta ilggadējais līdzstrādnieks

Pēteris Dreimanis

dzimis 1879. gada 11. oktobrī Latvijā,
miris 1971. gada 23. janvārī Londonā, Ont.

LATVIJA AMERIKA REDAKCIJA UN APGĀDS

KAD VAR AIZBRAUKT . . .

(Pārnesums no 3. lpp.)

lirisku un atturīgu melodiju, ko, varbūt ietekmējusi folklora.

L. Linauts, referējot par latvisko tradiciju saglabāšanu koklēšanā, norādīja, ka pašreiz darbojas ap 600 koklētāju 7 — 75 gadu vecumā. Viņš rādīja un stāstīja par piemēriem, kā kokle „modernizēta" un vienkāršota, tomēr ietelcot šo seno instrumentu pasargāt no jauninājumiem.

Beigās bija paredzēts panelis, kas izvērtētu abu dienu referātu un pārrunu rezultātus. Nolēma pētīt vērtību izpratni ar sabiedrisko zinātņu metodēm, pie tam, līdzīgus darbus veicot, organizācijām vajadzētu apvienoties. Nacionālisms, patriotisms vai kultūra dažādās paaudzēs var izpausties dažādos veidos, bet būtībā nav atšķirības. Jāmēģina izprast jaunatnes dzimtenes apciemojumus. Latviešu valodas apgūšanai dodama augstākā priekšrocība, skolām jāpiemērojas mūslaiku prasībām, jāgādā iespējas jauniešiem satikties, jāsaglabā valodas īpatnības un kultūras dienu materiāli jādokumentē. Ieteica rīkot latviešu reprezentācijas koncertus, aicināja nerakstīt mūziku vecajā stilā, bet jaunlaiku garā. Izteica arī cerības, ka beidzot radīsies dokumentācijas centrs.

Pēc divu dienu referātiem un pārrunām Kultūras dienu dalībnieki bija tā noguruši, ka beigās vairs tikai daļa kaut cik uzmanīgi spēja sekot tažu un ieteikumu formulēšanai.

—be

☆

ATBALSTIET LAIKRAKSTU

LATVIJA AMERIKĀ

Iepazistieties ar plašāko un kopš 20 gadiem regulāri iznākoto

Daugavas Vanagu Mēnešrakstu!

Iznāk 6 reizes gadā, ik otru mēnesi.

Raksti: Latvijas brīvībai, ideoloģijai, literatūrai, mūsdienu atmiņām vēsturiskā nozīmē un aktuālitātēm.

Abonēšanas maksa ASV un Kanadā par 3 numuriem $1.75, 6 — $3.50, atsevišķs numurs $1.00.

Pasūtināms: Kr. K. Bencens, 223 High Park Ave., Toronto 165, Ont., Canada.

KALENDĀRS SARIKOJUMU

TORONTO

7. februārī — plkst. 1 pēcp. TLB Sestdienas skolas bazārs Latviešu namā.

12. februārī — pl. 8 vak. Columbus zālē Mākslinieku vienības Latvis gadskārtējais slēgts karnevāls „Melns uz balta".

13. februārī — plkst. 6 vakarā Latviešu namā Gaujas (14.) gaidu un Rīgas (72.) skautu vienību 20. gadasvētki.

14. februārī — Latviešu saimnieciskā darbinieku diena Latviešu namā.

20. februārī — pl. 8 vak. DV namā DV Toronto nodaļas gadskārtējais karnevāls.

21. februārī — pl. 5 pēcp. Latviešu namā TLTA ģimnazijas talantu vakars.

27. februārī — plkst. 7.00 vakarā DV namā, 125 Broadview Ave. tradicionālais Ventiņu vakars. Piedalīsies ansamblis „Ceļinieki" (Vilis Ādlers). Līdzi ņemami grozīņi.

7. martā — pl. 4 pēcp. Latviešu namā Raiba pēcpusdiena. Latviešu nama valdes sarīkojums.

14. martā — plkst. 4 pēcp. Latviešu namā latviešu jaunatnes mūzikas pēcpusdiena. Latviešu nama dāmu komitejas sarīkojums.

25. aprīlī — plkst. 3 pēcp. Yorkminster Park baptistu baznīcā, 1585 Yonge Street, Apvienoto ASV un Kanadas latviešu baptistu draudžu koŗu 22. Garīgo dziesmu diena. Piedalās solisti un simfoniskais orķestris.

15. maijā — ALT Vašingtonas ansambļa viesizrāde, Anālava Eglāja „Bezkaunīgie vecī".

HAMILTONA

20. februārī — pl. 7.30 vakarā tradicionālais karnevāls — Monte Carlo Pigbridžā — Rainbow zālē, Sanford un King ielu krustojumā. Spēlēs DV kapella „Runči trimdā". . .

Pie arabu šeicha pils piebrauc divi autobusi, pilni vecāka gadagājuma dāmām. „Atkal jau tūristes?" šeichs vieglā nepatikā jautā galma padomniekam. — „Nē, jūsu augstības sievas mātes," padomnieks līdzjūtīgi nokrata galvu.

☆

„Pēter, man patiešām ļoti žēl, ka tava sieva aizlaidusies lapās ar tavu šoferi," direktoram Bērztāšei līdzjūtību mēģina izteikt bērnības draugs. — „Ak, nav jau tik jauni," direktors savaldīgi pieņem līdzjūtību, „es jau tik un tā biju nolēmis to šoferi atlaist."

LŪDZU, KLAUSIETIES raidījumu 15. GADA GĀJUMĀ Toronto Latviešu misijas radio BRĪDIS AR DIEVU katru svētdienu, no pl. 9 — 930 Niagaras WHLD raidītājā (viļņis 1270) Informācija: tālr. Toronto 231-4218.

KANADAS BAZNĪCAS

TORONTO

Arhibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 767-2310. Sv. Jāņa draudze, telefons 921-3327, 200 Balmoral Avenue.

Mācītājs A. Cops, 33 Balaby Cr., Don Mills. Tālrunis 449-4087.

Sv. Andreja draudze, tel. 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 2.

7. februārī, plkst. 7 vakarā jauniešu dievkalpojums ar aktīvu jauniešu piedalīšanos. Mūzikāli priekšnesumi un kokļu ansamblis.

14. februārī, plkst. 11 priekšpusdienā dievkalpojums.

21. februārī, plkst. 3 pēcpusd. dievkalpojums, pēc tam draudzes gada sapulce.

28. februārī, plkst. 3 pēcp. dievkalpojums. Pēc dievkalpojuma dāmu komitejas gadskārtējais bazārs.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. 757-2739.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Avenue.

7. februārī, plkst. 2 pēcp. dievkalpojums un svētdienas skola. Tūlīt pēc dievkalpojuma mācību stunda pirmsiesvētes jauniešu grupai.

21. februārī plkst. 2 pēcp. dievkalpojums un svētdienas skola. Tūlīt pēc dievkalpojuma iesvētīšanas mācību stunda.

28. februārī plkst. 2 pēcp. dievkalpojums un svētdienas skola.

BRAMPTONA

14. februārī plkst. 1.30 pēcp. dievkalpojums Grace United baznīcā.

HAMILTONA

Hamiltonas latviešu ev.-lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave., S.

7. februārī, plkst. 10.30 dievkalpojums bērniem ar svētdienas skolu; plkst. 11 dievkalpojums pieaugušiem; plkst. 10.15 stunda

MONTREĀLA

Māc. A. Veitkus, 3433 Rosedale Avenue, Montreal 28 P. Q. Telefons HU 9-3224.

Montreālas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Avenue.

7. februārī, plkst. 1.30 pēcp. draudzes darbinieku svinīgā solījuma dievkalpojums, Svētdienas skola. Draudzes tējas pēcpusdiena; filmas izrāde; azaids (grozīņi).

Otrdien, 9. februārī, plkst 2 pēcp. pensionāru pēcpusdiena draudzes namā.

14. februārī, plkst. 1.30 pēcp. dievkalpojums.

Dievkalpojums angļu valodā notiks sestdien, 14. februārī, plkst. 9.30 no rīta. Dievkalpojumu vadīs

OTAVA

Māc. Edg. Lange, 934 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-3906. Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pēterī [illegible]

7. februārī dievkalpojums plkst. 2 p.p. Pēc dievkalpojuma draudzes gada sapulce apm. plkst. 3 p.p.

14. februārī dievkalpojuma nebūs. Mācītājs kalpo Soo draudzei.

21. februārī dievkalpojums bērniem un jauniešiem plkst. 2 p.p. Sanāksme pēc dievkalpojuma.

28. februārī dievkalpojuma nebūs.

Rīgas (72.) skautu un Gaujas (14.) gaidu vienības vecāku padomes locekļi, kuŗu vidū daudzi jau ilgus gadus veltījuši savu brīvo laiku jaunatnes darbā. Tagad viņi nodarbināti abu vienību 20. gadasvētku aizmēšanai. Pirmajā rindā no kreisās: B. Jansone, I. Stagava, C. Kārkliņa, O. Vandele un M. Lejiņa; otrā rindā no kreisās: vecāku padomes pr-dis A. Lucs, A. Freimanis, A. Grāvītis, S. Vasarājs un R. Strazds. Uzņēmumā iztrūkst: A. Fridenberga, V. Pauzers, I. Valvare, R. Gailo un N. Jurševska.

Foto: J. Līgers

SKAISTA DĀVANA BĒRNIEM

Iznākušas Ellas Andersones

PASAKU GRĀMATAS BĒRNIEM

SARGEŅĢELIS $1.80
Saturā: Divas eglītes, Sargeņģelis, Dvīņu eglītes

RŪĶIS LABDARIS $1.80
Saturā: Rūķis Labdaris, Lausks

Valijas Mērnieces illustrācijas un grāmatu apvalks

Grāmatas dabūjamas DV grāmatnīcā,
491 College Street, Toronto.

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
491 College Street, Toronto 4, Ont.,

Lūdzu sūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKA

līdz ..... uz ..... mēnešiem uz šādu adresi:

Mr. Mrs. Miss .....

Adrese: .....

.....

Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $.....

..... abonementa atsākšanai/pagarināšanai.
(Nevajadzīgo svītrot)

Paraksts .....

Abonēšanas maksa

Kanadā un ASV		Eiropā un Austrālijā	
1 gada abonements	$21.00	1 gada abonements	$16.00
6 mēnešu „	$11.50	6 mēnešu „	$ 8.50
3 mēnešu „	$ 6.00	3 mēnešu „	$ 4.50
1 mēneša	$ 2.50		

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 250,
PIEDĀVĀ ZĀLI PIRMĀ STĀVĀ (ar gaisa dzesināšanu)
DAŽĀDIEM SARĪKOJUMIEM. PIEPRASIET TELEFONISKI—
465-5225
DAUGAVAS VANAGU KLUBS
OTRĀ STĀVĀ
ATVĒRTS BIEDRIEM UN VIESIEM NO PIRMDIENAS LĪDZ PIEKTDIENAI PLKST. 4 p.p. — 1 NO RĪTA, SESTDIENĀS NO PLKST. 12 DIENĀ — 1 NO RĪTA.
Dažādi dzērieni un ēdieni par mērenām cenām
Uz redzēšanos!

KAKTIŅŠ

Velcam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā.
LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

Lielākais un labākais veikals Kanadā specializējies
EIROPIEŠU DELIKATESĒM
vislabākā kvalitāte, plaša izvēle un mērenas cenas
tip-top MEATS
delicatessen
1727 BLOOR ST. WEST
(pretim Keele pazemja stacijai)
YORKDALE SHOPPING CENTRE
FAIRVIEW MALL
(Sheppard Avenue / Don Valley Parkway)

DV apgādā iznākušas:
Tonijas Krūkas
UNIFORMA
$5.50
Autore še ietvērusi 9 stāstus un tēlojumus. Gar lasītāja acīm defilē dažādu uniformu nēsātāji. Tur ir gan aizsargu, gan Latvijas armijas virsnieku, vācu vai amerikāņu uniformās tērpti vīri. Iejūtīgi autore sem katras uniformas uztaustījusi drosmē vai bailēs, lepnumā vai pienākuma apziņā pukstošo sirdi.

Pēteŗa Algara
Nemirstīgais nemiers
romāns
(„Atkusnis sākās oktobrī" II daļa)
$5.50
Autors spraigā stāstījumā tēlo cilvēku alkas pēc brīvības un lielo uzupurēšanos brīvības labā pret apspiestību. Ļoti skaisti autors sarežģī cilvēku likteņus, liek tiem cīnīties, lai brīvības lāpa varētu degt vēl gaišāka.

Pasūtinot DV Grāmatnīcā — 491 College Street, Toronto 174, Ont., Canada.

Protests pret nāves sodu Viļņā

Apvienotās baltiešu - amerikāņu komitejas sēde (Joint Baltic American Committee) bija paredzēta 16. janvārī igauņu namā Ņujorkā. Jaunais šīs komitejas priekšsēdis būtu Dr. Bobelis no Čikagas. Bija ielūgti arī preses pārstāvji.

Dažas dienas pirms paredzētās sēdes Dr. Bobelis bija ziņojis igauņu centrālās organizācijas ģenerālsekretāram Vallastem, ka viņš nevarēšot ierasties un tāpēc sēde jāatliek. Kaut gan pašreizējais šīs organizācijas priekšsēdis ir G. Meierovics un prezidē latvietis, lietuvieši šo informāciju nenodeva ne latviešu pārstāvjiem, ne arī igauņu centrālās organizācijas priekšsēdim Lēsmetam. Ne lietuviešu globālās organizācijas priekšsēdis Valiunas, ne viņu centrālās organizācijas priekšsēdis Bobelis līdz šim nav atbildējuši ALAs priekšsēža U. Gravas vēstulēm.

Sadarbība starp ALAs un Igauņu nacionālo komiteju turpinās draudzīgā garā un abiem priekšsēžiem ir samērā biežas pārrunas. Decembŗa sākumā visi trīs tautu pārstāvji nolēma uzsākt kādu akciju, kas izveidojās pēc nelaimīgā lietuviešu jūrnieka Kudirkas gadījuma. Toreiz pārstāvji nolēma aicināt ASV austrumpiekrastes amerikāņu radio raidītājus noraidīt isus uzsaukumus trijās baltiešu un krievu valodās. Tos varētu dzirdēt krievu zvejas kuģu apkalpe, kas vakarā klausās vietējo raidītāju amerikāņu mūziku, kā to stāstīja pērngada pavasarī pārbēgušā D. Pālēna. Šajos raidījumu uzsaukumos norādītu, kaASV valdība pārbēdzējiem piešķiŗ azilu tiesības. ALA sastādīja attiecīgo radioraidītāju sarakstu, bet igauņu nacionālā komiteja šo aicinājumu izsūtīja.

No Fols River raidītāja WSAR masačuzetā saņemts aicinājums uz šo sanāksmi lietuviešiem nebija iespējams ierasties. Sadarbībai ar lietuviešiem uzlabojoties, ir doma par Brīvās pasaules baltiešu federācijas dibināšanu. Pēdējā laika notikumi rāda, ka šāda organizācija būtu nepieciešama.

Padomju tiesa Viļņā, kā zināms, ar nāvi sodījusi lietuvieti Simokaiti par mēģinājumu nolaupīt lidmašīnu un doties uz Zviedriju. Par šo spriedumu ALA nosūtījusi protesta telegrammas ASV prezidentam Niksonam, ASV ārlietu ministrijai un Apvienotajām nācijām. ALAs priekšsēdis nosūtījis protesta rakstu arī Pasaules baznīcu apvienībai (The World Council of Churches) pret speciāla mācītāja algošanu amerikāņu dezertieŗu aprūpēšanai Kanadā, maksājot viņam 10.000 dolaru algas gadā. Arī latviešu baznīcas maksā savus nodokļus šai baznīcu apvienībai.

V. I.

Ir vēl lielāki noziegumi

Toronto laikraksts The telegram bij. korespondents Maskavā P. Vortingtons, pieminot, ka ārzemju žīdiem ir izdevies sacelt veselu protesta vētru pret žīdu tiesāšanu Ļeņingradā, atgādina, ka žīdu apspiešana padomju valstī nebūt nav vienīgais un arī ne pats smagākais padomju varas noziegums pret cilvēcību. Pat veseles tautas, kā čečeni - inguši un Krimas tatāri ir gandrīz pilnīgi iznīcinātas, baltieši milzīgā skaitā deportēti.

14. janvāŗa rakstā P. Vortingtons plašāk pakavējies pie Pad. savienības lielākās minoritātes — ukraiņu nacionālistu likteņa. Tā, piemēram, čeka neapmierinājās ar to vien, ka 1950. gadā tā nogalināja Ukrainas atbrīvošanas armijas ģenerāli Romanu Šukeviču, bet jau 1948. gadā apcietināja viņa 15 gadus veco dēlu Juriju un nesāsāja uz 10 gadiem spaidu darbos. Bet valstī, kur nav nekādas likumības, šis 10 gadu sods ir jau vairākas reizes pagarināts, un tā arī nevainīgajam ukraiņu zēnam ir jācieš par „tēva grēkiem", arī tādēļ, ka šo jaunekli nav iespējams „pāraudzināt"... Un tā Jurijs, tagad jau 37 gadus vecs, ir pavadījis padomju ieslodzījumā jau vairāk kā divus gadu desmitus no sava dzīves gājuma..

Vēl nelaimīgāks liktenis skāris kādu vecāku vīru — Vladimiru Horboviju. Vispirms to cietumā bija ielikuši vācieši, kad viņš vēl bija tiesnesis Čechoslovakijā 1947. gadā viņu pārveda uz Poliju, tiesāšanai par „dzimtenes nodevību". Poļu tiesa šo vīru tomēr attaisnoja. Bet tā kā viņš bija pretkomūnists, to apcietināja padomju čeka un bez tiesas sprieduma nosūtīja uz 25 gadiem spaidu darbu nometnē. Tā šis ukraiņu vīrs, kas tagad jau ir 73 gadus vecs, ar galīgi sabojātu veselību, vēl joprojām vārgst „brīvās padomju zemes" vergu nometnē... Visa viņa nelaime bijusi tā, ka, būdams ukraiņu nacionālists, kā jauns advokāts vēl 1935. gadā bija aizstāvējis tiesā ukraiņu atbrīvošanas kustības vadītāju Stefanu Banderu, kuŗu čekas aģenti vēlāk Vācijā nogalināja ar sevišķi izgudrotu slepenu ieroci — indes pistoli.

Vēl lielāka nelaime piemeklējusi krievu Andrejevu, kuŗu Otrā pasaules kaŗa laikā nopratināja internacionāla izmeklēšanas komisija par Katiņas mežā, netālu no Smoļenskas, atraktajiem 15.000 poļu virsnieku līķiem. Tos atrada vācieši 1943. gadā, bet padomju valdība apgalvoja, ka poļus noslepkavojuši vācieši paši, lai vainu uzveltu komūnistiem. Vēlāk nostiprinājās vispārējs uzskats, ka slepkavas bijuši padomju čekisti. Andrejevu, par to vien, ka čas devis liecību starptautiskajai izmeklēšanas komisijai, čeka sodīja ar ieslodzīšanu piespieddarbu nometnē uz visu mūžu.

Neviens ārpasaulē, ne arī Apvienoto nāciju cilvēka tiesību aizsardzības komisijā, nepacēla balsi pret šādu vienu no 20. gadu simteņa lielākām varmācībām... Līdzīgām varmācībām par upuŗiem krituši ne vien simtiem tūkstošiem ukraiņu, bet arī miljoni citu tautu piederīgo padomju varas pārvalditās zemēs.

A. Kn.

LAIKRAKSTA
LATVIJA
AMERIKA
ATSEVIŠĶI NUMURI
PERKAMI TORONTO

Broadview Delicatessen
1435 Danforth Ave.

Baliant Newspaper
273 Spadina Ave.

Esto Meat Products
691 Mt. Pleasant Rd.

Lidums Meat
869 Roncesvalles Ave.

Parkway Delicatessen
731 Broadview Ave.

Lotus Florists
702 Bathurst St.

Pavasars Delicatessen
881 Roncesvalles Ave.

Pokos Meat
876 College St.

Venus Florists
881 Roncesvalles Ave.

West Ark — Gift Shop
2222 Bloor St. W.

HAMILTONĀ
O. Andersons
32 Market St.

Northland Grocery
139 Barton St. E.

Pastāstiet to draugiem.
Atjaunojiet abonementu.
Nododiet savus sludinājumus, jo paziņojumi neizpaliks un ar to jūs būsit atbalstījuši laikrakstu Latvija Amerikā

Apgāds
„Daugavas Vanagi"

RODOLFS ĶIRSIS
grāmatvedis — revidents
ROSENBLUTH & EGER
Chartered Accountants and Auditors
3335 Yonge St., Toronto 12, tālr. 481-5377, dziv. 536-7715.

KO PUBLIKA NEREDZ

Divas Teodora Zeltiņa komēdijas „Vīna raugs" izrādes noskatījās Toronto publika, bet no skatītāju zāles perspektīvas palika neredzēta tā steiga un darbs, kāds noritēja šaurajā skatuves aizmugurē. Augšējā attēlā meistari Alvis Butkēvics (pa kreisi) saņem norādījumus pa tālruni, bet Pēteris Snucipš pārzin slēdžu dēli. Abi viņi ir Toronto latviešu tautas augstskolas sestdienas ģimnazijas 2. klases audzēkņi. Apakšā — kostīmu un frizūru konsultante Velga Jansone nobeiguma skatam veikli pārmaina studentes Sarmītes Madaras lomas tēlotājas Brigitas Jomas matu sakārtojumu. Foto: J. Liģers

MĒS IESPIEŽAM
- *Laulību un iesvētību ielūgumu kartes*
- *Vizītkartes*
- *Dokumentus biedrību vajadzībām*
- *Koncertu programmas*
- *Sarīkojumu biļetes*
- *Plakātus, dziesmu lapiņas*
- *Vēstuļu veidlapas, aploksnes*
- *Grāmatas, žurnālus*

Labs darbs. — Mērenas cenas.
PASŪTĪJUMUS LŪDZAM NODOT LAIKUS.
AMBER PRINTERS & PUBLISHERS LTD.
Tel. 921 7121 (Code 416)
491 College St., Toronto 174, Ont.
Canada

IZIREJAMS
SAULAINS
2 ISTABU DZIVOKLIS
ar virtuvi un vannas istabu.
Zvanīt HO 5-5317

BB
apdrošināšana plus
VALD BEBRIS
1658 VICTORIA PARK AVE. SCARB
TEL. 759-0263

FRANK VASS BA
ADVOKĀTS-NOTĀRS
263 College ielā, Toronto.
(pie Spadina Ave.)
TEL. WA 2-6112, 2-6111

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS

Tālr. 534-1403, Toronto

Estd. 1874
Turner & Porter
APBEDIŠANAS BIROJS
Roncesvalles Chapel
636 Roncesvalles Ave.
LE3-7954
Parkošana abās bēru mājās
York Chapel
2357 Bloor St. W.

IGAUŅU OPTIĶIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 5-6251

ACU PĀRBAUDE. ACENU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI. Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

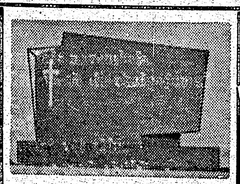

PIEMINEKĻI
Igauņu uzņēmums
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(starp Eglinton un Davisville)
487-2147, vakaros 445-8955
Kvalitātes darbs un eiropiešu mets

L. LUNSKY
OPTIĶIS
Atvērts no pl. 9.30 — 6 vak.
Ar iepriekšēju pieteikšanos
470 College St., Toronto.
Tālr. WA 1-3924

Baltic PLASTERING
Izdaru visus nepieciešamos māju remontus iekšpusē un ārpusē.
Garantēts darbs. Mērenas cenas. Metro licence E 761.
Zvanīt katrā laikā Toronto 769-8289.

Gandrīz bezpolitisks pasaules ceļojums

(Pārnesums no 1. lpp.)

tāja izrādījusies poļu dziesmiņa, kuŗai ir tikai sešas zilbes: „O, lū, lū, lū, lū, lū". Varbūt, ka bezmiega apkaŗošanas frontē drīzumā lielu slavu iegūs kāds latviešu dziednieks, jo manuprāt mūsu „lāča bērni" šūpuļdziesmiņa ar piedziedājumu „aijā, žūžū" var izrādīties ar daudz lielāku efektu nekā poļu „lū, lū" preparāts. Starplaikā uz „miega muižiņu" doties, tāpat kā man, droši vien arī daudziem citiem tautiešiem ar labiem panākumiem palīdzēs pēc grūtas darba dienas atsēšanās pie televizijas.

Ziemas aukstumā bieži vien iznāk cīnīties ar iesnām. Amerikas ārstu ieteikums lietot ikdienu pa vienai C vitamīna tabletei varbūt nav zemē metams. No Izraēlas nāk ziņas, ka tur divi ārsti Dr. Rams un Dr. Švarcs atraduši jaunu terāpiju iesnu apturēšanai. Iesnas pazūdot, ja slimniekam strauji atdzesējot abas kājas. Drastiska temperātūras pazemināšana vienā ķermeņa dalā radot ātru deguna izžūšanu. Kāju atdzesēšanai gan jānotieko ārsta uzraudzībā, jo citādi slimnieks varot tikt pie vēl lielākām iesnām.

Mazo ceļojumu pa medicinas pasaules jaunumiem pabeigsim ar itaļu profesora Karlo Siroti lētām un labām zālēm pret artēriju pārkaļkošanos. Pieminētais itaļu profesors Minchenē notikušajā seksoloģijas kongresā deklarējis, ka nodošanās mīlestības priekiem radot strauju fibrīna pavairošanos asinīs un fibrīns, kā tas zināms arī mazāk gaišām galvām, ir faktors, kas sekmē artēriju pārkaļkošanos. Varbūt ka profesora Sirtori ietekmē savu nostāju mainīs arī kirieši, jo nesen Pekingā iznākošajā žurnālā „Ķīnas sieviete" bija lasāms apgalvojums: „Mīlestība ir tikai fiziska aktivitāte, ar kuŗu veltī patērē laiku un enerģiju."

Lietuviešu jūrnieka Kudirkas traģēdijai vēl nav pielikts gala punkts. Izmeklēšanā noskaidrojies kāda amerikāņu ārlietu ministrijas darbinieka divainā loma. Šis ierēdnis bijis tas, kas amerikāņu piekrastes kuģa „Vigilant" kapteinim pagājušā gada 23. novembrī, kad lietuviešu jūrnieks jau atradās uz šā kuģa klāja, devis norādījumu: „Savienotās Valstis neatbalsta politisku bēgļu pārbēgšanas mēģinājumus." Izrādās, ka divas nedēļas pirms Kudirkas traģēdijas minētais ierēdnis jau sagatavojis telegrammu Savienoto Valstu sūtniecībai Maskavā, kurā ieteicis sūtniecībai nepiešķirt Savienoto Valstu pilsoņu tiesības Bruklinā dzimušai amerikānietei Esterei Ringermanei un viņas dēlam Leonidam. Telegrammu vēl pēdējā brīdī apturējis kāds ārlietu ministrijas jurisconsults un tagad Ringermaņiem ASV pilsoņu tiesības nav liegtas. Ir cits jautājums, vai Kremlis Ringermaņiem atlaus Pad. savienību atstāt.

Kudirkas traģēdiju Pad. savienība ir lieliski izmantojusi negaidītai melīgai propagandas akcijai. Pretēji tam, ko varēja sagaidīt, t. i., ka Kremlis šo lietu noklusēs, Kudirkas nesekmīgo pārbēgšanas mēģinājumu padomju prese piekāra pie „lielā zvana". Neskaitāmos ievadrakstos atreferējot Kudirkas izdošanu, Pad. savienības prese un arī radio uzsver, ka „dezertiera" atgriešana no amerikāņu kuģa atpakaļ uz padomju kuģa notikusi saskaņā ar panāktu vienošanos, citiem vārdiem, padomju propaganda cenšas apgalvot, ka starp amerikāņiem un krieviem it kā būtu noslēgts kāds slepens savstarpējs līgums, ar kuŗu pārbēdzēji jāizdod tai zemei, no kurienes tie nāk.

Šos izdošanas propagandas melus tūliņ tālāk iplatīja arī Maskavai paklausīgās Austrumeiropas komūnistu valstis, brīdinot savus pilsoņus no „nepārdomātiem soļiem". Jānožēlo, ka šo velnišķīgo komūnistu varā esošo cilvēku baidīšanas trumpi Kremlim ar Kudirkas traģēdiju rokās iespējuši daži neatbildīgi amerikāņu ierēdņi. Zemēs aiz dzelzs aizkara Kudirkas lieta ir radījusi šaubas daudzos, kas ar cerībām skatījās uz Rietumiem. Vašingtonai nākotnē būs jādara viss iespējamais, lai šīs šaubas izkliedētu.

Žīdu un arabu konflikts Vidējos austrumos vēl arvien karājas gaisā. Te gan jāpiezīmē, ka kaut kur politiskās aizkulisēs varbūt ir panākta zināma Vašingtonas un Maskavas vienošanās šī konflikta dēļ neiet pretim draudošai abu lielo milžu tiešai konfrontācijai.

Prezidenta Niksona ārlietu ministrs Rodžers vēl nav zaudējis cerības, ka vēl šogad žīdi un arabi noslēgs pamieru. Viena no lielākām visumā žīdiem draudzīgās amerikāņu preses noklusētām sensācijām bijušā ārlietu ministra Dīna Ečesona ieteikums Savienotām valstīm atteikties no vienpusīgas ieroču piegādes Izraēlai. Ečesons ieteic amerikāņu ieročus pārdot kā žīdiem, tā arabiem, un ja žīdi un arabi grib šos ieročus likt lietā, tad Vašingtonai neesot jānostājas ne vienā, ne otrā pusē.

Izrādās, ka jau 1947. gadā Ečesons toreizējam ASV prezidentam Trumenam pareģojis, ka mākslīga žīdu valsts radīšana Vidējos austrumos starp arabu miljoniem sagādās problēmas, kuŗu atrisināšana varbūt nebūs pa spēkam Rietumu pasaulei. Ečesons savus uzskatus neesot mainījis līdz pat šai dienai.

Nesen Nāsera pēctecis Sadats kopā ar Pad. savienības prezidentu atklāja krievu būvēto Nīlas aizsprostu. Kā ītāļu prese ziņo, tad Nāsers dažus mēnešus pirms savas nāves kā daļas maksājumu par 13 biljonu lielo Asvanas dambi esot garantējis Maskavai kontroli pār Suecas kanāli uz 20 gadiem. Šveices prese savukārt ziņo, ka aizsprosta atklāšanas svinībās jauno Ēģiptes vaidības galvu esot apsargājusi krievu miesas sargi. Vašingtonā rēķinājas ar iespēju, ka Ēģiptē var drīzumā notikt nozīmīgas pārmaiņas. Sadats nav tautā populars un uz viņa vietu jau tagad pretendē divi citu Nāsera tuvi domu biedri Mohameds Heikals un Šarams Goama.

Pasaulei pēdējos gados daudz galvas sāpju sagādājis jaunās paaudzes dumpīgais gars.

Kas īsti šai dumpīgai paaudzei stāv vistuvāk pie sirds, par to liecina ziņas no Tokijas. Japāņu sabiedriskās domas pētīšanas institūts nesen publicējis 6.300 jauniešu aptaujas rezultātus, kas izdarīti 56 valstīs. Iztaujāti jaunieši vecumā no 16 līdz 22 gadiem arī divās komūnistu zemēs. Šī aptauja norāda, ka dumpīgai jaunajai paaudzei sociālas un politiskas problēmas nemaz nestāv tik tuvu sirdij kā to varētu iedomāties. Jautājumam, „ko jūs vēlētos visvairāk," jauniešu vairums atbildējis — „naudu". Vēlēšanās strādāt labi atalgotu darbu ierindojusies otrā vietā.

Runājot par jauniešiem jāpiemin franču students Lovijū, kas vairākus mēnešus ceļojis pa dažādām Eiropas zemēm ar savai pasei pievienotu nepareizu fotogrāfiju. Atgriezties atpakaļ Parizē, šis gar-

Nēģeŗu sabotāža armijā

ASV gaisa spēku bāzu komandieŗiem regulāri piesūta slepenus ziņojumus par pretkaŗa un radikālo grupu aktivitātēm, galvenokārt par „Melnās panteras" grupām. Šādus slepenus ziņojumus lidlauku komandieŗi saņem divreiz mēnesī, lai informētu savus komandējošos virsniekus par radikāļu aktivitātēm zemē un ārpus Savienotajām Valstīm un to eventuālo ietekmi uz kaŗavīriem, sevišķi melnās rases pārstāvjiem. Viens no šiem slepenajiem ziņojumiem nodots The New York Times publicēšanai, lai novērstu kontroversālo satraukumu sakarā ar armijas pretizlūkošanas dienesta 18.000 ASV privātpersonu izmeklēšanu laikā no 1967.—1969. gadam. Valsts aizsardzības ministrija attaisnoja savu viedokli, ka pēdējā laikā melnās rases kaŗavīri arvien vairāk saņem radikālo pretkaŗa organizāciju literatūru, kas pamudina lidotājus dezertēt, sabojāt armijas ierīces un nogalināt virsniekus, lai sagrautu armiju no iekšienes.

Pēdējā laikā ienāk arvien vairāk ziņu no Vietnamas par gadījumiem, kad kaŗavīri mēģina „fragmentēt" savu priekšniecību. „Fragmentēšana" kaŗavīru valodā nozīmē to, ka tiek izmantotas rokas granātas, lai nonāvētu kādu no saviem priekšniekiem, it sevišķi tos, kas iesaistīti ilggadīgā armijas dienestā. Rokas granātu pielietošana strauji palielinājusies ASV vienībās, kas pārceltas defensīvās pozicijās un gaida atvilkšanos no Vietnamas. Kādas amerikāņu divizijas baltajona komandieris piesardzības nolūkā savācis visas savas vienības granātas, kad vienība atstājusi kaujas lauku un kaŗavīriem tās izsniegtas atpakaļ tikai pēc vietu ieņemšanas helikopteros ceļā uz ciņu vietām. Arī citās vienībās ierobežoti municijas izsniegšanas priekšraksti.

Aizsardzības ministrija paskaidrojusi, ka valsts drošības dēļ nepieciešami, ka armijas slepenais dienests izmeklē radikālās organizācijas un to biedrus. Šīs slepenās ziņas ir svarīgi nodot tālāk augstākiem armijas virsniekiem, lai viņi pēc iespējas varētu novērst

VAJADZIGS PĀRVALDNIEKS
Latviešu namā Toronto
Lūdz zvanīt no pl. 9 rītā līdz pl. 6 vak. 465-7902, — A. Freimanis
Rakstveida pieteikumus sūtīt:
Mr. A. Freimanis, c/o Latvian Newspaper Latvija Amerikā,
125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont.

Maskava atbalsta satiksmes traucējumus

Austrumvācija 27. janvārī atkal uzsāka satiksmes nosprostojumus uz Rietumberlīnes ceļiem, kas turpinājās 5 dienas. Trijos robežpārejas punktos smagās kravas mašīnas un vieglās automašīnas gaidīja līdz 14 stundām. Automašīnu rindas bija līdz 3 jūdzēm garas. Autoceļu nosprostošana uzskatāma kā komūnistu brīdinājums Bonnai atsacīties no politiskām sanāksmēm Rietumberlīnē.

Pad. savienība atbalstīja austrumvāciešus satiksmes traucējumos jau trešo reizi divu mēnešu laikā. Padomju sūtniecības protokolšefs Austrumberlīnē iesniedza protesta notu ASV, Anglijas un Francijas militārajām misijām Rietumberlīnē. Rietumu sabiedrotie protestu noraidīja norādot, ka vienīgi viņi var lemt par sanāksmēm Rietumberlīnē. Protesta akcija bija vērsta pret Rietumvācijas bundestāga brīvo demokratu frakcijas sanāksmi Rietumberlīnē, kā arī pret Rietumvācijas prezidenta Heinemana atrašanos Rietumberlīnē. Heinemans bija ieradies 4 dienu pilsētas apmeklējumā, lai atklātu lauksaimniecības izstādi. Paredzēta arī kanclera Branta ierašanās Rietumberlīnē.

Rietumberlīnes pilsētas valde pieprasījusi Rietumvācijas valdībai un sabiedroto pārvaldei apsvērt atmaksas akcciju pret Austrumvācijas satiksmes līdzekļiem, kas virzās uz rietumiem. Austrumvācija palēninājā satiksmi uz visiem autoceļiem, kas ved uz Berlīni arī pagājušā gada decembrī, kad kristīgie demokrati sapulcējās sanāksmē Rietumberlinē. Krievi aizkavēja trīs Rietumvaru militāro satiksmi divas dienas janvāŗa sākumā. Šķiet, tas bija mēģinājums piespiest Rietumus atļaut Austrumvācijai regulēt arī militāro satiksmi.

Arī Rietumvācijā notiek ASV - Pad. savienības attieksmju traucējumi. Frankfurtes tuvumā trīs amerikāņu militārās policijas automašīnas aizturēja padomju sakarnieku misijas automašīnu. ASV armijas galvenā mītne Heidelbergā ziņoja, ka amerikāņu patrulja aizturēja 2 padomju virsniekus, kas bija iebraukuši aizliegtā zonā. Kaut gan padomju un Rietumu misiju uzdevums ir kontaktu uzturēšana kaŗa laika sabiedroto starpā, abas puses vairāk uzmana viena otras militārās aktivitātes.

Rietumvācijas kanclers Brants Bonnā sacīja, ka nepanāks Berlīnes nokārtojumu, iekām negarantēs brīvu un netraucētu pieeju Rietumberlīnei un sanāksmju brīvīru. Brants savā gadskārtējā uzrunā bundestāgā apsūdzēja Austrumvāciju mēģinājumā sabojāt četru lielo varu Berlīnes sarunas ar atjaunotiem satiksmes traucējumiem starp Rietumberlīni un Rietumvāciju.

Diviem pensionāriem, pastaigājoties pa parku, pretim nāk pievilcīga blondīne. „Jā, jā, vajadzētu vēlreiz būt divdesmit gadu vecam ..." viens no pensionāriem noklaikšķina mēli un žēli nosaka. — „Un vienas ceturtdaļstundiņas dēļ tu būtu ar mieru vēlreiz piecdesmit gadu grūti strādāt?" otrs jautā.

AR „VIŅA RAUGU" PA KANADU UN ASV

Toronto latviešu tautas augstskolas drāmatiskā pulciņa izrādes vēl notiks Montrealā, Hamiltonā, Londonā, Bostonā un Ņujorkā. Uzņemumā: Teodora Zeltiņa lugas „Viņa raugs" tēlotāji pēc pirmizrādes Toronto. Pirmajā rindā no kreisās — Dz. Krēsliņa, V. Maksiņa, Z. Ezera, sēž. H. Miķelsons, S. Zubāne un B. Joma; otrā rindā — P. Šnuciņš, A. Leja, A. Pakrastiņš, R. Rūtītis, A. Liepiņš un A. Butkēvics.

Foto: J. Ligers

Čekas provokācija Rīgā

RAIDIJUMS UZ OKUPĒTO LATVIJU NO MADRIDES

Sakarā ar Maskavas režīma pēdējo mēnešu plašo kampaņu pret padomijā dzīvojošiem žīdiem ļoti daudz tiek pieminēts arī mūsu Rīgas vārds. Ļeņingradā pagājušā gada beigās notika tiesas teātris, kuŗā vienpadsmit apsūdzētiem tika piespriesti smagi sodi par to, ka viņi bija nodomājuši pārņemt savā varā padomju satiksmes lidmašīnu un nolaisties Zviedrijā. Deviņi no apsūdzētiem bija žīdi, kuŗiem padomju iestādes nebija atļāvušas izceļot uz Izraēlu. Cik no visa spriežams, lielākā daļa no viņiem bijuši Rīgas žīdi. Zināmā viņu visu vēlēšanos un grūtības, ceka ķēruši pie parastā trika — provokācijas. No Izraēlas avotiem ziņo, ka kāds čekas aģents pratis iegūt Rīgas žīdu uzticību, uzdodamies par lidmašīnas pilotu. Viņš tiem piedāvājis iespēju iekļūt kādā satiksmes lidmašīnā, lai ar to no Ļeņingradas varētu aizbēgt uz ārzemēm. Lieta beigusies ar to, ka visi eventuālie pasažieŗi, no kuŗiem deviņi bija Rīgas žīdi, apcietināti Ļeņingradas Smoļnajas lidlaukā pagājušā gada 15. jūnijā. Tajā pašā stundā notikušas arī citas žīdu apcietināšanas Ļeņingradā, Odesā un citur. Uz čekas provokācijas pamata arī notika šī bēdīgi slavenā Ļeņingradas prāvas, kas izraisīja protestus visā pasaulē. Saņemta ziņa, ka Ļeņingradas kaŗa tiesa piespriedusi 10 gadu soda nometnē divpadsmitajam grupas loceklim, kas arī mēģinājis ar to pašu lidmašīnu aizbēgt no padomijas. Tas ir sarkanarmijas leitnants Vulfs Zalmansons, kuŗa dzīves vieta arī ir Rīga. Kāds cits sarkanarmijas virsnieks Rīgā, majors Griša Fejgins, jau kopš pieciem gadiem velti mēģinājis dabūt izbraukšanas atļauju, lai varētu izceļot uz Izraēlu. Pēc tam, kad viņa lūgums galīgā veidā noraidīts, Fejgins atdevis atpakaļ sarkanarmijai visus savus kaŗā iegūtos ordeņus. Par to sarkanamijas majors ievietots tieši pirms Ziemsvētkiem Rīgas Sarkankalna vājprātīgo iestādē. Tas ir parastais čekas triks pēdējā laikā, lai apklusinātu savus enerģiskākos pretiniekus. Kāds 21 g. v. žīdu students Rīgā notiesāts ar pusotra gada cietumā. Viņa vaina bijusi tā, ka students publiski Latvijas universitātes studentu telpās sadedzinājis Pad. savienības karogu. Tiesas prāva pret viņu notika pirms Ļeņingradas procesa.

93 Rīgas žīdu ģimeņu galvas parakstījuši īpašu iesniegumu Itālijas komūnistu partijai. Ar žīdu rakstnieka Emanuela Ļitvinova vidutājību šis memorands iesniegts komūnistu frakcijas līderam Itālijas senātā, senātoram Teracini. Kā zināms, itaļiešu komūnistu partija ir skaitliski lielākā visā Rietumu pasaulē. Romas komūnistu oficiozs „L'Unitā" asi nostājās pret Ļeņingradas tiesas procesa praksi un atklāti nosodīja tur pielaistās nelikumības. Rīgas žīdu memorandā itaļiešu komūnistu partijai cita vidū teikts: „Mēs griežamies pie jums, zinādami, ka itaļiešu komūnistu partija bauda lielu prestīžu Pad. savienībā, kā arī citās pasaules valstīs. Mums ir pārliecība, ka jums nevar būt vienaldzīgs izkliedētās žīdu tautas izšķirto ģimeņu liktenis." Memoranda parakstītāji uzsveŗ, ka viņi ir žīdu strādnieki no Rīgas, kas vairākus gadus velti mēģinājuši dabūt atļaujas, lai izceļotu uz Izraēlu. Tur viņi vēlas būt kopā ar saviem radiniekiem, no kuŗiem tie šķirti otrā pasaules kaŗa traģisko notikumu rezultātā. Itaļijas komūnistu oficiālajā paskaidrojumā„ kas iespiests oficioza „L'Unitā" slejās, cita vidū teikts, ka itaļiešu kompartija nav vienaldzīga pret žīdu problēmu Pad. savienībā. Itaļijas komūnisti ne tikvien protestējuši pret diviem nāves sodiem Ļeņingradā, bet arī šai pašā sakarā ievadījusi sarunas arī par citām žīdu problēmām. Itaļiešu kompartija pie Maskavas griezusies tādā veidā, kādu tā uzskatījusi par piemērotāko un ietekmīgāko. Romas komūnisti par žīdu problēmu Pad. savienībā un Polijā runājuši arī ar kādu padomju delegāciju, kad tā nesen uzturējusies Itālijā. Šajās dienā pacēlis balsi arī senātors Teracini, kas ir viens no ievērojamākiem komūnistu vadītājiem Itālijā. Teracinī apzīmēja Ļeņingradas prāvu par padomju konstitūcijas laušanu. Umberto Teracīnī arī asiem vārdiem kritizēja, lietojot viņa paša izteicienu, absurdās iespējas, kas izriet no padomju likumiem. Šie likumi neatzīst nekādu izšķirību starp noziegumiem, kas pastrādāti un vienkāršu mēģinājumu, uzsvēra Teracinī. No savas puses varam piebilst, ka pēc visām pazīmēm spriežot šo pašu žīdu dēļ Maskavas boļševikiem ir jādzer iedomājami visrūgtākais kauss, jāstrīdās ar pašu biedriem un politikas aizstāvjiem Rietumu pasaulē. Tā nav pirmā un pēdējā reize. Žīdu jautājums šīs pretišķības tikai vēl vairāk palielinās. Aizrādāms, uz cik slidena ceļa nonākusi padomju valdības avīze „Izvestija", kas bija mēģinājusi Ļeņingradas sodus aizstāvēt, aizrādot, ka līdzīgi jau esot arī Rietumu pasaulē. Šis apgalvojums, tāpat kā viss, ko mēģina iestāstīt boļševiku aģitprops, ir melīgs, mānīgs, maldinošs un negodīgs absurds. To bija spiests atzīt pat viens no redzamākajiem itaļiešu komūnistu vadītājiem.

Visā pasaulē turpinās demonstrācijas un citāda veida protesta izpausmes pret to, kā Pad. savienības režīms apietas ar saviem pilsoņiem. Tā nesen Vašingtonē notika smaga eksplozija pie padomju vēstniecības kultūras nama. Sprādzienā izbiruši logu stikli un izgāztas durvis. Pēc tam kāda nepazīstama sieviete piezvanījusi visām Vašingtonas ziņu aģentūrām, pateikdama: „Šis ir piemērs no lietām, ka vēl nāks". Latvieši okupētajā Latvijā! Lasot jums par žīdu pašreizējo ciņu Pad. savienībā ieslodzīto tautas brāļu labā, esam aizvien jums teikuši: nejausim sevi mulsināt ar boļševiku aģitpropa lētajām antisemītiskajām frāzēm un saukļiem. Nedarīsim prieku nožēlojamiem komūnistu propagandistiem, kuŗu melīgumu tagad saskata visa pasaule. Žīdi patlaban ir mūsu sabiedrotie, jo viņiem ir tas pats ienaidnieks, kas mums.

Vai nāvessods atcelts?

Neoficiāli padomju avoti apgalvo, ka pagājušajā nedēļā Lietuvas augstākā padome pārvērtusi ar nāvi notiesātā Vitauta Simokaiša sodu uz 15 gadiem piespiedu darbu nometnē. Šo apgalvojumu tomēr, pēc „Globe and Mail" ziņām, nav iespējams pārbaudīt. Nav arī zināms, vai Simokaiša 21 gadu vecajai sievai atcelts 3 gadu pārmācības darbu sods vai ne.

Kā ziņots mūsu laikrakstā, Simokaiši mēģināja lidojumā no Viļņas piespiest pilotu mainīt kursu, dodoties uz Zviedriju, bet nodoms neizdevās.

Polijai var draudēt Čechoslovakijas liktenis

Austrumvācijas diplomātiskie avoti vēstīja, ka Pad. savienība sagatavojusies iejaukties ar savu armiju, ja Polijā atkal uzliesmotu nemieri. Šī iemesla dēļ komūnistu partijas jaunais vadītājs Gireks steidzīgi izbrauca uz nemiera vietām — Baltijas jūras ostas pilsētām Štetīni un Gdansku, lai pārliecinātu streikojošos strādniekus atgriezties darbā. Maskava līdz šim ticēja, ka pēc agrākā līdera Gomulkas nomainīšanas sakarā ar decembŗa mēneša pārtikas nemieriem Baltijas jūras ostas pilsētās un Gireka nākšanu pie varas strādnieki nomierināsies.

Kremlis nobažījies par streika turpināšanos un baidās, ka nemieri var novest pie politiskas sacelšanās, varbūt pat Polijas komūnistiskās struktūras maiņas. Pēc diplomātu domām Pad. savienība ir gatava steidzīgi izdarīt militāru invāziju, lai aizkavētu politiskās maiņas un nemieri atkārtotos. Maskava arī neizslēdz varbūtību, ka poļi varētu cīnīties pret padomju karaspēku. Padomju invāzija Čechoslovakijā, kā zināms, 1968. gadā tika izvesta gandrīz bez pretošanās un asinsizliešanas.

Kremlis atzīst, ka Polijas saimniecība pati par sevi nav pietiekami stipra, lai dotu strādniekiem visu, kas viņiem nepieciešams. Maskava tāpēc domā, ka Girekam jālieto citi līdzekļi, ja nepieciešams — vara — lai nomierinātu situāciju un aizkavētu Pad. savienības tiešu iejaukšanos.

AKTUĀLAIS KATRADĀ

☆ Izglītības ministrs Viljams Dēviss, ko uzskata par pirmo kandidātu Ontario konservātīvo partijas nākamā līdera amatam, darījis visu iespējamo kampaņas sanāksmē Otavā, lai izbeigtu katoļu un minoritāšu skolu centienus pēc valdības pabalstiem savu skolu uzturēšanai. Dēviss izteicās, ka valdībai neesot nolūka katoļu skolām palielināt pabalstu vēl pēc līdzšinējās robežas — 10. klases. Dēvisa aizbildināšanās ar „pašreizējās izglītības sistēmas fragmentāciju", valdībai atbalstot privātas un katoļu skolas, protams, neiztur kritiku.

☆ Kanadas ekonomiskās padomes priekšsēdis Arturs Smits intervijā presei izteicies, ka bezdarbnieku skaits Kanadā paredzams ļoti liels visu šo gadu. Valdības iecerētos grozījumus vadlīnijās jaunu darbu radīšanai nav iespējams īstenot tik ātri, cik nepieciešams, lai ievērojami samazinātu pašreizējo pāri par 700.000 bezdarbnieku skaitu.

☆ Montrealā ieradusies Ķīniešu delegācija no Pekingas pirmā oficiālā Ķīnas sūtņa Kanadā Hsu Čungfu vadībā, kuŗš darbosies Otavā kā lietvedis līdz pilntiesīga sūtņa ierašanās laikam pavasarī. Ķīniešus apsveikt bija ieradusies maza grupiņa kanadiešu, kuŗus tomēr nelaida tuvumā, arī reportieŗiem pieeju delegācijai liedza, neizsniedzot pat informāciju par ķīniešu plāniem.

☆ Kādreizējo Čatamas, Ontario, Apvienotās baznīcas mācītāju Raselu Horsbergu, ko 1964. gadā atstādināja no amata par nemorālu izdarību veicināšanu jauniešu sanāksmēs baznīcas telpās, Apvienotā baznīca nolēma uzņemt no jauna savā saimē bez kvalifikācijām. Vienprātīgais lēmums izdarīts pašreizējā Apvienotās baznīcas gadskārtējā konferencē Niagarā.

☆ Ap 1000 demonstrantu 30. janvārī „apvelīja" Pad. savienības sūtniecību Otavā ar olām un dūmu bumbām un sadedzināja padomijas karogu protestā par ukraiņu vēsturnieka Valentina Moroza notiesāšanu pērnajā novembrī. Demonstranti, vairākumā ukraiņu studenti no Otavas, Toronto un Montrealas, aplenca sūtniecības ēku 2 stundas, prasot atbrīvot uz 9 gadiem piespiedu darbos notiesāto Morozu.

— ms